

2021

Analýza regulačného zaťaženia podnikania v spojení s ochranou životného prostredia

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.skwww.employment.gov.skwww.ia.gov.sk

NÁRODNÝ PROJEKT

Podpora kvality sociálneho dialógu

Typ projektu: Neinvestičný

Termín realizácie projektu: 07/2018 – 02/2023

ITMS projektu: 312031V749

Autorský kolektív: RÚZ

Autorské dielo bolo vypracované v rámci hlavnej aktivity „Posilnenie odborných a analytických kapacít sociálnych partnerov, budovanie infraštruktúry a komunikačnej platformy sociálneho dialógu a rozvoja sociálneho partnerstva na národnej a medzinárodnej úrovni“ v rámci podaktivity 1.1 Posilnenie kapacít sociálnych partnerov prostredníctvom analytickej činnosti Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu expertným tímom sociálneho partnera Republiková únia zamestnávateľov. Vyjadruje názory a postoje sociálneho partnera na predmetnú tému. Autorské dielo nevyjadruje názory ani postoje prijímateľa projektu a bolo schválené Riadiacim výborom Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu.

Obsah

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK	5
ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK	7
ÚVOD	9
1. OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V SR	11
2. PRÁVNE NORMY NA ÚSEKU OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	14
3. ANALÝZA REGULAČNEJ ZÁŤAŽE VO VYBRANÝCH OBLASTIACH OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	19
3.1 Oblasť odpadového hospodárstva	19
3.1.1 EÚ legislatíva a povinnosti z nej vyplývajúce	19
3.1.2 Legislatíva SR v oblasti odpadového hospodárstva	24
3.1.3 Zhrnutie návrhov v oblasti odpadového hospodárstva	51
3.2 Oblasť ochrany vôd	54
3.2.1 EÚ legislatíva v oblasti ochrany vôd a povinnosti z nej vyplývajúce	55
3.2.2 Povinnosti podnikateľov na úseku ochrany vôd a vodného hospodárstva vyplývajúce z vnútroštátnej právnej úpravy	58
3.2.3 Zhrnutie návrhov v oblasti vodného hospodárstva	86
3.3 Oblasť ochrany ovzdušia	90
3.3.1 EÚ legislatíva v oblasti ochrany ovzdušia a povinnosti z nej vyplývajúce	91
3.3.2 Povinnosti podnikateľov na úseku ochrany ovzdušia vyplývajúce z vnútroštátnej právnej úpravy	92
3.3.3 Zhrnutie návrhov v oblasti ochrany ovzdušia	108
3.4 Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania	112

3.4.1 EÚ legislatíva v oblasti integrovanej prevencie	113
3.4.2 Povinnosti podnikateľov na úseku integrovanej prevencie.....	116
3.4.3 Zhrnutie návrhov v oblasti integrovanej prevencie.....	125
3.5 Posudzovanie navrhovaných činností (EIA)	126
3.5.1 EÚ legislatíva v oblasti EIA	127
3.5.2 Identifikácia problematickej právnej úpravy EIA	127
3.5.3 Zhrnutie návrhov v oblasti EIA	133
3.6 Oblasť ochrany prírody a krajiny	134
3.6.1. EÚ legislatíva	135
3.6.2. Legislatíva SR v oblasti ochrany prírody a krajiny	136
3.6.3 Zhrnutie návrhov v oblasti ochrany prírody a krajiny.....	154
MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	157
ZÁVER	163
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	165

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1: Povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona o odpadoch	25
Tabuľka 2: Povinnosti výrobcov obalov.....	40
Tabuľka 3: Povinnosti výrobcov vyhradených výrobkov	47
Tabuľka 4: Finančné zaťaženie vo vzťahu k administratívnym povinnostiam podľa predpisov na úseku odpadového hospodárstva	50
Tabuľka 5: Zhrnutie problematickej úpravy a návrhov na jej riešenie v oblasti odpadového hospodárstva.....	52
Tabuľka 6: Vybrané povinnosti podnikateľských subjektov vyplývajúce z vodného zákona... 59	
Tabuľka 7: Evidencia pri odbere vôd	63
Tabuľka 8: Finančné zaťaženie vo vzťahu k evidencii o množstve odobratej vody	66
Tabuľka 9: Vybrané povinnosti vyplývajúce z vyhlášky č. 200/2018 Z. z. o nebezpečných látkach pri mimoriadnom zhoršení vôd v znení neskorších predpisov	67
Tabuľka 10: Poplatková povinnosť za odber vody na účely zavlažovania poľnohospodárskej pôdy.....	70
Tabuľka 11: Vybrané povinnosti podnikateľa podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.....	76
Tabuľka 12: Vybrané povinnosti podnikateľa podľa zákona č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) a vodného zákona	79
Tabuľka 13: Vybrané povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov v spojení s vyhláškou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení neskorších predpisov	82
Tabuľka 14: Porovnanie frekvencie monitorovania kvality pitnej vody podľa vnútroštátnej a európskej legislatívy	84

Tabuľka 15: Zhrnutie problematickej úpravy a návrhov na jej riešenie v oblasti vodného hospodárstva.....	87
Tabuľka 16: Duplicitné povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov týkajúce sa nahlasovania tých istých údajov o nameraných emisiách	93
Tabuľka 17: Povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona o ovzduší.....	98
Tabuľka 18: Duplicitné povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona o ovzduší a zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov	102
Tabuľka 19: Povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona č. 286/2009 Z. z. o fluórovaných skleníkových plynch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov	105
Tabuľka 20: Finančné zaťaženie vo vzťahu k administratívnym povinnostiam podľa predpisov na úseku ochrany ovzdušia	107
Tabuľka 21: Zhrnutie problematickej úpravy a návrhov na jej riešenie v oblasti ochrany ovzdušia.....	109
Tabuľka 22: Povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona o IPKZ	116
Tabuľka 23: Povinnosti vzťahujúce sa na podnikateľov v súvislosti s držbou exemplárov chránených rastlín a živočíchov - v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny a zákona č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi	141
Tabuľka 24: Finančné zaťaženie vo vzťahu k administratívnym povinnostiam podľa predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny	153
Tabuľka 25: Zhrnutie problematickej úpravy a návrhov na jej riešenie v oblasti ochrany prírody a krajiny	154

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

a pod. – a podobne

atď. – a tak ďalej

CITES - Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín

EK - Európska komisia

EIA - Posudzovanie navrhovaných činností na životné prostredie

EÚ - Európska únia

MŽP SR - Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

napr. - napr.

NEIS - Národný emisný informačný systém

OZV - Organizácia zodpovednosti výrobcov

resp. – respektíve

SIŽP - Slovenská inšpekcia životného prostredia

SEA - Strategic Environmental Assessment

Slov-Lex – elektronická zbierka zákonov

SHMÚ – Slovenský hydrometeorologický ústav

SR - Slovenská republika

STN – Slovenská technická norma

t. j. – to jest

tzv. – takzvaný

ŽP – životné prostredie

ÚVOD

Ochrana životného prostredia nepochybne je a mala by aj zostať prioritou každého jedinca, pričom štát by mal dbať o nastavenie legislatívy a z nej vyplývajúcich povinností tak, aby bol tento cieľ jednoznačne naplnený. Súčasne sa však zo strany štátu očakáva na úseku ochrany životného prostredia nastavenie spravodlivých podmienok pre všetky dotknuté subjekty. V súvislosti s ochranou životného prostredia na štátnej, ale vzhľadom na komplexnosť a charakter s tým súvisiacich problémov najmä na medzinárodnej úrovni sa totiž zamedzuje, resp. znižuje riziko nezvratiteľných javov, ako sú globálne otepľovanie, znečistenie svetového oceánu, zhoršujúca sa kvalita a zásoby pitnej vody, zhoršujúce sa znečistenie ovzdušia emisiami a pod. Už na prvý pohľad ide o závažné dôsledky nezodpovedného správania a nakladania s prírodnými zdrojmi, preto je pochopiteľné, že legislatíva na úseku ochrany životného prostredia má tendenciu sa sprísňovať, a to na všetkých úrovniach. Na druhej strane takéto sprísňovanie a pretavovanie súčasnej pre životné prostredie nepriaznivej situácie do zákonov a podzákonných právnych predpisov predstavuje pre dotknuté subjekty mnohé obmedzenia a povinnosti, podnikateľov nevynímajúc.

Cieľom predmetnej analýzy bude identifikácia povinností, ktoré sú obsahom rozsiahlej a komplikovanej regulácie s pôvodom v európskej, ako aj v slovenskej legislatíve, a to primárne z pohľadu záťaže na podnikateľov. Okrem samotnej identifikácie bude účelom práce súčasne stručný výklad a zjednodušujúce podanie komplikovanej a často odbornej problematiky. Obsahom práce bude aj sumarizácia predpisov so zameraním na obmedzenia a povinnosti, nakoľko obsah predmetnej legislatívy je roztrieštený naprieč mnohými právnymi predpismi a jedným z dôvodov sankcionovania podnikateľov je opomínanie plnenia povinností či rešpektovania obmedzení, avšak nie s úmyslom vyhnúť sa ich plneniu, ale práve z dôvodu nedostatočnej orientácie a neznalosti príslušných právnych predpisov. Čiastkovým cieľom práce je teda do určitej miery aj edukácia a upriamenie pozornosti na najdôležitejšie a z pohľadu praxe orgánov dozoru na najviac porušované obmedzenia a neplnenie povinností. Zámerom práce bude napokon po dôkladnej analýze a znalosti praxe tak na strane

podnikateľských subjektov, ako aj orgánov dozoru na úseku životného prostredia určiť, ktoré povinnosti možno z hľadiska súčasnej situácie považovať na obsolentné, nedostatočne jasné a nereflektujúce potreby efektívnej ochrany životného prostredia bez neodôvodnenej a nadbytočnej záťaže na podnikateľské subjekty. Súčasťou tejto časti bude aj pohľad na formu a rozsah sankcií za ich porušenie s návrhmi na úpravu dotknutej legislatívy.

Vzhľadom na dôležitosť predmetnej problematiky nie je zámerom práce podstatné zúženie povinností, resp. obmedzení, naopak, cieľom je poukázať na opodstatnenú mieru medzi povinnosťami, ktoré reálne prispievajú k ochrane a zveľadovaniu životného prostredia a na druhej strane povinnosťami, ktoré sa stávajú len zbytočnou byrokratickou záťažou a ktoré na ochranu životného prostredia nemajú v konečnom dôsledku vplyv. Uvedené obmedzenia a povinnosti na základe tohto kritéria budú preto predmetom dôkladnejšieho štúdia s cieľom predstaviť návrhy na zjednodušenia mnohých procesov a s tým spojenú úsporu administratívnych (vynaloženého času), ako aj priamych či nepriamych finančných nákladov, ktoré podnikatelia v súvislosti s plnením zákonných povinností vynakladajú. Návrh na čiastkové úpravy dotknutej legislatívy by tak priniesol prospech podnikateľskej verejnosti a súčasne dotknutým správnym orgánom z pohľadu efektívnosti a účelnosti kontrolných činností.

1. OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA V SR

Ochranou životného prostredia sa myslia činnosti, ktorými sa znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia predchádza, resp. ktorými sa znečisťovaniu alebo poškodzovaniu zamedzuje a ktorými sa znečisťovanie a poškodzovanie odstraňuje. Tento pojem zahŕňa ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia alebo konkrétnych ekosystémov, ako aj ich vzájomné väzby a tiež ochranu životného prostredia ako celku.

Ochranu životného prostredia v podmienkach SR môžeme rozdeliť podľa jednotlivých zložiek životného prostredia na oblasť:

- ochrany prírody a krajiny (táto oblasť zahŕňa najmä oblasť ochrany fauny (živočíchy a ich prirodzené biotopy, ako aj ochrana v rámci obchodovania so živočíchmi či už v rámci SR, alebo aj na medzinárodnej úrovni), flóry (ochrana drevín, rastlín, ale aj lesov ako takých), chránených oblastí a tiež nerastného bohatstva),
- ochrany vôd (ochrana kvality vôd, ochrana pred povodňami, regulácia využívania podzemných a povrchových vôd),
- ochrany ovzdušia a ozónovej vrstvy Zeme (kontrola emisií znečisťujúcich látok vypustených do ovzdušia),
- odpadového hospodárstva (vznik, nakladanie a likvidácia odpadov, problematika obalových a neobalových výrobkov),
- biologickej bezpečnosti a environmentálnych rizík (biocídy, pesticídy, chemické látky, geneticky modifikované organizmy, prevencia priemyselných havárií),
- integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania.

Sústavu štátnych orgánov pre tvorbu a ochranu životného prostredia v zmysle čl. 1 § 1 ods. 1 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a

doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o štátnej správe starostlivosti o ŽP") tvoria:

- MŽP SR
- okresné úrady v sídle kraja
- okresné úrady
- SIŽP.

Výkonom štátnej správy starostlivosti o životné prostredie sú v zmysle čl. 1 § 1 ods. 2 zákona o štátnej správe starostlivosti o ŽP poverené aj obce.

MŽP SR je ústredným orgánom štátnej správy pre tvorbu a ochranu životného prostredia na Slovensku a v rámci svojej pôsobnosti najmä vypracúva environmentálne koncepcie, riadi a kontroluje výkon štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, vykonáva štátnu správu starostlivosti o životné prostredie, vykonáva štátny dozor, zriaďuje osobitné odborné organizácie, sprístupňuje informácie o životnom prostredí, podieľa sa na zabezpečovaní environmentálnej výchovy, vzdelávania a propagácie a pod.

Okresný úrad v sídle kraja v rámci svojej pôsobnosti najmä vykonáva štátnu správu starostlivosti o životné prostredie a zriaďuje so súhlasom ministerstva osobitné odborné organizácie na zabezpečenie odborných činností starostlivosti o životné prostredie.

Okresný úrad v rámci svojej pôsobnosti najmä vykonáva štátnu správu starostlivosti o životné prostredie a plní úlohy vo vzťahu k obciam vo vzťahu k ich výkonu štátnej správy o životné prostredie.

SIŽP v rámci svojej pôsobnosti najmä vykonáva štátny dozor vo veciach starostlivosti o životné prostredie, ukladá pokuty vo veciach starostlivosti o životné prostredie, vykonáva miestnu štátnu správu na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia, vykonáva činnosť kontrolného orgánu, vykonáva štátny dozor vo veciach dosiahnutia cieľov

štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej úrovni a na regionálnej úrovni akciami, na ktoré bola poskytnutá podpora z Environmentálneho fondu.

Obec v rámci svojej pôsobnosti najmä vykonáva štátnu správu starostlivosti o životné prostredie.

2. PRÁVNE NORMY NA ÚSEKU OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Ústava SR

Základom pre ochranu životného prostredia v podmienkach SR je zakotvenie tejto problematiky do Ústavy SR, kde ju ústavodarca zaradil do článku 44. V zmysle článku 44 Ústavy SR:

- má každý právo na priaznivé životné prostredie,
- každý je povinný ho chrániť a zveľaďovať,
- nikto ho nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať,
- štát dbá o šetrné využívanie prírodných zdrojov, o ekologickú rovnováhu a o účinnú starostlivosť o životné prostredie a zabezpečuje ochranu určeným druhom voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov.

Taktiež Listina základných práv a slobôd v článku 35 upravuje právo na priaznivé životné prostredie. V zmysle článku 35:

- má každý právo na priaznivé prostredie,
- má každý právo na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia,
- nik nesmie pri výkone svojich práv ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom.

Právna úprava ochrany životného prostredia obsiahnutá v Ústave SR sa týka troch hlavných oblastí. Prvou je právo na priaznivé životné prostredie, druhou je právo na informácie týkajúce sa životného prostredia a poslednou oblasťou je ustanovenie povinností (orgánom štátnej správy, FO a PO) pri ochrane životného prostredia. Okrem vyššie spomenutej ústavnoprávnej úpravy obsiahnutej v článku 44 Ústavy SR však s ústavným rámcom vymedzenia ochrany životného prostredia súvisí aj úprava článku 4 ods. 1 Ústavy SR. V zmysle tohto ustanovenia je *“nerastné bohatstvo, jaskyne, podzemné vody, prírodné liečivé zdroje a vodné toky vo*

vlastníctve Slovenskej republiky. Slovenská republika chráni a zveľaďuje toto bohatstvo, šetrne a efektívne využíva nerastné bohatstvo a prírodné dedičstvo v prospech svojich občanov a nasledujúcich generácií.”¹

Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov

Základným právnym predpisom, ktorý ochranu životného prostredia v podmienkach Slovenskej republiky uprave je zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o životnom prostredí“). Tento zákon ustanovuje v § 17 až § 19 základné povinnosti pri ochrane životného prostredia.

Podľa ustanovenia § 17: *„Každý je povinný predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji predchádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie.*

(1) Každý, kto využíva územie alebo prírodné zdroje, projektuje, vykonáva alebo odstraňuje stavby, je povinný také činnosti vykonávať len po zhodnotení ich vplyvov na životné prostredie a zaťaženie územia, a to v rozsahu ustanovenom týmto zákonom a osobitnými predpismi.

(2) Každý, kto chce zaviesť do výroby, obehu alebo spotreby technológie, výrobky a látky alebo kto ich chce dovážať, je povinný zabezpečiť, aby spĺňali podmienky ochrany životného prostredia a aby v prípadoch ustanovených týmto zákonom a osobitnými predpismi boli posúdené z hľadiska ich možných vplyvov na životné prostredie.“

Podľa ustanovenia § 18: *„Každý, kto svojou činnosťou znečisťuje alebo poškodzuje životné prostredie alebo kto využíva prírodné zdroje, je povinný na vlastné náklady zabezpečovať sledovanie tohto pôsobenia a poznať jeho možné dôsledky.“*

¹čl. 4 ods. 1 Ústavy SR

Podľa ustanovenia § 19: „Každý, kto zistí, že hrozí poškodenie životného prostredia alebo že k nemu už došlo, je povinný urobiť v medziach svojich možností nevyhnutné opatrenia na odvrátenie hrozby alebo na zmiernenie následkov a bez meškania ohlásiť tieto skutočnosti orgánu štátnej správy; povinnosť zasiahnuť nemá ten, kto by tým ohrozil život alebo zdravie svoje alebo blízkej osoby.”²

Povinnosti obsiahnuté vo vyššie spomenutých ustanoveniach zákona o životnom prostredí sa vzťahujú tak na FO, ako aj na FO-podnikateľov a PO. Porušenie týchto povinností v zmysle zákona o životnom prostredí možno sankcionovať v prípade FO, tak aj PO až do výšky 1 000 000 Kčs.

Nakoľko v dnešnej dobe už upravujú konkrétne povinnosti (a sankcie) na jednotlivých úsekoch starostlivosti o životné prostredie zložkové predpisy (napr. vodný zákon, zákon o odpadoch, zákon o ochrane prírody a krajiny či zákon o ovzduší) podrobnejšie, zákon o životnom prostredí je tak len akýmsi základným dokumentom, ktorým sa stanovil smer ochrany životného prostredia v rámci demokratizácie spoločnosti vtedajšej Československej republiky. Dalo by sa povedať, že v dnešnej dobe je tento zákon už z pohľadu ukladania povinností a sankcií za ich nesplnenie obsolentný. O tom svedčí aj nevôľa zákonodarcu tento právny predpis novelizovať a odstrániť tak prinajmenšom uvedené výšky sankcií, ktoré sa v zákone o životnom prostredí dodnes uvádzajú v československých korunách.

V dnešnej dobe tento zákon nahradilo a rozvinulo niekoľko špeciálnych zákonov, ktoré prebrali rolu hlavného právneho predpisu pre určitý úsek starostlivosti o životné prostredie. V súvislosti s jednotlivými úsekmi starostlivosti o životné prostredie hovoríme o tzv. zložkových zákonoch. Tieto právne predpisy upravujú jednotlivé práva a povinnosti FO, PO, ako aj orgánov starostlivosti o životné prostredie vo veciach týkajúcich sa toho-ktorého úseku. Navyše upravujú odlišný postup v súvislosti s kontrolou vykonávanou štátnymi orgánmi, vedením konaní a pod. Špecializácia právnych predpisov priniesla možnosť konkrétnejšie a efektívnejšie

² § 17 až § 19 zákona o životnom prostredí

reagovať na problémy vyskytujúce sa v každodennom živote FO a PO. Na druhej strane vzniklo mimo hlavných zložkových zákonov aj veľké množstvo „vedľajších“ právnych predpisov a podzákonných noriem, ktorých dôsledkom je chaos a neprehľadnosť mnohých povinností v nich uvedených. Medzi najhlavnejšie zložkové právne predpisy môžeme zaradiť:

- na úseku ochrany prírody a krajiny
 - Zákon č. 453/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon ochrane prírody a krajiny“),
 - Zákon č. 15/2005 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane voľne žijúcich druhov“),
- na úseku ochrany vôd
 - Zákon 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „vodný zákon“),
- na úseku ochrany ovzdušia
 - Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ovzduší“),
- na úseku odpadového hospodárstva
 - Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“),
- na úseku biologickej bezpečnosti a environmentálnych rizík
 - Zákon č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov,
- na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania

- o Zákon č. 39/2013 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o IPKZ“).

Okrem vyššie spomenutých „hlavných zložkových zákonov“ starostlivosť o životné prostredie upravuje približne stovka nariadení, zákonov a podzákonných predpisov, čo má za následok vysokú mieru neprehľadnosti a často nejednotnosť v postupe orgánov verejnej správy, a možno uvedené vnímať ako primárnu negatívnu zložku z pohľadu právnej istoty v tejto oblasti zainteresovaných podnikateľských subjektov.

3. ANALÝZA REGULAČNEJ ZÁŤAŽE VO VYBRANÝCH OBLASTIACH OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

3.1 Oblasť odpadového hospodárstva

Odpadové hospodárstvo zohráva v oblasti starostlivosti o životné prostredie významnú úlohu najmä vďaka tomu, že odpady často obsahujú látky, ktoré môžu prakticky ohroziť všetky zložky životného prostredia (kvalitu vôd, ovzdušia, pôdy a v neposlednom rade môžu ohroziť život a zdravie živočíchov a ľudí). S odpadmi sa stretávame pri každej činnosti, ktorú ľudia vykonávajú. Vo výrobnnej, ale aj v spotrebiteľskej sfére vzniká odpad nevynímajúc ani výrobky, ktoré sa v určitej fáze svojho „života“ stávajú odpadom a je potrebné sa s ním vysporiadať. Najmä v súvislosti s európskym, resp. celosvetovým trendom znižovania produkcie odpadu v nadväznosti na čo najefektívnejšie využívanie zdrojov boli na úrovni EÚ zavedené viaceré systémy na dosiahnutie cieľov stanovených v oblasti odpadového hospodárstva a z nich pre členské štáty vyplývajúce mnohé povinnosti, ktoré v konečnom dôsledku znamenajú ako pre fyzické osoby, tak najmä aj pre podnikateľov vznik a rozširovanie viacerých povinností.³

3.1.1 EÚ legislatíva a povinnosti z nej vyplývajúce

Jedným z najdôležitejších dokumentov upravujúcich organizáciu odpadového hospodárstva na európskej úrovni je rámcová smernica o odpadoch - smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (ďalej len „smernica o odpade“), ktorá je v podmienkach Slovenskej republiky transponovaná do zákona o odpadoch. Smernica o odpade mala byť do vnútroštátnych právnych predpisov krajín EÚ transponovaná do 12. decembra 2010. Smernicou o odpade boli ustanovené dôležité pravidlá týkajúce sa nakladania s odpadmi v rámci EÚ. Hlavným cieľom pri vzniku tohto dokumentu bol najmä záujem na ochrane životného prostredia, života a zdravia ľudí nastavením všeobecne platných pilierov nakladania s odpadom. Podstatnou súčasťou smernice o odpadoch je

³ODPADY 1 - Environmentálne technológie (Šooš, STU, 2007)

nasmerovanie členských štátov na recykláciu a zhodnocovanie odpadov v čo najväčšej možnej miere a vďaka tomu znižovať a zefektívňovať v dnešnej dobe nad mieru využívané prírodné zdroje. Dôležitým nástrojom, ktorý táto smernica zaviedla je myšlienka rozšírenej zodpovednosti výrobcov. Tá v smernici, ako aj jej transponovaním do zákona o odpadoch zaviedla množstvo nových povinností širokého okruhu podnikateľov vo vzťahu k vyhradeným výrobkom, ktoré budú bližšie rozobrané v nasledujúcich častiach. Rozšírená zodpovednosť výrobcov sa vzťahuje na elektrozariadenia, batérie a akumulátory, obaly, vozidlá, pneumatiky a neobalové výrobky pod spoločným pojmom „vyhradený výrobok“. Základ v ďalších povinnostiach podnikateľov spájajúcich sa s nakladaním s odpadom má tiež smernicou zavedená zásada, že nakladanie s odpadom sa musí vykonávať bez akéhokoľvek rizika pre vodu, ovzdušie, pôdu, rastliny alebo živočíchy, bez obťažovania okolia hlukom alebo zápachmi alebo bez poškodenia krajiny alebo miest osobitného záujmu.

Mimo povinnosti spracovania odpadov ich pôvodcom, resp. držiteľom, alebo povinnosti tento odpad odovzdávať na spracovanie iba certifikovaným spracovateľom sa prijatím smernice o odpadoch zaviedla povinnosť podnikateľov vyžiadať si na takéto spracovanie súhlas orgánu odpadového hospodárstva. Povinnosti spojené so spracovaním odpadu sa stali predmetom pravidelných kontrol zo strany štátnych orgánov vykonávajúcich dozor na úseku odpadového hospodárstva. Na nakladanie s nebezpečným odpadom a biologickým odpadom boli stanovené osobitné podmienky.

30. mája 2018 bola prijatá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2018/851, ktorou sa mení smernica 2008/98/ES o odpade (ďalej len „Pozmeňujúca smernica“). Táto smernica mala byť do vnútroštátnych právnych predpisov krajín EÚ transponovaná do 5. júla 2020.

Členským štátom, resp. ich vnútroštátnym orgánom bola smernicou o odpadoch uložená povinnosť vypracovávať tzv. program odpadového hospodárstva a program predchádzania vzniku odpadu na zabezpečenie dosiahnutia cieľov spoločenstva v oblasti odpadového hospodárstva. Jedným s cieľov Pozmeňujúcej smernice bolo do roku 2025 dosiahnutie miery

recyklácie a zhodnotenia odpadu pochádzajúceho z domácností aspoň vo výške 55% a odpadu pochádzajúceho zo stavebnej činnosti až vo výške 70%.

Myšlienka rozšírenej zodpovednosti výrobcov bola v Pozmeňujúcej smernici rozvitá do vytvorenia systému, ktorý zaviedol nové povinnosti podnikateľov, akými sú napr. povinnosť podieľania sa na predchádzaní vzniku odpadov a tiež na recyklačnej povinnosti. Systém predstavuje súbory opatrení členských štátov, ktoré majú zabezpečiť, aby výrobcovia finančne a organizačne zodpovedali za vysporiadanie sa s výrobkom vo fáze, kedy sa stane odpadom. Členským štátom bola Pozmeňujúcou smernicou uložená povinnosť prijať viacero opatrení, ktoré spočívajú najmä v podpore udržateľného modelu využívania zdrojov, podpore recyklácie odpadov, podpore opraviteľných výrobkov a vytvorenia podmienok na možnosti realizácie opráv v čo najväčšej miere a mnohé ďalšie. Toto všetko má vplyv na znižovanie objemu vznikajúceho odpadu.

Druhou najdôležitejšou smernicou, ktorou sa vo veľkej miere zavádzajú povinnosti podnikateľov, ktoré boli transponované do zákona o odpadoch, je smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 94/62/ES z 20. decembra 1994 o obaloch a odpadoch z obalov (ďalej len „smernica o obaloch“). Ako už z názvu vyplýva, obsahom tejto smernice je stanovenie pravidiel vzťahujúcich sa na obaly a odpady z nich. Nakoľko sa odhaduje, že práve obaly tvoria viac ako polovicu všetkých vyprodukovaných odpadov členských štátov Európskej únie, bolo potrebné pripraviť systém jednotnej politiky pozostávajúcej z opatrení členských štátov, ktoré majú za cieľ primárne predchádzať vzniku takéhoto odpadu, podporovať recykláciu a opätovné využitie obalov a v neposlednom rade vytvoriť systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov. Vďaka týmto opatreniam by malo dôjsť k splneniu cieľov Európskej únie v oblasti recyklácie, ktorý je do roku 2025 stanovený na dosiahnutie recyklácie 65% objemu všetkých odpadov z obalov a následne do roku 2030 dosiahnúť podiel recyklácie týchto odpadov až 70%.⁴ V

⁴<https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/society/20210128STO96607/ako-chce-eu-do-roku-2050-dosiahnut-obehove-hospodarstvo>

súvislosti s týmito cieľmi sa zavádzajú aj mnohé ohlasovacie povinnosti členských štátov (hlásenia o množstve vyprodukovaného odpadu v členskom štáte, hlásenie údajov o množstve recyklovaného odpadu a pod.), ktoré úzko súvisia s evidenčnými, informačnými a ohlasovacími povinnosťami podnikateľov v danej oblasti, nakoľko primárne povinnosti vzťahujúce sa na členské štáty boli prenesené práve na podnikateľské subjekty, v opačnom prípade by si štát uvedené povinnosti nevedel plniť.

Smernica Európskeho parlamentu a rady č. 2012/19/EÚ zo 4. júla 2012 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ) (ďalej len „smernica o OEEZ“) v súlade so smernicou o odpade a cieľmi v nej ustanovených upravuje systém na predchádzanie vzniku odpadu (v roku 2020 v rámci Európskej únie približne 12 miliónov ton ročne), ako aj podporu recyklácie a efektívneho využívania zdrojov. Členským štátom ukladá povinnosti, najmä poskytovať podporu pre spoluprácu medzi výrobcami a recyklátormi, v snahe navrhovať výrobky tak, aby boli v prípade, že sa z nich stane odpad čo najlepšie recyklovateľné a zdroje získané z recyklácie čo najlepšie využiteľné pre ďalšiu výrobu. Na podporu dosiahnutia cieľov recyklácie (pre SR do roku 2021 podiel 65% vyzbieraného odpadu z elektrických a elektronických zariadení) výrobkov majú členské štáty povinnosť zaviesť systém možnosti bezplatného odovzdania takejto odpadu. Nakoľko sú na zber a recykláciu potrebné nemalé finančné prostriedky, preberajú zodpovednosť (finančnú a organizačnú) výrobcovia v rámci rozšírenej povinnosti výrobcov, v súvislosti s čím im vzniká niekoľko ďalších povinností.

V súlade s prechodom Európskej únie na obehové hospodárstvo a s cieľom postupného znižovania objemu plastových výrobkov vrátane zákazu jednorázových plastov bola na úrovni Európskej únie prijatá smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/904 z 5. júna 2019 o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie (ďalej len „smernica o plastových výrobkoch“). Členské štáty majú v zmysle tejto smernice povinnosť najmä prijať opatrenia na zníženie spotreby určitých jednorázových plastových výrobkov, pre ktoré neexistujú alternatívy (napr. poháre na nápoje vrátane uzáverov, jednorázové slamky, príbory, nádoby na potraviny určené na priamu konzumáciu a pod.) a v súvislosti s tým monitorovať

ich spotrebu a informovať o nej Európsku komisiu. Tieto opatrenia sú zo strany Európskej únie vyžadované v súvislosti s plánom znižovania spotreby týchto výrobkov do roku 2026 (cieľom je zrecyklovať do roku 2025 až 77% vyrobených plastových fliaš). Smernica o plastových výrobkoch tiež zavádza povinné označovanie výrobkov uvádzaných na trh v rámci Európskej únie. Povinnosťou podnikateľov-výrobcov a ich rozšírenej zodpovednosti vyplývajúcou z tejto smernice je podieľať sa finančne na nákladoch spojených s nakladaním a čistením týchto odpadov a so zberom údajov.

V súvislosti so spracovaním odpadov je potrebné definovať niektoré pojmy:

Príprava na opätovné použitie - činnosť zhodnocovania, ktorou je kontrola, čistenie alebo oprava, pri ktorej sa výrobok, resp. časť výrobku, ktoré došli do fázy životného cyklu, kedy sa stávajú odpadom, pripraví na opätovné použitie bez akéhokoľvek iného spracovania. Ide o jednu z najjednoduchších foriem, ktorými sa odpad môže zhodnocovať.

Recyklácia - činnosť zhodnocovania odpadu, ktorou sa umožní získanie surovín. Takto sa zhodnocujú odpady, ktorých vzniku nie je možné, resp. účelné predchádzať alebo nie je možné ich opätovne použiť. Recykláciou sa rozumie akákoľvek činnosť, v rámci ktorej sa odpad opätovne spracuje na nové výrobky alebo materiály, ktoré sa dajú opätovne použiť na ten istý účel, ale aj iné účely. Ustanovenia § 42 ods. 12 (recyklácia použitých batérií a akumulátorov), § 52 ods. 18 a 19 (recyklácia odpadov z obalov) a § 60 ods. 15 (recyklácia starých vozidiel) určujú konkrétne prípady, kedy sa takýto recyklovaný odpad nemôže použiť. Recyklácia mimo anorganického materiálu zahŕňa aj opätovné spracovanie organického materiálu. Pod recykláciou sa nemyslí energetické zhodnocovanie a tiež opätovné spracovanie na materiál, ktorý sa má využiť ako palivo.

Zhodnocovanie odpadu - činnosť, ktorej výsledkom je prínos v podobe využitia odpadu na účel nahradenia iných materiálov v rámci výrobných činností, resp. v hospodárstve a tiež príprava

odpadu na plnenie týchto funkcií. Presný zoznam týchto činností⁵ ustanovuje príloha č. 1 zákona o odpadoch.

Zneškodňovaním odpadu - činnosť, ktorá nepatrí pod zhodnocovanie, a to tiež v prípade, keď sa takouto činnosťou spätne získajú látky alebo energia. Uvedené činnosti⁶ sú ustanovené v prílohe č. 2 zákona o odpadoch.

3.1.2 Legislatíva SR v oblasti odpadového hospodárstva

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Najdôležitejším právnym predpisom na úseku odpadového hospodárstva je zákon o odpadoch. Okrem definícií pojmov týkajúcich sa odpadu a nakladania s ním obsahuje veľké množstvo povinností ako fyzickým osobám, tak aj (a najmä) právnickým osobám a tiež obciam a orgánom na úseku odpadového hospodárstva. Tento zákon je všeobecne považovaný za chaotický a neprímerane prísny najmä z pohľadu sankcií, ktoré ukladajú orgány štátnej správy odpadového hospodárstva za porušenie aj najmenej závažných povinností, ktoré v skutočnosti nemajú žiadny priamy vplyv na zhoršovanie životného prostredia alebo zdravia, resp. života ľudí. Jedná sa zväčša o administratívne správne delikty, o ktorých nemajú niektorí podnikatelia ani vedomosť, že ich páchajú. Ide o byrokratické povinnosti spojené s vedením evidencií či podávaním hlásení o nakladaní s odpadmi aj tých podnikateľov, ktorí zdanlivo nevyrábajú, resp. nevytvárajú odpad (okrem bežného odpadu, ktorý sa tvorí aj v domácnosti), a tak ani netušia, že sa na nich zákon o odpadoch vzťahuje. Keďže je ale v zákone o odpadoch pojem „nakladanie s odpadom“ definovaný veľmi prísne (aj vyhodenie starého kresla alebo

⁵ (napr. R1 Využitie najmä ako palivo alebo na získavanie energie iným spôsobom, R9 Prečisťovanie oleja alebo jeho iné opätovné použitie, R10 Úprava pôdy na účel dosiahnutia prínosov pre poľnohospodárstvo alebo na zlepšenie životného prostredia a pod.)

⁶ (napr. Uloženie do zeme alebo na povrchu zeme (napr. skládka odpadov), Ukladanie do povrchových nádrží alebo spaľovanie a pod.)

použitého kancelárskeho papiera je nakladanie s odpadom), tak do tejto kategórie spadá každý podnikateľ. Navyše je v zákone o odpadoch uložené také veľké množstvo povinností, že ich sledovanie a plnenie zo strany podnikateľov je časovo náročné a v rámci ich zárobkovej činnosti ich zaťažuje nielen časovo, ale aj finančne. Nižšie je uvedená väčšina povinností (a s nimi spojené sankcie), ktorými sa podnikatelia (či už sa venujú vo svojej činnosti odpadom, alebo sa zameriavajú na absolútne inú činnosť) v rámci svojho podnikania musia zaoberať.

Tabuľka 1: Povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona o odpadoch

Ustanovenie zákona o odpadoch	Znenie povinnosti	Sankcia za jej nesplnenie (v EUR)
§ 12 ods. 1	Povinnosť nakladať s odpadmi v súlade s vydaným rozhodnutím podľa zákona o odpadoch.	od 1 200 do 120 000
§ 12 ods. 2	Povinnosť nakladať s odpadmi spôsobom, ktorý neohrozuje zdravie, resp. nepoškodzuje životné prostredie (t. j. čistotu vôd, ovzdušia, rastlín a živočíchov a pod.).	od 1 200 do 120 000
§ 13	Výpočet zákazov, ktoré sa vzťahujú na nakladanie s odpadmi (skladovanie/ukladanie odpadov, zneškodňovanie, triedenie a pod.).	od 4 000 do 350 000

<p>§ 14 ods. 1</p>	<p>Povinnosti držiteľov odpadov zahŕňajúce administratívne povinnosti (správne zaradenie odpadov podľa Katalógu odpadov, vedenie evidencie o odpadoch a ohlasovanie údajov z nich, ale tiež povinnosť umožniť vykonávanie kontroly nakladania s odpadmi a plnenia povinností vyplývajúcich zo zákona) a povinnosti spojené s reálnym nakladaním s odpadmi (zhromažďovanie, spracovanie, skladovanie, zabezpečenie a preprava odpadov).</p>	<p>od 500 do 50 000 (písm. a), f), g), h) a n) od 1 200 do 120 000 (písm. b), c), d), e), i), j) a m) od 2 000 do 250 000 (písm. k))</p>
<p>§ 15 ods. 2</p>	<p>Povinnosti spojené s oznamovacou povinnosťou o nezákonnom umiestnení odpadu (týka sa vlastníka, správcu alebo nájomcu nehnuteľnosti).</p>	<p>od 500 do 50 000</p>
<p>§ 16 ods. 1 a 2</p>	<p>Povinnosti nad rámec § 14 spojené so zberom a výkupom odpadu (zverejňovanie podmienok a druhov zberaných, resp. vykupovaných odpadov, zaradenie</p>	<p>od 500 do 50 000</p>

	odpadov, oznamovanie vykonávania zberu resp. výkupu).	
§ 16 ods. 3 až 11	Povinnosti osôb vykonávajúcich zber, resp. výkup odpadov vo vzťahu k jednotlivým druhom odpadov.	od 500 do 50 000 (ods. 4 a ods. 8 písm. b)) od 800 do 80 000 (ods. 8 písm. a)) od 1 200 do 120 000 (ods. 3 a ods. 8 písm. c), e), f) a g)) od 2 000 do 250 000 (ods. 6 a 7) od 4 000 do 350 000 (ods. 5 a 10)
§ 17 ods. 1	Administratívne povinnosti nad rámec § 14 vo vzťahu k prevádzkovateľom, ktorí prevádzkujú zhodnocovacie	od 500 do 50 000 (písm. c), d), g), h), i), k), l) a m))

	zariadenia alebo zneškodňovacie zariadenia.	od 800 do 80 000 (písm. e) od 1 200 do 120 000 (písm. f)) od 1 500 do 200 000 (písm. a), b) a j))
§ 19 ods. 1	Ďalšie povinnosti prevádzkovateľov skládok odpadov nad rámec povinností uvedených v ustanoveniach § 14 a § 17, najmä povinnosť spracovania a zabezpečenie schválenia projektovej dokumentácie, povinnosti spojené s odbornou spôsobilosťou potrebnou na prevádzkovanie, plnenie evidenčných a ohlasovacích povinností a v neposlednom rade vykonávanie odberov, skúšok a analýz odpadu.	od 500 do 50 000 (písm. b), c), e), h) a i)) od 800 do 80 000 (písm. g) a i)) od 1 500 do 200 000 (písm. a) a d))
§ 20 až § 23	Povinnosti vzťahujúce sa na nakladanie s ortuťou.	od 500 do 250 000

§ 24	Povinnosti prevádzkovateľov skládok odpadu spojené s účelovou finančnou rezervou.	od 2 000 do 250 000
§ 25	Zákazy a povinnosti vzťahujúce sa na nakladanie s nebezpečnými odpadmi.	od 800 do 80 000 (ods. 5) od 1 200 do 120 000 (ods. 4, 6, 10 a 12) od 4 000 do 350 000 (ods. 1 a 7)
§ 26	Povinnosti vzťahujúce sa na prepravu nebezpečného odpadu v rámci SR.	od 500 do 50 000 (ods. 3, 4, 5 a 6) od 1 200 do 120 000 (ods. 1 písm. b)) od 1 500 do 200 000 (ods. 1 písm. a)) od 2 000 do 250 000 (ods. 2 písm. c) a d))
§ 27 ods. 4	Povinnosti výrobcov vyhradených výrobkov	od 500 do 50 000 (písm. h))

	<ul style="list-style-type: none"> - povinnosť registrácie a oznamovania údajov, - plnenie informačných povinností vo vzťahu k verejnosti, - zabezpečenie plnenia cieľov odpadového hospodárstva. 	<p>od 1 200 do 120 000 (písm. a), b), c), d), i) a l))</p> <p>od 2 000 do 250 000 (písm. e), f), g), j) a k))</p>
§ 28 ods. 4	Povinnosti vzťahujúce sa na Organizácie zodpovednosti výrobcov (OZV) – najmä rôzne administratívne povinnosti.	<p>od 500 do 50 000 (písm. h), i), k), n), o), p), s), t), ac), ad) a ae))</p> <p>od 800 do 80 000 (písm. j))</p> <p>od 1 200 do 120 000 (písm. a), b), f), g), m), q), r), u), v), w), x), y), z), aa), ab), af), ag),ah)</p> <p>od 1 500 do 200 000 (písm. c))</p>

§ 29	<p>Povinnosti výrobcov vyhradeného výrobku</p> <ul style="list-style-type: none"> - administratívne povinnosti zahŕňajúce informačné, ohlasovacie a evidenčné povinnosti. 	od 500 do 250 000
§ 30 ods. 1	<p>Povinnosť výrobcu vyhradeného výrobku požiadať o zápis do Registra výrobcov pred uvedením vyhradeného výrobku na trh v SR.</p>	od 1 200 do 120 000
§ 30 ods. 4 a 6	<p>Povinnosti spojené so zápisom do Registra výrobcov vyhradeného výrobku.</p>	od 1 200 do 120 000
§ 34	<p>Povinnosti vzťahujúce sa na výrobcov elektrozariadení</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabezpečenie zberu elektroodpadu a úkonov na to nadväzujúcich. 	od 500 do 250 000
§ 37	<p>Povinnosti vzťahujúce sa na distribútora elektrozariadení</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvádzanie recyklačného poplatku, informovanie a 	od 800 do 80 000

	zabezpečenie spätného zberu a pod.	
§ 40	Povinnosti vzťahujúce sa na zariadenia na výkon prípravy na opätovné použitie elektroodpadu nad rámec povinností ustanovených v § 14 a § 17.	od 1 200 do 120 000 (ods. 2)
§ 41	Povinnosti vzťahujúce sa spracovateľa elektroodpadu nad rámec povinností ustanovených v § 14 a § 17. - najmä evidenčné, informačné a ohlasovacie povinnosti.	od 500 do 120 000
§ 45, 46 a 47	Povinnosti vzťahujúce sa na výrobcov batérií a akumulátorov, výrobcov prenosných batérií a akumulátorov, výrobcov automobilových batérií a akumulátorov a priemyselných batérií a akumulátorov - oznamovacie a informačné povinnosti,	od 500 do 250 000

	<ul style="list-style-type: none"> - povinnosti spojené so zabezpečením zberu a recyklácie. 	
§ 48	<p>Povinnosti vzťahujúce sa na distribútorov batérií a akumulátorov</p> <ul style="list-style-type: none"> - oznamovacie a informačné povinnosti, - povinnosti spojené so zabezpečením spätného zberu. 	od 800 do 80 000
§ 49	<p>Povinnosť odovzdania použitých batérií a akumulátorov oprávnenej osobe.</p>	od 1 200 do 120 000
§ 50	<p>Povinnosti vzťahujúce sa na prevádzkovateľa zberného miesta nad rámec povinností ustanovených v § 14 a § 16.</p>	od 500 do 120 000
§ 51	<p>Povinnosti vzťahujúce sa na spracovateľov použitých batérií a akumulátorov nad rámec</p>	od 500 do 250 000

	<p>povinností ustanovených v § 14 a § 17</p> <p>- najmä evidenčné, informačné a ohlasovacie povinnosti.</p>	
§ 54 ods. 1	Povinnosti vzťahujúce sa na výrobcov obalov (ods. 1 písm d) a e), 3, 5, 6).	<p>od 500 do 50 000 (písm. f)</p> <p>od 1 200 do 120 000 (písm a), b) a c))</p> <p>od 2 000 do 250 000 (písm. d) a e))</p>
§ 55	Povinnosti vzťahujúce sa na výrobcov obalov súvisiace so zálohovaním obalov.	<p>od 500 do do 50 000 (ods. 3, 4 a 5)</p> <p>od 800 do 80 000 (ods. 1, 2 a 6)</p>
§ 56	Povinnosti vzťahujúce sa na distribútorov obalov.	od 500 do 80 000
§ 59	Povinnosti Organizácie zodpovednosti výrobcov pre obaly.	od 1 200 do 120 000

§ 61	Povinnosti vzťahujúce sa na výrobcov vozidiel.	od 500 do 120 000
§ 64 a § 65	Povinnosti vzťahujúce sa na spracovateľov starých vozidiel.	od 500 do 200 000
§ 66	Povinnosti vzťahujúce sa na prevádzkovateľa určeného parkoviska (šrotoviska).	od 1 200 do 120 000
§ 70	Povinnosti vzťahujúce sa na výrobcov pneumatík.	od 1 200 do 120 000
§ 71	Povinnosti vzťahujúce sa na distribútorov pneumatík.	od 800 do 80 000
§ 74	<p>Povinnosti vzťahujúce sa na výrobcov neobalových výrobkov</p> <ul style="list-style-type: none"> - povinnosti týkajúce zabezpečenia sa zberu, prepravy, recyklácie a zneškodňovania odpadov, - informačné a evidenčné povinnosti, <p>výlučne prostredníctvom OZV.</p>	<p>od 500 do 50 000 (ods. 1 písm. b)</p> <p>od 1 200 do 120 000 (ods. 2 a 3)</p> <p>od 2 000 do 250 000 (ods. 1 písm. a)</p>

§ 78 a § 79	Povinnosti vzťahujúce sa na nakladanie s odpadmi z výroby oxidu titaničitého a s polychlórovanými bifenyli.	od 500 do 350 000
§ 82	Povinnosti vzťahujúce sa na prevádzkovateľa zberného dvora nad rámec povinností ustanovených v § 14.	od 500 do 50 000 (ods. 3 písm. a) a b)) od 800 do 80 000 (ods. 3 písm. c) a d))
§ 112 ods. 6	Povinnosti kontrolovaných osôb v rámci výkonu štátneho dozoru na úseku odpadového hospodárstva.	od 2 000 do 250 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Tie povinnosti, s ktorými sa podnikatelia v súvislosti s odpadmi stretávajú najčastejšie a z pohľadu nezmyselnosti a byrokratickej záťaže (administratívnej a finančnej) sa ich najviac dotýkajú, sú bližšie rozobrané v nasledujúcej časti.

Evidenčná povinnosť podnikateľa ako držiteľa a producenta odpadu

Povinnosti, ktoré sa v zmysle zákona o odpadoch dotýkajú každého podnikateľa sú povinnosti vzťahujúce sa na podnikateľa ako na držiteľa odpadu. Tieto povinnosti sú obsiahnuté v ustanovení § 14 ods. 1 zákona o odpadoch a ukladajú podnikateľom širokú škálu povinností, ktoré podnikateľa v menšej alebo väčšej miere zaťažujú najmä administratívne. Držiteľom odpadu sa stáva podnikateľ v momente, kedy akúkoľvek vec vyhadzuje do koša, resp. sa jej inak zbavuje. Ako príklad možno uviesť zbavovanie sa použitého kancelárskeho papiera, kancelárskeho nábytku či kancelárskych potrieb. Držiteľom odpadu sa takto stáva aj

podnikateľ, ktorého predmetom podnikania je činnosť, ktorá primárne nesúvisí s výrobou či úpravou hnutelných alebo nehnuteľných vecí či dopravou.

Ak bolo vyššie spomenuté, povinnosti držiteľa odpadu zaťažujú podnikateľov najmä administratívne. Evidenčná povinnosť vyplývajúca z ustanovenia § 14 ods. 1 písm f) zákona o odpadoch obsahuje povinnosť podnikateľa viesť a uchovávať evidenciu o odpadoch, a to v rozsahu druh, množstvo a spôsob nakladania s ním. Túto evidenciu bližšie upravuje vyhláška MŽP SR č. 366/2015 Z. z. o evidenčnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti (ďalej len "vyhláška o evidenčnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti"). Vyhláška o evidenčnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti špecifikuje, že povinnosť viesť evidenciu o odpadoch má každý podnikateľ bez ohľadu na množstvo odpadu, ktoré vyprodukuje. Ak teda podnikateľ vyprodukuje 1 kg odpadu alebo 1 tonu odpadu, vzťahuje sa na neho evidenčná povinnosť v rovnakom rozsahu.

V praxi je podnikateľ povinný spomínaný evidenčný list vyplňať priebežne počas celého roka v elektronickej alebo papierovej podobe a následne ho uchovávať (pre účely kontroly) po dobu 5 rokov. Navyše nie je možné všetok odpad viesť na jednom evidenčnom liste. Nakoľko odpad môže byť tvorený rôznymi materiálmi (papier, plast, sklo a pod.), je podnikateľ povinný viesť evidenčný list pre každý jeden druh držaného odpadu. Jednotlivé druhy odpadov ustanovuje vyhláška MŽP SR č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov (ďalej len „Katalóg odpadov“). Tento rozsiahly dokument (viac ako 40 strán) obsahuje všetky druhy odpadu a ich kódové označenie. V zmysle Katalógu odpadov má každý druh odpadu svoj kód. Pre príklad, sklo sa v Katalógu odpadov nachádza pod piatimi rôznymi kódmi (môže byť odpadom zaradeným do 5 rôznych kategórií, a to odpady z výroby skla a sklenených výrobkov, odpady z dopravných prostriedkov, kategória „drevo, sklo a plasty“, odpady z chemického spracovania odpadu a kategória zložky komunálnych odpadov), a tak musia byť podnikatelia veľmi obozretní, pretože aj pri chybe vo vedení evidencie sa toto ich konanie posudzuje ako nevedenie evidencie.

Okrem kódového označenia odpadu, jeho množstva (resp. váhy) a druhu sú podnikatelia povinní v evidenčnom liste zaznamenať aj dátum vzniku odpadu a označenie nádoby, v ktorej daný odpad skladujú. Evidenciu nie je potrebné nikam zasielať len ju pre prípad kontroly mať v poriadku. Nakoľko v zmysle pravidiel pre vypĺňanie evidenčného listu je podnikateľ povinný tento zápis robiť priebežne, t. j. v momente, kedy odpad vzniká, predstavuje pod hrozbou sankcie v prípade kontroly v rámci každodenného výkonu činnosti podnikateľa nesmiernu administratívnu záťaž. Sankciou za nevedenie, resp. chybné vedenie evidencie je pokuta vo výške od 500 do 50 000 eur. Takáto sankcia je voči malému a strednému podnikateľovi, v rámci ktorého činnosti dochádza ku vzniku malého množstva odpadu neprimeraná a z pohľadu vplyvu na životné prostredie neopodstatnená.

Navrhované riešenie vo vzťahu k evidenčnej povinnosti držiteľa odpadu

Riešením by v tomto prípade bolo stanoviť hranicu množstva vzniknutého odpadu, napr. na 500 kg a po jej prekročení by sa na podnikateľa začala vzťahovať evidenčná povinnosť. Terajšia hranica objemu odpadu, ktorý podnikateľ vyprodukuje, je stanovená príliš prísne a povinnosti vyplývajúce z jej prekročenia sú pre malého podnikateľa neprimerane zaťažujúce.

Ohlasovacia povinnosť podnikateľa produkovajúceho viac ako 50 kg odpadu ročne

S evidenčnou povinnosťou úzko súvisí aj povinnosť niektorých podnikateľov podávať ročné Ohlásenia o odpadoch a nakladaní s ním (ďalej len „Ohlásenie“). Ohlásenie sa podáva na príslušný okresný úrad podľa sídla podnikateľa, a to do 28. februára kalendárneho roka nasledujúceho po roku, v ktorom odpad vznikol. Táto povinnosť sa síce netýka každého podnikateľa, nakoľko podmienkou, ktorú musí splniť, aby sa na neho takáto povinnosť vzťahovala je, že v kalendárnom roku vyprodukuje viac ako 50 kilogramov odpadu, ktorý spadá do kategórie nebezpečný odpad alebo vyprodukuje v kalendárnom roku viac ako 1 tonu ostatného odpadu. Aj keď sa na prvý pohľad môže zdať, že táto povinnosť sa bude týkať iba veľkých podnikateľov, opak je pravdou. Vyprodukovať viac ako 1 tonu odpadu za kalendárny rok (a ide o súčet všetkých odpadov) sa môže podariť aj veľkému množstvu stredných a malých

podnikateľov. Ohlásenie sú povinní podávať aj podnikatelia, ktorí vyprodukujú akékoľvek množstvo odpadu pri chemickej výrobe a tiež podnikatelia v gastronómii. Ohlásenie obsahuje v podstate údaje vedené v evidenčných listoch odpadov, ale nakoľko sa podáva na osobitnom tlačive a nesplnenie si povinnosti jeho zaslania každoročne do uvedeného termínu je sankcionované pokutou až do výšky 50 000 eur, znamená pre podnikateľa ďalšiu administratívnu záťaž, ktorá primárne nesúvisí s podnikaním ako takým.

Navrhované riešenie vo vzťahu k ohlasovacej povinnosti

Riešením by mohlo byť opäť zvýšenie spodnej hranice objemu odpadu, nad ktorú sa povinnosť podávať Ohlásenie vzťahuje na konkrétneho podnikateľa. Táto úprava by mala za následok vyčlenenie veľkého množstva malých a stredných podnikateľov spod ohlasovacej povinnosti vo vzťahu k okresným úradom. Ako inšpirácia by mohla poslúžiť aj právna úprava týkajúca sa tejto problematiky v Českej republike. V zmysle nej sa vyššie uvedené povinnosti vzťahujú len na podnikateľov, ktorí súčasne spĺňajú podmienku toho, že uvádzajú na trh viac ako 300 kg obalov a zároveň ich ročný obrat činí viac ako 4,5 milióna českých korún (t. j. cca 177 000 eur).⁷

Povinnosti podnikateľa ako výrobcu obalov

Evidenčná povinnosť výrobcov obalov je najčastejšie spomínanou administratívnou záťažou, ktorá sa na podnikateľov v zmysle zákona o odpadoch od nadobudnutia účinnosti jeho novely, t. j. od 1. januára 2016 vzťahuje. Dôvodom na nespokojnosť podnikateľov je to, že pojem „výrobca obalov“ je v ustanovení § 52 ods. 11 zákona o odpadoch definovaný veľmi široko, a to tak, že „výrobcom obalu je fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá a) používa obaly na balenie tovaru alebo plní tovar do obalov a uvádza na trh tento tovar pod svojou obchodnou značkou, b) je osobou, pre ktorú sa tovar balí alebo plní a pod ktorej obchodnou značkou sa tovar uvádza na trh, c) uvádza na trh tovar v obaloch iným spôsobom, ako podľa písmen a) a b) alebo prepraví alebo si nechá prepraviť cez štátnu hranicu Slovenskej

⁷ <https://www.podnikajte.sk/zakonne-povinnosti-podnikatela/podnikatelia-evidencia-o-odpade>

republiky tovar v obaloch a uvádza ho na trh alebo do distribúcie v Slovenskej republike, d) ako distribútor uskutočňuje odplatné alebo bezodplatné odovzdanie obalu konečnému používateľovi na bezprostredné zabalenie tovaru, e) ako distribútor používa obal na zabalenie distribuovaného tovaru alebo jeho časti alebo na naplnenie distribuovaným tovarom, alebo f) uvádza na trh obaly s výnimkou osoby, ktorá dodáva nepoužité prázdne obaly osobám uvedeným v písmene a), b) c), d) alebo e) alebo osobe, ktorá balí alebo plní tovar pre osobu podľa písmena b).⁸

Z vyššie uvedeného vyplýva, že definícia „výrobca obalov“ sa vzťahuje na každého podnikateľa, ktorý použije obal na zabalenie svojho produktu, aj keď reálne tento obal nevyrobil, iba ho použil a umiestnil v ňom svoj výrobok na trh. Tým pádom pod výrobcov obalov spadá každý internetový predajca (tzv. e-shop), ako aj podnikateľ v gastronómii, ktorý zabalí jedlo do jednorazového obalu, pričom vôbec nemusí ísť o klasickú „krabičku“, ale aj papier, do ktorého zabalí bagetu, hot-dog alebo varenú kukuricu. Tento „výrobca obalu“ je primárne povinný v súlade s ustanovením § 27 ods. 4 písm. a) zákona o odpadoch zaregistrovať sa v Registri výrobcov vyhradeného výrobku, pričom táto povinnosť podnikateľovi vzniká ešte skôr, ako uvedie akýkoľvek obal na trh.

Zákon o odpadoch definuje dve kategórie výrobcov obalov, pričom rozdielom medzi týmito kategóriami je objem, resp. hmotnosť obalov, ktoré za kalendárny rok uvedie na trh. Zatiaľ čo na podnikateľa, ktorý uvedie na trh ročne viac ako 100 kg obalov, sa vzťahuje viacero povinností uvedených v ustanoveniach § 24 zákona o odpadoch, podnikateľ, ktorý ročne uvedie na trh množstvo obalov menšie ako 100 kg, je od viacerých povinností oslobodený.

Tabuľka 2: Povinnosti výrobcov obalov

Výrobca obalov do 100 kg ročne	Výrobca obalov nad 100 kg ročne
--------------------------------	---------------------------------

⁸ § 52 ods. 11 zákona o odpadoch

Povinnosť registrácie do registra výrobcov vyhradeného výrobku.	Povinnosť registrácie do registra výrobcov vyhradeného výrobku.
Povinnosť viesť evidenciu obalov.	Povinnosť viesť evidenciu obalov.
Povinnosť uchovávať evidenciu.	Povinnosť uchovávať evidenciu.
Ohlasovacia povinnosť evidovaných údajov MŽP SR.	Ohlasovacia povinnosť evidovaných údajov MŽP SR.
Povinnosť zabezpečiť materiálové zloženie obalu.	Povinnosť zabezpečiť materiálové zloženie obalu.
	Povinnosť ustanoviť splnomocneného zástupcu v súlade s ust. § 27 ods. 18 až 20.
	Informačná povinnosť vo vzťahu k verejnosti a k spracovateľovi vyhradeného prúdu odpadu.
	Povinnosť zabezpečovať ciele triedenia odpadu.
	Povinnosť zabezpečovať nakladanie s vyhradeným prúdom odpadu.

	Povinnosť zabezpečiť zhodnotenie a recykláciu vyhradeného prúdu odpadu minimálne vo výške cieľov a limitov zhodnocovania a recyklácie pre vyhradený prúd odpadu.
	Informačná povinnosť vo vzťahu ku konečným používateľom vyhradeného výrobku.
	Povinnosť vypočítať si svoj zberový podiel a trhový podiel.
	Povinnosť zabezpečiť odobratie celého množstva oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu z obce, v ktorej zodpovedá za vyhradený prúd odpadu a zabezpečenie priebežného financovania nakladania s takto odobratým vyhradeným prúdom odpadu.
	Povinnosť zabezpečiť plnenie cieľov zberu odpadu.
	Povinnosť plniť povinnosti individuálne alebo kolektívne.

Zdroj: vlastné spracovanie

Aj napriek tomu, že zákon o odpadoch z plnenia viacerých povinností vylúčil podnikateľov s nižšou ročnou produkciou obalov, a tak znížil ich administratívne zaťaženie, vďaka nízkej hranici (len do 100 kg) do tejto kategórie spadá len malé množstvo podnikateľov. Aj napriek tomu, že podnikatelia, ktorí ročne vyprodukujú menej ako 100 kg obalov sú zaťažení menším množstvom povinností, samotná povinnosť registrovať sa a viesť priebežne evidenciu, ktorú je potrebné raz za rok zaslať MŽP SR, je nezmyselná a zaťažujúca. Napr. podnikatelia, ktorí predávajú *hand-made* výrobky v rámci vedľajšej činnosti popri svojom „inom“ zamestnaní a podnikateľskú činnosť teda nevykonávajú ako svoju hlavnú zárobkovú činnosť sa musia venovať vedeniu evidencie a nezabudnúť raz ročne údaje z tejto evidencie ohlásiť MŽP SR. V prípade, že si evidenčnú povinnosť podnikateľ nesplní, hrozí mu v zmysle ustanovenia § 117 ods. 1 pokuta v rozmedzí od 500 do 50 000 eur, čo môže byť v takomto prípade pre podnikateľa likvidačné. Otázkou tiež zostáva, akým spôsobom orgány štátnej správy odpadového hospodárstva zabezpečia kontrolu dodržiavania.

Navrhované riešenie vo vzťahu k povinnostiam výrobcov obalov

Riešením by bolo zmeniť zákonnú definíciu tak, aby sa za výrobcu obalov považoval podnikateľ, ktorý reálne obaly vyrába alebo ich na trh dováža zo zahraničia. Výrobcom obalov by teda nebol podnikateľ, ktorý obal uvádza na trh a spod tohto termínu by boli vyňatí napr. distribútori a podnikatelia, ktorí už vyrobené obaly iba využívajú a balia do nich svoje výrobky. Pre podnikateľov by táto zmena znamenala veľké odbremenenie od administratívy spojenej s obalmi, nakoľko spomenuté povinnosti by sa vzťahovali už iba na podnikateľov, ktorí reálne v rámci svojej podnikateľskej činnosti obalové materiály produkujú, čo by predstavovalo len zlomok oproti počtu podnikateľov, ktorí sú v zmysle aktuálne platnej legislatívy týmito povinnosťami zaťažení. Pre orgány štátnej správy odpadového hospodárstva by to tiež znamenalo zníženie počtu kontrol zameraných na plnenie nezmyselných evidenčných povinností. Takáto zmena právnej úpravy by pre podnikateľov znamenala zníženie finančnej záťaže na plnenie povinností a pre štát by znamenala úsporu na personálnej úrovni a efektívnejšie využitie zamestnancov vykonávajúcich kontroly a úkony spojené s každoročným

prijímaním a spracovávaním ohlásení. Táto problematika bola spomenutá aj analýze inštitútu environmentálnej politiky z marca 2020, v ktorej sa uvádza „Menší producenti sú spravidla vyňatí z hlavného prúdu OZV aj v zahraničí. V Českej republike sa to týka firiem s ročnou produkciou obalov nižšou ako 300 kg a obratom do 4,5 milióna korún. V Rakúsku sú výnimky odstupňované pre jednotlivé prúdy: 800 kg pre sklo, 100 kg pre kovy, 100 kg pre drevo, 300 kg pre papier a 50 kg pre ostatné materiály (Rais, Benko a Rod 2016). V Belgicku sú malé subjekty oslobodené od platenia poplatkov, odpad však smú vyhadzovať do nádob na triedený zber. Bremeno tak znášajú predovšetkým veľké podniky.“⁹ Z vyššie uvedeného je zrejmé, že ostatné členské štáty EÚ sú o poznanie benevolentnejšie vo vzťahu k malým podnikateľom a snažia sa ich od administratívnej záťaže a od finančnej záťaže s tým súvisiacej odbremeniť.

Povinnosť požiadať o súhlas na odovzdanie odpadu využiteľného v domácnostiach

Jednou z povinností vyplývajúcich z ustanovenia § 97 ods. 1 písm. n) zákona o odpadoch je nezmyselná povinnosť vyžiadať si súhlas okresného úradu v prípade, že sa podnikateľ chce „zbaviť“ vecí, ktoré sú v jeho držbe ako odpad, ale v domácnosti by boli vhodné na využitie. Jedná sa o prípady, kedy by chcel podnikateľ darovať napr. starý nepotrebný nábytok, elektroniku, ale aj odpad, ktorý vzniká pri výrobe¹⁰ a tieto veci by si mohli v domácnostiach nájsť svoje využitie. Výhodou je, že podnikateľ takýto odpad nemusí uskladňovať ani zabezpečovať likvidáciu. Na darovanie týchto odpadov je však potrebné podať žiadosť, ktorej formu ustanovuje vyhláška MŽP SR č. 371/2015, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia o odpadoch. Zvláštnosťou tiež je, že účastníkom konania o vydaní povolenia na odovzdanie odpadov vhodných na využitie v domácnosti je aj obec, v rámci územia ktorej sa má odovzdanie uskutočniť a táto má právo sa k žiadosti vyjadriť, čo celé konanie ešte viac

⁹https://www.minzp.sk/files/iep/ako_pretriedit_triedeny_zber.pdf.

¹⁰v zmysle ustanovenia § 14 ods. 5 zákona o odpadoch „Opad vhodný na využitie v domácnosti je materiál, palivo, ktorým je len odpad z biomasy alebo iná vec určená na konečnú spotrebu; konečnou spotrebou sa rozumie spotreba, v dôsledku ktorej vznikne komunálny odpad.“

komplikuje. Navyše je toto podanie zaťažené v zmysle zákona o správnych poplatkoch správnym poplatkom vo výške 11 eur. MŽP SR odôvodňuje potrebu vydania súhlasu s odovzdaním odpadu na využitie do domácností tým, že naviazanie možnosti odovzdať odpad na vydanie povolenia zabraňuje vzniku nelegálnych skládok, resp. vzniku komunálneho odpadu. V súvislosti s tým argumentuje, že takúto právnu úpravu si vyžiadala prax, nakoľko podnikatelia sa snažili povinnosť zlikvidovať vyprodukovaný odpad obísť tak, že iba oficiálne „odovzdali do domácností“ a odpad častokrát skončil na nelegálnej skládke alebo v komunálnom odpade. Aj keď je takáto argumentácia logická, systém podávania žiadostí tak ako je nastavený, nemôže vyhovovať ani orgánom štátnej správy odpadového hospodárstva, ktoré sa musia zaoberať takýmito pomerne nezmyselnými žiadosťami, pričom je naozaj otázne, či orgán kontroly dokáže spoľahlivo skontrolovať, že bol tento odpad odovzdaný na využitie do domácnosti bez podania spomínanej žiadosti. Odovzdanie tohto odpadu bez súhlasu je sankcionované pokutou v rozmedzí od 4 000 eur až do 350 000 eur. Výsledkom je, že kvôli administratívnej náročnosti a hrozbe vysokej pokuty podnikatelia nemajú motiváciu aspoň časť odpadov vznikajúcich v rámci ich činností ďalej zhodnotiť a objem odpadov určených na likvidáciu, resp. skládkovanie sa z roka na rok zväčšuje. Napriek tomu, že už v roku 2017 sa v ankete o „Byrokratický nezmysel“ táto nezmyselná povinnosť umiestnila na prvom mieste, do dnešného dňa nedošlo k jej odstráneniu, resp. úprave v zákone o odpadoch.

Navrhované riešenie vo vzťahu k odpadu využiteľnému v domácnosti

Odstránením povinnosti vyžiadať si povolenie na odovzdanie odpadu využiteľného v domácnostiach zo zákona o odpadoch alebo aspoň vylúčenia nutnosti každého podnikateľa žiadať o toto povolenie okresný úrad by došlo k finančnej úspore prostriedkov na strane podnikateľa, ktorému by odpadla povinnosť zaplatiť správny poplatok s podaním žiadosti spojený, ako aj úspora časová, nakoľko vyplňaním žiadosti stráca podnikateľ taktiež čas. Ako prijateľné sa javí tiež zúženie povinnosti iba na určitý špecifický okruh podnikateľov, pričom by bolo možné z povinnosti vyžadovať povolenie na odovzdanie odpadu vylúčiť odpad, ktorý môže byť využitý ako palivo (drevo, drevené palety a pod.). Pre štát by predmetná zmena

znamerala odbremenenie od vydávania súhlasov nielen orgány štátnej správy odpadového hospodárstva, ale v konečnom dôsledku aj obce, ktoré sú v zmysle zákona o odpadoch automaticky účastníkom konania o vydanie tohto povolenia.

Povinnosti vzťahujúce sa na podnikateľov ako na výrobcov vyhradených výrobkov

Špecifickou skupinou podnikateľov, ktorým zo zákona o odpadoch vyplýva viacero povinností sú výrobcovia vyhradených výrobkov (t. j. výrobcovia obalov, neobalových výrobkov, elektrozariadení, batérií a akumulátorov, pneumatík a vozidiel). Vzťahuje sa totiž na nich tzv. rozšírená povinnosť výrobcov. Táto sa vzťahuje na výrobcov vyhradených výrobkov. Vyhradený výrobok je výrobok spadajúci do kategórie výrobkov definovaných v ustanoveniach v druhom až siedmom oddiele štvrtej časti zákona o odpadoch. Súbor povinností vzťahujúcich sa na vyššie spomenutých podnikateľov sa nazýva aj ako rozšírená zodpovednosť výrobcov. Rozšírená zodpovednosť výrobcov je politickým nástrojom zavedeným EÚ v zmysle smernice o obaloch. Touto smernicou boli členským štátom uložené ciele pre zber, triedenie, recykláciu a dizajn obalov. Podstatou je rozšírenie zodpovednosti výrobcov za výrobok, keď sa dostane do fázy svojho životného cyklu, kedy sa z neho stáva odpad.

„Nie spotrebiteľ, ale výrobca produktu je ten, kto vytvára dopyt po obale a určuje požiadavky na jeho zloženie. Preto ak si zákazník dá tú námahu a obal vytriedi, následné náklady spojené s odpadom sú prenesené na výrobcu. V rozšírenej zodpovednosti výrobcov tak za vytriedený odpad z obalov zodpovedajú výrobcovia“.¹¹

Ideou prenesenia tejto zodpovednosti na výrobcov bola snaha o ovplyvnenie výrobcov v tom smere, aby už pri navrhovaní svojich výrobkov dbali na ich neskoršie dopady na životné prostredie. Spomenutá smernica o obaloch však výrobcom neukladala povinnosť finančne sa podieľať na zbere a recyklácii odpadu. Táto povinnosť bola zavedená v podmienkach SR až

¹¹Inštitút environmentálnej politiky (IEP) - *Ako pretriediť triedený zber.*

zákonom o odpadoch. Napr. v súvislosti s triedeným zberom sú výrobcovia povinní uhrádzať úplné náklady na triedený zber a tieto svoje povinnosti si plnia prostredníctvom OZV, s ktorými majú povinnosť uzavrieť za týmto účelom zmluvu alebo vytvoriť si systém, kedy budú všetky úkony spojené s triedeným zberom vykonávať a financovať sami. OZV potom v závislosti od trhového podielu zazmluvnených výrobcov uzatvárajú zmluvy s mestami a obcami, pre ktoré tento triedený zber zabezpečujú. Výrobcovia teda plne uhrádzajú náklady spojené so zberom odpadu, jeho prepravou, prípravou na opätovné využitie, recykláciou, ale aj nákupom kontajnerov na triedený zber, ako aj mzdy a ostatné náklady súvisiace so zberom. Pre výrobcov je teda jednoduchšie uzavrieť zmluvu s OZV a uhradiť ročne poplatok, ktorý sa odvíja od ich trhového podielu. Kým vo väčšine štátov EÚ zabezpečuje tieto povinnosti za výrobcov jedna spoločná OZV, na Slovensku, ako aj v ďalších 12 krajinách sa uplatňuje konkurenčný model (aktuálne je ich na Slovensku 10).

Medzi povinnosti výrobcov v rámci rozšírenej zodpovednosti nepatria len povinnosti spojené so zberom odpadu a jeho zhodnocovaním, ale aj mnoho iných povinností. Nižšie v tabuľke sa nachádza ich prehľad.

Tabuľka 3: Povinnosti výrobcov vyhradených výrobkov

Povinnosť	Sankcia za nesplnenie
Zaregistrovať sa v Registri výrobcov vyhradeného výrobku a oznamovať zmeny registrovaných údajov.	od 200 eur do 120 000 eur
Ustanoviť splnomocneného zástupcu.	od 200 eur do 120 000 eur
Zabezpečiť materiálové zloženie vyhradeného výrobku, jeho konštrukciu a	od 200 eur do 120 000 eur

jeho označenie v súlade s osobitným oddielom štvrtej časti zákona o odpadoch, pokiaľ mu táto povinnosť z nej vyplýva.	
Plniť informačnú povinnosť vo vzťahu k verejnosti a k spracovateľovi vyhradeného prúdu odpadu v súlade s osobitným oddielom štvrtej časti zákona o odpadoch.	od 200 eur do 120 000 eur
Zabezpečiť plnenie cieľov ustanovených v prílohe č. 3 zákona o odpadoch.	od 2 000 eur do 250 000 eur
Zabezpečiť nakladanie s vyhradeným prúdom odpadu v rozsahu a spôsobom uvedenom v osobitnom oddiele štvrtej časti zákona o odpadoch.	od 2 000 eur do 250 000 eur
Zabezpečiť zhodnotenie a recykláciu vyhradeného prúdu odpadu najmenej vo výške záväzných cieľov a limitov zhodnocovania a recyklácie pre vyhradený prúd odpadu, ustanovených v prílohe č. 3 zákona o odpadoch.	od 2 000 eur do 250 000 eur
Viesť a uchovávať evidenciu a ohlasovať ministerstvu údaje z nej v ustanovenom rozsahu a uchovávať ohlasované údaje.	od 500 eur do 50 000 eur

Plniť informačnú povinnosť vo vzťahu ku konečným používateľom vyhradeného výrobku v súlade s osobitným oddielom štvrtej časti zákona o odpadoch a ustanoveným spôsobom.	od 200 eur do 120 000 eur
Vypočítať si svoj zberový podiel a trhový podiel v súlade s osobitným oddielom štvrtej časti zákona o odpadoch, na základe údajov, ktoré zverejní ministerstvo na svojom webovom sídle najneskôr do 15. júla.	od 2 000 eur do 250 000 eur
Zabezpečiť odobratie celého množstva oddelene vyzbieranej zložky komunálneho odpadu patriacej do vyhradeného prúdu odpadu z obce, v ktorej zodpovedá za vyhradený prúd odpadu a zabezpečiť priebežné financovanie nakladania s takto odobratým vyhradeným prúdom odpadu.	od 2 000 eur do 250 000 eur
Zabezpečiť plnenie cieľov zberu ustanovených v prílohe č. 3a zákona o odpadoch.	od 200 eur do 120 000 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Prvé tri v tabuľke uvedené povinnosti nie je možné plniť prostredníctvom OZV a každý výrobca - podnikateľ je povinný ich plniť individuálne.

V zmysle ustanovenia § 52 ods. 11 písm. d) zákona o odpadoch je výrobcom obalov (výrobcom vyhradeného výrobku) aj malý podnikateľ prevádzkujúci napr. malý stánok, ktorý v rámci svojho podnikania balí predávaný tovar do igelitových sáčkov, resp. „ako distribútor uskutočňuje odplatné alebo bezodplatné odovzdanie obalu konečnému používateľovi na bezprostredné zabalenie tovaru”¹². Na základe tejto skutočnosti sa na podnikateľa automaticky vzťahuje aj evidenčná a ohlasovacia povinnosť v zmysle ustanovenia § 27 ods. 4 zákona o odpadoch, ktorá vyplýva z povinnosti SR uloženej ako členskému štátu (od 27. mája 2018) v rámci poskytovania údajov o obaloch a odpadoch z obalov v súlade s čl. 12 smernice o obaloch. Podstatou povinnosti je nahlasovať ročnú spotrebu ľahkých plastových tašiek pre účely kontroly plnenia environmentálnych cieľov EÚ. Túto povinnosť môže podnikateľ plniť sám alebo prostredníctvom OZV. OZV si však za plnenie povinností podnikateľa ako výrobcu obalov bude účtovať poplatok. Podnikateľ má tak možnosť si vybrať, či na plnenie tejto povinnosti doplatí administratívnou alebo finančnou záťažou.

Riešenie vo vzťahu k malým podnikateľom ako výrobcam vyhradeného výrobku

Navrhovaným riešením by bolo vyňať spod definície výrobcu vyhradeného výrobku výrobcov obalov, ktorí v priebehu roka odovzdajú obaly konečnému používateľovi na bezprostredné zabalenie tovaru v množstve menšom ako 100 kg.

Tabuľka 4: Finančné zaťaženie vo vzťahu k administratívnym povinnostiam podľa predpisov na úseku odpadového hospodárstva

Povinnosť	Spôsob výpočtu	Náklad v eur
§ 14 ods. 1 písm. f) zákona o odpadoch	$0,5 \text{ h} * 6,44 \text{ eur/h} =$ 3,22 eur	3,22 eur

¹²§ 52 ods. 11 písm. d) zákona o odpadoch

§ 14 ods. 1 písm. g) zákona o odpadoch	1 h * 6,44 eur/h = 6,44 eur	6,44 eur
§ 27 ods. 4 písm. a) zákona o odpadoch	1 h * 6,44 eur/h = 6,44 eur	6,44 eur
§ 27 ods. 4 písm. d) zákona o odpadoch	0,5 h * 6,44 eur/h = 3,22 eur	3,22 eur
§ 27 ods. 4 písm. j) zákona o odpadoch	0,5 h * 6,44 eur/h = 3,22 eur	3,22 eur
§ 97 ods. 1 písm. n) zákona o odpadoch	1 h * 6,44 eur/h = 6,44 eur	6,44 eur (+ 11 eur správny poplatok)

Zdroj: vlastné spracovanie

Navrhovaným vyňatím malých podnikateľov spod evidenčných a ohlasovacích povinností ustanovených v § 14 ods. 1 písm. f) a § 14 ods. 1 písm. g) zákona o odpadoch a povinností vyplývajúcich výrobcom vyhradených výrobkov ustanovených v § 27 ods. 4 zákona o odpadoch dôjde k zníženiu finančných a personálnych nákladov na plnenie byrokratických povinností. Rovnako pozitívny dopad vyňatia spod povinností sa pretaví v neuložených sankciách za nesplnenie týchto povinností.

3.1.3 Zhrnutie návrhov v oblasti odpadového hospodárstva

Regulácia nakladania s odpadmi je na Slovensku, ale aj v celom svete nepochybne jednou z najvyšších priorít pre znižovanie, resp. spomalenie rastu environmentálnej záťaže na životné

prostredie a v konečnom dôsledku na zdravie a životy ľudí. Avšak v súvislosti s dosahovaním cieľov odpadového hospodárstva je čoraz viac činností podnikateľov zaťažených prílišnou reguláciou. V rámci kapitoly venovanej odpadovému hospodárstvu boli bližšie rozobrané najčastejšie sa vyskytujúce problémy spojené s dodržiavaním legislatívy na tomto úseku ochrany životného prostredia. Viaceré z nich sa javia ako prílišne zaťažujúce a častokrát aj nadbytočné.

Tabuľka 5: Zhrnutie problematickej úpravy a návrhov na jej riešenie v oblasti odpadového hospodárstva

Aktuálna úprava	Navrhované riešenie
<p>V súčasnosti má každý podnikateľ v zmysle ustanovenia § 2 vyhlášky MŽP SR č. 366/2015 o evidencnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti bez ohľadu na množstvo odpadu, s ktorým nakladá, povinnosť pre každú kategóriu odpadu viesť samostatný Evidenčný list.</p>	<p>Navrhuje sa zmena ustanovenia § 2 vyhlášky 366/2015 o evidencnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti, a to tak, že sa určí hranica množstva vzniknutého odpadu na 500 kg, čím by sa zvýšila hranica objemu odpadu, ktorý podnikateľ vyprodukuje, a tým by sa evidenčná povinnosť nevzťahovala na každého podnikateľa.</p>
<p>V zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 vyhlášky MŽP SR č. 366/2015 o evidencnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti má povinnosť podnikateľ, ktorý nakladá s viac ako 50 kg nebezpečných odpadov ročne povinnosť ohlásiť ich vznik a nakladanie s nimi na</p>	<p>Navrhuje sa zvýšenie spodnej hranice objemu nebezpečného odpadu v ustanovení § 3 ods. 1 odpadu vyhlášky MŽP SR č. 366/2015 o evidencnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti, nad ktorú sa povinnosť podávať Ohlásenie o vzniku a nakladaní s odpadom vzťahuje na</p>

<p>samostatnom tlačive každoročne okresnému úradu.</p>	<p>konkrétneho podnikateľa, čo by malo za následok vyňatie veľkého množstva malých a stredných podnikateľov spod ohlasovacej povinnosti.</p>
<p>V zmysle ustanovenia § 52 ods. 11 zákona o odpadoch sa za výrobcu obalov považuje podnikateľ, ktorý</p> <ul style="list-style-type: none"> - používa obaly na balenie svojho tovaru, - balí sa pre neho jeho tovar, - uvádza na trh obaly iným spôsobom alebo si ich nechá doviesť na územie SR - distribuuje obaly na území SR - ako distribútor používa obaly na balenie distribuovaných tovarov. 	<p>Navrhuje sa zmena ustanovenia § 52 ods. 11 zákona o odpadoch tak, aby výrobcom obalov nebol podnikateľ, ktorý obal uvádza na trh, ale reálny výrobca obalov, čím by spod tohto termínu boli vyňatí napr. distribútori a podnikatelia, ktorí už vyrobené obaly iba využívajú a balia do nich svoje výrobky, a tým by boli oslobodení od plnenia veľkého množstva povinností uložených výrobcom obalov.</p>
<p>V súčasnosti upravuje ustanovenie § 14 ods. 5 zákona o odpadoch nezmyselnú povinnosť podnikateľa vyžiadať si súhlas okresného úradu v prípade, že chce bezodplatne odovzdať veci, ktoré sú v jeho držbe ako odpad, ale v domácnosti by boli vhodné na ďalšie využitie (napr. drevo ako palivo).</p>	<p>Navrhuje sa odstránenie povinnosti ustanovenej v § 14 ods. 5 zákona o odpadoch, v zmysle ktorého je podnikateľ povinný vyžiadať si súhlas okresného úradu na odovzdanie odpadov vhodných na využitie v domácnosti.</p>

V zmysle ustanovenia § 52 ods. 11 písm. d) zákona o odpadoch je výrobcom obalov, a teda výrobcom vyhradeného výrobku aj malý podnikateľ, ktorý v rámci svojho podnikania balí predávaný tovar do igelitových sáčkov.

Navrhuje sa vyňať spod definície výrobcu vyhradeného výrobku podnikateľov, ktorí ročne odovzdajú obaly konečnému používateľovi na bezprostredné zabalenie tovaru v množstve menšom ako 100 kg.

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe vyššie uvedených povinností možno konštatovať, že vo vzťahu k zákonu o odpadoch a príslušným podzákonným predpisom sú podnikatelia mimo povinností vzťahujúce sa na nakladanie s odpadom, ktoré majú priamy dopad na životné prostredie, zaťažení aj množstvom byrokratických povinností. Aj keď dopad nesplnenia týchto povinností na životné prostredie je minimálny, resp. žiadny, hrozia pri ich zistení podnikateľom vysoké sankcie. Evidenčné a ohlasovacie povinnosti sú pritom najmä z pohľadu malých a stredných podnikateľov, ktorých podnikateľská činnosť sa netýka nakladania s odpadmi ani pri ich výkone nevzniká veľké množstvo odpadu, neopodstatnené a neprimerane zaťažujúce. Vyňatím tejto skupiny podnikateľov z povinnosti evidovať vzniknuté odpady, ohlasovať vznik a nakladanie s odpadmi či ich vyňatie spod definície výrobcov vyhradených výrobkov (na ktorých sa vzťahuje ešte väčšie množstvo najmä administratívnych povinností) by malo za následok citeľné zníženie administratívnej a finančnej záťaže. Odstránením prekážok pri odovzdaní odpadu na využitie v domácnosti by sa znížilo celkové množstvo vyprodukovaného odpadu a zabezpečilo sa jeho ďalšie zhodnotenie.

3.2 Oblasť ochrany vôd

Voda je vyčerpateľný prírodný zdroj, ktorý je chránený tak na národnej, ako aj európskej úrovni, nakoľko v spoločnosti vyvstala potreba využívať ju z hľadiska kvantity aj kvality

spôsobom, ktorý možno označiť za „udržateľný“. Z dôvodu jej využívania v priemysle, poľnohospodárstve, doprave, energetike či iných odvetviach podnikateľského prostredia Komisia pristúpila k uplatňovaniu tzv. „Konceptie na ochranu vodných zdrojov Európy“. Predmetný dokument je z hľadiska času dlhodobou stratégiou, ktorá si kladie za cieľ zabezpečiť dostatok vody, ktorá bude kvalitná a použiteľná na všetky legitímne potreby jednotlivých subjektov. Na zabezpečenie tohto cieľa došlo k prijatiu nových predpisov na európskej úrovni, ako aj revidovaniu už jestvujúcich európskych predpisov. Nakoľko dňa 28. 07. 2010 bolo rezolúciou Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov č. 64/292 prijaté a potvrdené právo na vodu ako jedno z ľudských práv, dochádza postupne k sprísňovaniu úpravy ochrany vôd v medzinárodnom rozsahu a postupne aj na národných úrovniach.

3.2.1 EÚ legislatíva v oblasti ochrany vôd a povinnosti z nej vyplývajúce

Oblasť ochrany vôd je upravená vo viacerých právnych normách na európskej úrovni, pričom medzi najvýznamnejšie právne predpisy na tomto úseku ochrany životného prostredia možno zaradiť

- a) Smernicu 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (ďalej len „rámcová smernica o vode“),
- b) Smernicu Európskeho parlamentu a rady 2006/118/ES z 12. decembra 2006 o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality (ďalej len „smernica o podzemných vodách“),
- c) Smernicu Rady z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd (91/271/EHS),
- d) Smernicu Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení mestských odpadových vôd,
- e) Smernicu Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov.

Základným dokumentom na úseku ochrany vôd na európskej úrovni je rámcová smernica o vode, ktorá stanovuje rámec spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva. Predmetná smernica je postavená na princípe tzv. integrovaného riadenia povodní, pričom si stanovila za cieľ dosiahnutia aspoň „dobrého stavu riek“ s ohľadom na chemický stav, ako aj ekologický stav. Konkrétne ciele definované v rámci rámcovej smernice o vode sú

- a) ochrana všetkých vôd, t. j. povrchovej, podzemnej, vnútrozemnej, ako aj brakickej;
- b) obnova ekosystémov, ktoré sa nachádzajú vo vodných útvaroch a v ich okolí;
- c) znižovanie znečistenia vodných útvarov;
- d) zaručenie a umožnenie užívania vody udržateľným spôsobom tak pre jednotlivcov, ako aj podnikateľské subjekty.

Rámcová smernica o vode kladie nároky na jednotlivé členské štáty, aby zabezpečili dodržiavanie stanovených povinností na zabezpečenie vymedzeného cieľa, pričom v zásade nerieši, ako predmetné ciele jednotlivé členské štáty naplnia.

Členské štáty majú v zmysle predmetného právneho predpisu povinnosť zabezpečiť nasledovné:

- a) identifikovanie jednotlivých povodní ležiacich na ich území;
- b) zabezpečenie orgánov, ktoré budú predmetné povodia spravovať, pričom na území SR sú orgánmi štátnej vodnej správy MŽP SR, jednotlivé okresné úrady v sídle kraja, jednotlivé okresné úrady, SIŽP a jednotlivé obce; taktiež správcovi vodného toku sú v tejto oblasti kladené povinnosti;
- c) zabezpečenie analýz vlastností jednotlivých povodí s ohľadom na vplyv ľudskej činnosti;
- d) zabezpečenie monitorovania stavu vody v rámci jednotlivých povodí;
- e) registrovanie jednotlivých chránených oblastí;
- f) vytvorenie a vykonávanie plánov správy povodia;

- g) zabezpečenie, aby boli zdroje vody využívané efektívne, pričom jej znečisťovatelia by mali vykonávať úhradu nákladov;
- h) poskytovanie verejných informácií a konzultácií;
- i) zabezpečenie kontroly odberu vôd, prevencia znečisťovania vôd, kontrola opatrení.

Rámcová smernica o vode však nekladie povinnosti priamo podnikateľským subjektom, orientuje sa na členské štáty, ktoré majú zabezpečiť naplnenie jednotlivých jej cieľov prijatím vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá deleguje jednotlivé povinnosti ďalej na jednotlivcov, podnikateľské subjekty, ale aj na orgány štátnej správy. Keďže je rámcová smernica o vode koncipovaná vo všeobecnej rovine, nebol vo vnútroštátnej úprave identifikovaný goldplating.¹³

Smernica o podzemných vodách je v poradí ďalšou európskou právnou normou, ktorá sa však zameriava iba na jeden druh vody, a to na podzemné vody. Jej cieľom je zavedenie účinných opatrení na prevenciu či obmedzenie prieniku znečisťujúcich látok do podzemných vôd, pričom nadväzuje na rámcovú smernicu o vode. Primárnymi úlohami, ktoré sú opätovne kladené členským štátom, sú:

- a) vymedzenie útvarov podzemných vôd v rámci území povodí;
- b) zriadenie registrov chránených oblastí;
- c) zriadenie monitorovacích sietí podzemných vôd;
- d) vypracovanie plánu manažmentu povodia;
- e) zohľadnenie zásady úhrady nákladov na vodohospodárske služby s prihladnutím na zásadu “znečisťovateľ platí”;

¹³<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=legissum:l28002b>

f) vytvorenie programu opatrení za účelom dosiahnutia environmentálnych cieľov rámcovej smernice o vode.¹⁴

Smernica je vedeckou a technickou normou, ktorá stanovuje prahové hodnoty pre látky znečisťujúce podzemné vody, pričom opätovne možno konštatovať, že povinnosti sú kladené členskému štátu, ktorý má dodržanie opatrení zabezpečiť vnútroštátnymi právnymi predpismi. Po vykonaní analýzy a porovnania právnych predpisov na európskej a národnej úrovni možno konštatovať, že nebola identifikovaná implementácia predmetnej smernice nad jej rámec.

Významnou smernicou v oblasti ochrany vôd je aj smernica Rady 98/83/ES z 3. novembra 1998 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, ktorá stanovuje minimálne požiadavky na kvalitu vody určenej na ľudskú spotrebu. Predmetná smernica sa zameriava tak na parametre, ktoré musia byť dodržané, ako aj na ich monitorovanie v pravidelných intervaloch. Zákonodarca predmetnú smernicu implementoval do vnútroštátneho poriadku, pričom určité povinnosti podnikateľov upravil menej priaznivo.

Európska právna úprava na úseku ochrany vôd je zväčša koncipovaná vo všeobecnej rovine, pričom stanovila určité rámce, ktoré musia byť dodržané, avšak spôsob, akým tieto ciele budú dodržané a naplnené, ponechala na jednotlivých členských štátoch. Z uvedeného dôvodu sa z pohľadu obsahového zamerania predmetnej analýzy javí ako neúčelné bližšie približovať ich znenie a obsah.

3.2.2 Povinnosti podnikateľov na úseku ochrany vôd a vodného hospodárstva vyplývajúce z vnútroštátnej právnej úpravy

Predmetná časť analýzy je zameraná na vybrané povinnosti podnikateľov na úseku ochrany vôd, pričom jednotlivé povinnosti je možné nájsť vo viacerých právnych predpisoch. Analýza

¹⁴<https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/groundwater/framework.htm?etrans=sk>

si nekladie za cieľ identifikovať všetky právne povinnosti na národnej úrovni, nakoľko vzhľadom na rozsah práce sa to javí ako neúčelné. Účelom tejto časti práce je identifikácia zrejme nadbytočných povinností s poukázaním na vhodnejšiu, resp. účelnejšiu úpravu.

Povinnosti podnikateľov vyplývajúce z vodného zákona

Tabuľka 6: Vybrané povinnosti podnikateľských subjektov vyplývajúce z vodného zákona

Ustanovenie zákona	vodného	Znenie povinnosti	Sankcia za jej nesplnenie
§ 17 ods. 2		povinnosť subjektu nakladajúceho s vodami dbať o ochranu vôd, zlepšovanie ich stavu, na ochranu vodných pomerov, ako aj vodných stavieb; využívať vody v súlade s vodným zákonom	
§ 17 ods. 3		povinnosť subjektu nakladajúceho s vodami na výrobné účely vykonať také úpravy v rámci technológií výroby, aby bolo umožnené viacnásobné použitie vôd	
§ 21		povinnosť získať povolenie na osobitné užívanie vôd v zákonom vymedzených prípadoch	do výšky 16 500 eur

§ 23	povinnosť získať povolenie na niektoré činnosti vymedzené v zákone	do výšky 6 600 eur
§ 26	povinnosť získať povolenie na vodné stavby	
§ 27	povinnosť získať súhlas orgánu štátnej vodnej správy na stavby v zákonom vymedzených prípadoch (v prípadoch, kedy sa nevyžaduje získanie povolenia na vodné stavby)	do výšky 6 600 eur
§ 28	povinnosť získať predchádzajúce vyjadrenie pred získaním povolenia na vodnú stavbu	
§ 30 ods. 1	všeobecná povinnosť vynaložiť úsilie na ochranu vôd osobami vykonávajúcimi činnosť, ktorá ich stav môže ovplyvniť	
§ 30 ods. 2	povinnosť vlastníka, správcu, resp. nájomcu poľnohospodárskych či lesných pozemkoch zabezpečiť ich obhospodarovanie spôsobom, ktorý	

	bude zachovávať vhodné podmienky pre vody	
§ 36	povinnosti podnikateľov v súvislosti s vypúšťaním odpadových vôd a osobitných vôd do povrchových vôd vrátane povinností v súvislosti so získaním príslušných povolení	do výšky 16 500 eur
§ 37	povinnosti podnikateľov v súvislosti s vypúšťaním odpadových vôd a osobitných vôd do podzemných vôd vrátane povinnosti získať povolenie	
§ 38	povinnosti podnikateľov v súvislosti s vypúšťaním odpadových vôd a osobitných vôd do verejnej kanalizácie vrátane povinnosti získať povolenie	
§ 39 ods. 2	povinnosti v súvislosti so zaobchádzaním so znečisťujúcimi látkami vrátane povinnosti vykonávať opatrenia, aby nedochádzalo k ich vniknutiu do povrchových či podzemných vôd	do výšky 16 500 eur

§ 39 ods. 3	povinnosti pri úniku znečisťujúcich látok vykonať zákonom stanovené opatrenia	do výšky 16 500 eur
§ 39 ods. 4	povinnosti podnikateľov, ktorí pri výrobnom procese, prípadne inej činnosti zaobchádzajú s tuhými znečisťujúcimi látkami vo väčšom množstve ako 1 t, resp. pri kvapalných látkach 1 m ³	do výšky 16 500 eur
§ 40	povinnosť podnikateľov vypúšťajúcich odpadové vody s prítomnosťou znečisťujúcich látok vykonávať opatrenia na ich redukciu	
§ 41	povinnosti pri vzniku mimoriadneho zhoršenia vôd	do výšky 165 000 eur
§ 42	povinnosť vykonať opatrenia na nápravu, ak dôjde k spôsobeniu poškodenia povrchových či podzemných vôd	

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka vyššie zobrazuje základné povinnosti na úseku ochrany vôd, pričom na väčšinu z nich nadväzujú podzákonné právne predpisy. Vo viacerých prípadoch, napr. v prípade ustanovenia § 17 vodného zákona ide o všeobecné ustanovenia, ktoré stanovujú základnú povinnosť

jednotlivých subjektov konať tak, aby nedochádzalo k poškodzovaniu alebo aj ohrozovaniu vôd. Vo vzťahu k jednotlivým správnym deliktom upravených vo vodnom zákone je nutné konštatovať, že ide často o ohrozovacie správne delikty, teda na naplnenie znakov skutkovej podstaty správneho deliktu postačuje, že konanie podnikateľa mohlo ohroziť vody, teda nevyžaduje sa, aby došlo k ich reálnemu poškodeniu. V ďalších častiach analýzy bude poukázané na konkrétne povinnosti, ktoré podnikateľom vznikajú na úseku ochrany vôd a vodného hospodárstva.

Tabuľka 7: Evidencia pri odbere vôd

Právny predpis	Klasifikácia vody	Účel využívania vôd	Orgán	Lehota na vykonanie úkonu	Poskytované údaje
vodný zákon v spojení s vyhláškou č. 418/2010 Z. z.	povrchová aj podzemná voda	nie je špecifikovaný účel	SHMÚ	31. január nasledujúcich kalendárneho roka	o množstve odobratej povrchovej vody a podzemnej vody + iné
nariadenie vlády č. 755/2004 Z. z.	povrchová voda	zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy	správca vodného toku	31. október príslušného kalendárneho roka	o množstve odobratej povrchovej vody na zavlažovanie + poplatková povinnosť

nariadenie vlády č. 755/2004 Z. z.	podzemná voda	iný ako správcovia vodného toku	ako správcovia vodného toku	31. január bežného roka	o množstve predpokladanéh o odberu podzemných vôd + poplatková povinnosť
------------------------------------	---------------	---------------------------------	-----------------------------	-------------------------	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka vyššie preukazuje neúmernú byrokratickú záťaž podnikateľov, ktorí podnikajú v rámci oblasti poľnohospodárstva, nakoľko sú nútení zasielať rôzne evidencie rôznym štátnym orgánom či organizáciám, hoci obsah jednotlivých výkazov či evidencií je v zásade zhodný. Ako je v tabuľke vyššie zobrazené, poľnohospodári sú povinní zasielať duplicitne výkazy tak správcovi vodného toku, ako aj osobe poverenej v zmysle vodného zákona. V ustanovení § 6 ods. 5 vodného zákona je stanovená povinnosť podnikateľov, resp. prevádzkovateľom

a) uskutočňujúcim odber povrchovej alebo podzemnej vody, ktorí tak konajú na základe a v súlade s rozhodnutím o povolení vodného zákona (§ 21 ods. 1 písm. a) prvý bod, 21 ods. 1 písm. b) prvý bod, 21 ods. 1 písm. h) až j))

b) využívajúcim osobitné vody, aby jedenkrát ročne poskytl údaje o týchto odberoch, ako aj údaj podľa ustanovenia § 21 ods. 2 písm. b) vodného zákona, teda údaj z vykonaného merania odoberaného množstva vôd, nevyužitého množstva podzemných vôd v prameni a hladiny podzemnej vody vodárenského zdroja a údaj podľa ustanovenia § 21 ods. 2 písm. c) vodného zákona, teda údaj z pravidelného monitorovania kvality vôd. Tieto údaje je podnikateľ povinný zasielať osobe poverenej v zmysle vodného zákona a následne ich táto poverená osoba zasiela správcovi vodného toku. Ako je evidentné predmetný postup je zbytočne komplikovaný a zahŕňa v sebe zbytočné administratívne kroky. Predmetná evidencia, ktorá je vymedzená

vyššie, tvorí súčasť súhrnnej evidencie v zmysle ustanovenia § 29 vodného zákona a v zmysle vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 418/2010 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona v znení neskorších predpisov (ďalej aj „vyhláška č. 418/2010 Z. z.“). Vyhláška č. 418/2010 Z. z. ďalej určila, že poverenou osobou v zmysle vodného zákona je SHMÚ. Podnikateľ je teda v zmysle predmetnej pomerne komplikovane dostupnej právnej úpravy povinný v súlade s ustanovením § 6 ods. 5 vyhlášky č. 418/2010 Z. z. zaslať každoročne v lehote do 31. 01. vyššie vymedzený výkaz informácií SHMÚ. Javí sa ako vhodné uviesť, že nie je legislatívne upravená forma takéhoto výkazu, pričom podnikateľ má možnosť využiť tlačivo, ktoré je zverejnené na webovej stránke SHMÚ.

Napriek predmetnej právnej úprave, teda úprave ustanovenia § 6 ods. 5 vodného zákona, ktorá stanovila povinnosť jedenkrát za rok zasielať príslušnú evidenciu, vyplynula podnikateľom v zásade zhodná povinnosť z iného právneho predpisu, a to z nariadenia vlády č. 755/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška neregulovaných platieb, výška poplatkov a podrobnosti súvisiace so spoplatňovaním užívania vôd v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie vlády č. 755/2004 Z. z.“).

Nariadenie vlády č. 755/2004 Z. z. vo svojom ustanovení § 1a ods. 2 upravilo povinnosť podnikateľov, ktorí odoberajú povrchovú vodu s cieľom zavlažovať poľnohospodársku pôdu, oznamovať údaje o množstve takto odobratých (s cieľom zavlažovať) povrchových vôd za príslušný kalendárny rok v lehote do 31. 10. príslušný kalendárny rok priamo správcovi vodnému toku, pričom správca vodného toku týmito informáciami disponuje, keďže SHMÚ mu ich zasiela v zmysle vyššie uvedeného. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že podnikateľ zasiela zhodné informácie dvom štátnym orgánom/organizáciám, hoci SHMÚ zasiela taktiež rovnaké údaje správcovi vodného toku. Taktiež nie je možné opomenúť ďalšiu administratívnu povinnosť podnikateľa upravenú v ustanovení § 7 ods. 1 nariadenia vlády č. 755/2004 Z. z. V zmysle predmetného ustanovenia je podnikateľ okrem už uvedeného povinný zasielať evidenciu správcovi vodného toku aj o predpokladanom odbere množstva

podzemných vôd, ktoré budú odoberané za iným účelom ako je zavlažovanie, pričom túto evidenciu je nutné zaslať do 31. 01. bežného roka.

Rozdiel v jednotlivých evidenciách spočíva v skutočnosti, že evidencie podľa nariadenia vlády č. 755/2004 Z. z. sa zameriavajú na výpočet poplatku za odobratú vodu, avšak predmetný výpočet si v zásade môže uskutočniť aj sám správca vodného toku. Nie je žiaden relevantný dôvod na to, aby boli podnikatelia takýmto spôsobom zaťažovaní a aby zasielali tri evidencie v rôznych termínoch, na rôznych tlačivách a rôznym orgánom.

Je nutné konštatovať, že hoci sú povinnosti relatívne zrejmé, je pomerne komplikované sa dopracovať k zneniu tej-ktorej povinnosti, pričom je rovnako náročné dopracovať sa aj k informácii, kto je poverená osoba v zmysle vodného zákona. Taktiež je možné vytknúť skutočnosť, že vyhláška č. 418/2010 Z. z. neobsahuje žiadne tlačivo, na ktorom by sa mala evidencia vykonávať, ale podnikateľ ju musí opätovne zdĺhavo hľadať na webovej stránke SHMÚ. Za nesplnenie vyššie vymedzených evidenčných povinností je orgán štátnej vodnej správy oprávnený uložiť pokutu od 500 eur do 3 300 eur, pričom ide o pomerne vysokú sadzbu za nesplnenie administratívnej povinnosti.

Tabuľka 8: Finančné zaťaženie vo vzťahu k evidencii o množstve odobratej vody

Povinnosť	Spôsob výpočtu	Náklad v eur
duplicitné povinnosti pri ohláseniach na úseku ochrany vôd	$0,5 \text{ h} * 6,44 \text{ eur/h} = 3,22 \text{ eur}$	3,22 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Navrhované riešenie vo vzťahu k evidencii o množstve odobratej vody

Zjednotenie evidenčnej povinnosti o množstve odobratej vody a poplatkovej povinnosti za jej odber upravenej v dvoch podzákonných právnych predpisoch predstavuje ideálne riešenie vzniknutej situácie. Je taktiež žiaduce, aby na odbremenenie administratívnej záťaže bolo zo strany zákonodarcu poskytnuté tlačivo, na ktorom sa majú údaje zaslať, ideálne riešenie by bolo zavedenie elektronického tlačiva, ktoré by obsahovalo predvyplnené údaje o podnikateľovi a ktoré by dokázalo vykonať prepočet poplatkovej povinnosti automaticky. Vytvorením jedného tlačiva, ktoré by spĺňalo kritéria pre obe štátne orgány, sa podnikateľské prostredie odbremení od zasielania tých istých údajov dvom orgánom, a to správcovi vodného toku a SHMÚ. Navyše je nutné zdôrazniť, že aktuálne nastavený systém je v rozpore so zásadou „jedenkrát a dost“.

Tabuľka 9: Vybrané povinnosti vyplývajúce z vyhlášky č. 200/2018 Z. z. o nebezpečných látkach pri mimoriadnom zhoršení vôd v znení neskorších predpisov

Ustanovenie	Znenie povinnosti	Sankcia
§ 2 ods. 1	povinnosť zabezpečiť pri zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami, aby sa nimi zaobchádzalo v rámci stavieb a zariadení, ktoré sú stabilné; nepriepustné; odolné aj stále pri rôznom vplyvom; zabezpečené tak, aby ich bolo možné vizuálne kontrolovať vo vzťahu ich tesnosti; technicky zabezpečené tak, že je umožnené zachytiť znečisťujúcu látku, ktorá uniká	od 700 eur do 6 600 eur

§ 2 ods. 1	povinnosť zabezpečiť pri zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami, aby sa nimi zaobchádzalo v rámci stavieb a zariadení, ktoré sú v súlade s príslušnými technickými normami	od 700 eur do 6 600 eur
§ 2 ods. 4	povinnosť dbať na osobitné opatrenia pri zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami v inundačnom území	od 700 eur do 6 600 eur
§ 2 ods. 5	povinnosť dodržať opatrenia podľa ustanovenia § 39 ods. 2 a 3 vodného zákona	od 700 eur do 6 600 eur
§ 4	povinnosti vo vzťahu k havarijnému plánu a jeho schváleniu	od 700 eur do 6 600 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Povinnosti upravené vo vyhláške č. 200/2018 Z. z. o nebezpečných látkach pri mimoriadnom zhoršení vôd v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 200/2018 Z. z.“) nadväzujú na základnú povinnosť vo vzťahu k nebezpečným látkam upravenú v ustanovení § 39 ods. 2 a a nasl. vodného zákona. Pojem „nebezpečné látky“ je upravený a definovaný vo vodnom zákone. Primárnym cieľom vyhlášky č. 200/2018 Z. z. je stanovenie preventívnych opatrení, ktoré musia byť dodržané pri zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami, pričom zákon dbá aj na povinnosti vo vzťahu k zariadeniam či stavbám, v ktorých sa znečisťujúce látky nachádzajú. V zmysle ustanovenia § 2 ods. 1 predmetnej vyhlášky musia byť znečisťujúce látky uskladňované v takých stavbách či zariadeniach, ktoré sú stabilné, teda pri nich nehrozí prevrátenie. Taktiež

je dôležité, aby takéto stavby a zariadenia boli nepriepustné a zároveň, aby bolo možné vizuálne zistiť prípadnú netesnosť stavby a zariadenia. Takáto požiadavka má zabezpečiť včasné zakročenie v prípade úniku znečisťujúcej látky. Ďalšou požiadavkou zo strany zákonodarcu je, aby stavby a zariadenia, v ktorých sa skladajú znečisťujúce látky boli odolné vplyvom mechanického, chemického, biologického a poveternostného charakteru, ako aj požiadavka na technické riešenie umožňujúce zachytenie znečisťujúcej látky, ktorá uniká pri poruche alebo inej deštrukcii, prípadne ktorá sa vyplavila. Zákonodarca zároveň okrem vyššie uvedených požiadaviek stanovil, že stavby a zariadenia musia zodpovedať aj príslušným technickým normám (napr. STN 75 3415). Pokiaľ ide o predmetné požiadavky je nutné skonštatovať, že ide o logické požiadavky, ktoré majú chrániť vody, či už podzemné alebo povrchové, pričom orgány štátnej vodnej správy vykonávajú kontrolu ich dodržiavania. Na zabezpečenie riadnej ochrany vôd zákonodarca stanovil povinnosť vykonávať okrem uvedených aj ďalšie preventívne opatrenia, ktorými sú vykonávanie skúšok tesnosti zariadení, v ktorých sa znečisťujúce látky nachádzajú, ako aj iné vo vyhláške definované povinnosti, napr. vykonávanie kontrol v pravidelných intervaloch, evidovanie záznamov zo skúšok tesnosti, ale aj vypracovanie prevádzkového poriadku a zabezpečovanie jeho aktualizácie. Medzi administratívnu povinnosť zaraďujeme v tejto súvislosti vypracovanie a schválenie havarijného plánu, ktorý musí byť schválený SIŽP, pričom predmetná povinnosť vyplýva priamo z ustanovenia § 39 ods. 4 vodného zákona a je ďalej upravená v rámci vyhlášky č. 200/2018 Z. z. Proces jeho schválenia je dvojfázový, nakoľko po vypracovaní havarijného plánu, ktorého náležitosti sú uvedené v rámci prílohy k vyhláške č. 200/2018 Z. z., ho je v prípade vplyvu na vodný tok pri úniku znečisťujúcej látky nutné predložiť správcovi vodohospodársky významných tokov, ktorý sa k danému havarijnému plánu musí vyjadriť v lehote 30 dní, a až následne spolu s vyjadrením sa havarijný plán predkladá SIŽP na schválenie. Po jeho schválení sa odovzdá správcovi vodohospodársky významných vodných tokov, pričom zákon nedefinuje, kto má povinnosť ho v tomto prípade predložiť. Obdobne je to aj v prípade úniku znečisťujúcich látok, ktorý by mal vplyv na kanalizáciu, pričom v tomto prípade sa havarijný plán predkladá na vyjadrenie prevádzkovateľovi kanalizácie. Rovnako po jeho

schválení SIŽP je potrebné havarijný plán odovzdať prevádzkovateľovi kanalizácie. V danom prípade sa javí, že právny predpis zbytočne zaťažuje podnikateľov, ktorí narábajú so znečisťujúcimi látkami, nakoľko SIŽP by si mohla sama pri výkone svojej činnosti vyžiadať prípadné stanoviská k havarijnému plánu a taktiež po jeho schválení sama zasláť kópiu príslušnému orgánu. Prípadne ako efektívne sa javí vytvorenie elektronického systému, v ktorom by bol havarijný plán zverejnený a príslušné orgány by mali oprávnenie nazerať do havarijného plánu konkrétneho podnikateľa v prípade nutnosti.

Navrhované riešenie vo vzťahu k havarijnému plánu:

Požiadavka vypracovania havarijného plánu („na zamedzenie vzniku neovládateľného úniku znečisťujúcich látok do životného prostredia a na postup v prípade ich úniku“) je logickou požiadavkou na zabezpečenie ochrany podzemných i povrchových vôd, pričom sa nenamieta povinnosť jeho vypracovania. Pre uľahčenie procesu jeho tvorby sa však javí ako účelné nezaťažovať podnikateľov získaním vyjadrení pred samotným schvaľovacím procesom havarijného plánu, ale presunúť túto povinnosť priamo na orgán štátnej vodnej správy, ktorý by zabezpečil potrebnú administratívu, a teda potrebné vyjadrenie správcu vodohospodársky významných tokov či prevádzkovateľa kanalizácie. Komunikácia podnikateľa s dvoma orgánmi sa javí v tomto smere ako neúčelná, zbytočne byrokratická a predlžujúca konanie. Taktiež sa navrhuje, aby orgán štátnej vodnej správy po tom, čo schváli havarijný plán, tento zaslal príslušným orgánom a nezaťažoval touto povinnosťou podnikateľa. Ako vhodné sa javí vytvorenie elektronického systému, v ktorom by boli zobrazené havarijné plány, štádium ich schvaľovacieho procesu, ako aj skutočnosť, či ide už o schválený dokument, pričom prístup k jednotlivým havarijným plánom by bol daný príslušným orgánom, ktoré ich potrebujú mať k dispozícii pri svojej činnosti. Aktuálne nastavený systém vo forme „papierových“ havarijných plánov je z pohľadu elektronizácie neúčelný a neudržateľný.

Tabuľka 10: Poplatková povinnosť za odber vody na účely zavlažovania poľnohospodárskej pôdy

Ustanovenie	Znenie povinnosti	Sankcia
§ 78 ods. 3 písm. a) vodného zákona	<p>povinnosť platiť za odber povrchových vôd z vodných tokov, ak ide o množstvo nad 15 000 m³ ročne, prípadne 1 250 m³ mesačne;</p> <p>povinnosť platiť za odber povrchových vôd za účelom zavlažovania poľnohospodárskej pôdy nad 50 000 m³ ročne</p>	od 500 eur do 3 300 eur
§ 78 ods. 3 písm. b) vodného zákona	<p>povinnosť platiť za využívanie vodných tokov za účelom využívania jeho hydroenergetického potenciálu na vodnej stavbe pri inštalovanom výkone, ktorý je väčší ako 100 kW, pričom vodný tok je v správe správcu vodného toku</p>	od 500 eur do 3 300 eur
§ 78 ods. 3 písm. c) vodného zákona	<p>povinnosť platiť za odber energetickej vody v prípadoch jej odberu z vodného toku na vodných</p>	od 500 eur do 3 300 eur

	stavbách, ktoré sú vlastníctvom užívateľa <i>„hydroenergetického potenciálu vodného toku pri inštalovanom výkone väčšom ako 10 MW”</i>	
§ 78 ods. 3 písm. d) vodného zákona	povinnosť platiť za <i>„vyžívanie hydroenergetického potenciálu vodných tokov na vodných stavbách uskutočnených podľa medzinárodnej zmluvy”</i>	od 500 eur do 3 300 eur
§ 78 ods. 3 písm. e) vodného zákona	povinnosť platiť za použitie vôd za účelom plavby na vodných cestách, ako aj povinnosť platby za poskytovanie iných služieb vo verejnom záujme	od 500 eur do 3 300 eur
§ 78 ods. 3 písm. f) vodného zákona	povinnosť platiť za <i>„poskytovanie služieb v oblasti ochrany pred povodňami, správy povodí a zvereného majetku štátu”</i>	od 500 eur do 3 300 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Vodný zákon v ustanovení § 78 upravil povinnosť platby za užívanie vôd, pričom v zmysle zákonnej definície ide o finančnú náhradu nákladov za poskytnutie výrobkov a ostatných vodohospodárskych služieb, ako aj za „využívanie hydroenergetického potenciálu a za využívanie energetickej vody¹⁵.” Novelou vodného zákona, účinnej od 01. 12. 2016, bola zavedená povinnosť platenia za odber povrchových vôd za účelom zavlažovania poľnohospodárskej pôdy, ktorá je odoberaná z vodných tokov, pričom poplatková povinnosť vzniká až pri odbere v celkovom množstve nad 50 000 m³ za rok. Predmetný poplatok je v zmysle ustanovenia § 78 ods. 6 vodného zákona príjmom správcu vodného toku, pričom sa hradia priamo jemu. Je dôležité poznamenať, že predmetná poplatková povinnosť vzniká každému, kto spĺňa jej definičné znaky, teda nevyžaduje sa, aby išlo o právnickú osobu alebo fyzickú osobu podnikateľa, aj keď v zásade sa predpokladá s ohľadom na množstvo odoberanej vody, v rozsahu viac ako 50 000 m³, že pôjde väčšou o podnikajúce osoby. Predmetná poplatková povinnosť sa vzťahuje len na povrchové vody, ktorými sú v zmysle zákonnej definície uvedenej v ustanovení § 3 ods. 2 vodného zákona „vnútrozemské vody okrem podzemných vôd, brakické vody a pobrežné vody. Povrchové vody vo vzťahu k chemickému stavu podľa § 4a ods. 6 výnimočne zahŕňajú aj výsostné vody. Povrchovými vodami sú aj vody, ktoré sa vyskytujú na území chránenom pred zaplavením pri povodni a ktoré nemôžu pri zvýšenom vodnom stave vo vodnom toku odtekať prirodzeným spôsobom (ďalej len „vnútorná voda“). Za vnútorné vody sa nepovažujú vody odvádzané verejnou kanalizáciou.”

Na predmetnú právnu úpravu poplatkovej povinnosti nadväzuje nariadenie vlády č. 755/2004 Z. z., konkrétne ustanovenie § 1a ods. 1 v spojení s ustanovením § 6 ods. 2 písm. c), ktoré určilo, že sadzba za odber povrchovej vody na účely zavlažovania je 0,001 eur za m³.

¹⁵ § 78 ods. 1 vodného zákona

S predmetnou poplatkovou povinnosťou súvisí aj oznamovacia povinnosť, tzv. „poplatkové priznanie“, v rámci ktorého musí odberateľ vody oznámiť údaj o skutočnom množstve odobratej povrchovej vody, a to do 31. októbra príslušného kalendárneho roka, pričom odberateľ vody následne na základe výkazu o výške platby vystaveného správcom vodného toku musí uhradiť platbu, a to do 31. decembra príslušného kalendárneho roka.

Predmetná platba za odber povrchovej vody na zavlažovanie sa javí ako zbytočný administratívny krok, keďže suma poplatku je v zásade symbolická. Taktiež v predmetnom prípade je nutné ozrejmiť, že odberom vôd za účelom zavlažovania v skutočnosti nedochádza k znehodnocovaniu vody, nakoľko sa táto prirodzene vracia do prostredia.

Hoci je predmetná povinnosť odvodená aj od rámcovej smernice o vode, ktorá určila povinnosť úhrady nákladov za vodohospodárske služby, javí sa, že v predmetnom prípade nebolo nutné v zmysle jej znenia zaviesť poplatkovú povinnosť za odber vody na účely zavlažovania. V zmysle článku 9 ods. 1 rámcovej smernice o vode majú jednotlivé členské štáty zohľadniť tzv. „*princíp úhrady nákladov za vodohospodárske služby*“, pričom sa majú zohľadňovať náklady vynaložené na ochranu životného prostredia a taktiež sa má prihliadať na princíp „*znečisťovateľ platí*“. V tomto smere však nemožno hovoriť fakticky o znečisťovaní vôd, nakoľko samotným zavlažovaním k nemu nedochádza, a z tohto dôvodu sa aplikácia princípu „*znečisťovateľ platí*“ ani nemôže uplatniť. Taktiež je nutné upriamiť pozornosť na ustanovenie článku 9 ods. 4 rámcovej smernice o vode, ktoré upravilo možnosť členského štátu neaplikovať predmetnú povinnosť v určitých prípadoch za predpokladu, že zavedenie takejto výnimky by neohrozilo účel a ciele rámcovej smernice o vode. Nakoľko v prípade odberu vody za účelom zavlažovania nedochádza k spotrebovaniu vody ani k jej znehodnocovaniu, nič nebráni členskému štátu upraviť výnimku z poplatkovej povinnosti pre odber vody za účelom zavlažovania. Hoci v zmysle rámcovej smernice o vode by bolo možné upraviť výnimku na poplatkovú povinnosť za odber vody za účelom zavlažovania, ako problematická sa však javí „Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020“ uzavretá medzi Slovenskou republikou a Európskou komisiou, ktorá stanovila podmienku EK, aby SR zahrnula

povinnosť úhrady nákladov spojených s odberom vôd za účelom zavlažovania poľnohospodárskej pôdy. V tomto smere však nie je zrejmé, aké náklady vznikajú členskému štátu pri odbere vody na zavlažovanie poľnohospodárskej pôdy.

Navrhované riešenie vo vzťahu k poplatkovej povinnosti za odber vody za účelom zavlažovania

Vo vzťahu k úhradám za odber vody za účelom zavlažovania sa navrhuje ustanoviť výnimku z poplatkovej povinnosti v zmysle ustanovenia § 78 ods. 3 písm. a) vodného zákona, nakoľko v predmetnom prípade nemožno uplatniť princíp „znečisťovateľ platí“. V prípade zavlažovania poľnohospodárskej pôdy, hoci dochádza k odberu vôd, dochádza k obehu vody, a teda zavlažovaním sa voda nespotrebuje, ale dochádza k jej prirodzenému návratu do prostredia. Hoci je poplatok za odber vody za účelom zavlažovania „symbolický“, javí sa ako neefektívne vyžadovať od poľnohospodára poplatok za použitie vody za účelom zavlažovania, nakoľko na predmetnú povinnosť nadväzuje aj oznamovacia povinnosť, a v konečnom dôsledku má s pridruženou byrokraciou viac nákladov, pričom predmetná byrokracia vzniká aj na strane správcu vodného toku. Odstránením poplatkovej povinnosti za odber vody za účelom zavlažovania poľnohospodárskej pôdy dôjde k odbremeniť od byrokratickej záťaže tak poľnohospodára, ako aj správcu vodného toku.

Vybrané povinnosti podnikateľa podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Tabuľka 11: Vybrané povinnosti podnikateľa podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Ustanovenie	Povinnosť	Sankcia
§ 4 ods. 2 písm. a)	povinnosť podnikateľa zaradiť svoj podnik do príslušnej kategórie spolu s oznámením zaradenia príslušnému okresnému úradu v sídle kraja	od 2 000 eur do 20 000 eur
§ 4 ods. 2 písm. b)	povinnosť podnikateľa vykonať opatrenia na predchádzanie závažných priemyselných havárií	
§ 4 ods. 2 písm. c) a d)	povinnosť podnikateľa posúdiť riziko závažnej priemyselnej havárie a mať vypracovaný program jej prevencie	od 1 000 eur až do 20 000 eur
§ 4 ods. 2 písm. f)	povinnosť podnikateľa v prípade závažnej priemyselnej havárie oznámiť ju v súlade s ustanovením §17	od 1 000 eur až do 10 000 eur

§ 4 ods. 3 písm. a)	povinnosť podnikateľa prevádzkujúceho podnik kategórie B mať vypracovanú bezpečnostnú správu	od 5 000 eur do 33 000 eur
§ 4 ods. 3 písm. b)	povinnosť podnikateľa prevádzkujúceho podnik kategórie B mať vypracovaný vnútorný havarijný plán	od 5 000 eur do 33 000 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prevencii priemyselných havárií“) upravuje povinnosti podnikateľov, ktorí v rámci svojho podniku majú vo svojom zariadení, resp. zariadeniach nebezpečné látky, pričom je podnik zaradený do kategórie A alebo do kategórie B. Pojem „podnik kategórie A“ a pojem „podnik kategórie B“ je definovaný samotným zákonom o prevencii priemyselných havárií, a to konkrétne v ustanovení § 3.

V rámci analýzy jednotlivých povinností podnikateľa prevádzkujúceho podnik kategórie B bola identifikovaná povinnosť podnikateľa podľa ustanovenia § 8 zákona o prevencii priemyselných havárií, a to povinnosť mať vypracovanú a schválenú bezpečnostnú správu, ktorú predkladá podnikateľ okresnému úradu v sídle kraja. S predmetnou povinnosťou sa spája konanie o súhlase s bezpečnostnou správou, ako aj konanie o aktualizácii bezpečnostnej správy, ktoré je v zákone upravené, pričom bola identifikovaná pomerne absurdná situácia, kedy sa bez vlastného pričinenia môže podnikateľ dopustiť správneho deliktu, za ktorý sa ukladá najnižšia pokuta vo výške 5 000 eur.

V prípade podnikateľa prevádzkujúceho podnik zaradený do kategórie B je povinnosťou mať vypracovanú bezpečnostnú správu, pričom podnikateľ je povinný ju každých 5 rokov prehodnocovať a v prípade nutnosti ju aktualizovať. Bezpečnostná správa je predkladaná okresnému úradu v sídle kraja, ktorý rozhoduje o vydaní súhlasu s jej znením, resp. so znením jej aktualizácie. Zákon o prevencii priemyselných havárií jednoznačne určil, že okresný úrad v sídle kraja musí o bezpečnostnej správe rozhodnúť v lehote 90 dní, avšak zároveň určil, že MŽP SR, ako aj ostatné orgány štátnej správy, ktoré sa povinne k zneniu bezpečnostnej správy vyjadrujú, majú povinnosť sa vyjadriť k nej v lehote 30 dní. Situácia je teda nasledovná, okresný úrad v sídle kraja predloží v lehote 14 dní od obdržania žiadosti o vydanie súhlasu s bezpečnostnou správu, resp. jej aktualizáciou príslušným orgánom, ktoré sa k nej povinne vyjadrujú. Tieto orgány majú lehotu na vyjadrenie sa 30 dní a okresný úrad v sídle kraja musí rozhodnúť v lehote 90 dní. Pre prevádzkovateľa je teda smerodajná lehota 90 dní, a teda dbá na to, aby zaslal žiadosť na okresný úrad v sídle kraja s časovou rezervou 90 dní. Problémom však je, ak okresný úrad v sídle kraja v predmetnej lehote nerozhodne, napr. pretože niektorý zo štátnych orgánov požiadal o predĺženie lehoty na podanie vyjadrenia.

Pre podnikateľa, ktorý hľadel na časové hľadisko 90 dní, predmetné potom znamená, že po uplynutí 90 dní nemá schválený bezpečnostný plán, a teda sa dopustil správneho deliktu, za ktorý SIŽP ukladá pokutu v najnižšej možnej výške 5 000 eur. Nakoľko ide o správny delikt, ktorý je postavený na objektívnej zodpovednosti, SIŽP nehľadá na zavinenie podnikateľa, a teda neskúma ani objektívne príčiny, pre ktoré podnikateľ predmetnú správu nemá schválenú. Uvedené však predstavuje absurdný zásah do majetkovej sféry podnikateľa, ktorý konal celý čas v súlade so zákonom, splnil si svoje zákonné povinnosti a napriek tomu mu je uložená pokuta vo výške minimálne 5 000 eur.

Navrhované riešenie vo vzťahu k schvaľovaniu bezpečnostnej správy či jej aktualizácie

Vo vzťahu k schvaľovaciemu procesu bezpečnostnej správy, ako aj jej aktualizácie sa navrhuje upraviť liberačný dôvod pri ukladaní sankcie podľa ustanovenia § 25 ods. 3 písm. b) zákona o prevencii priemyselných havárií v prípade, kedy nie vlastným pričinením nemá podnikateľ

schválenú bezpečnostnú správu. V takomto prípade, ak dôjde k omeškaniu schvaľujúceho orgánu, nebude podnikateľovi ukladaná pokuta za nesplnenie povinnosti.

Vybrané povinnosti podnikateľa podľa zákona č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č.455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v konkurencii s vodným zákonom

Tabuľka 12: Vybrané povinnosti podnikateľa podľa zákona č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) a vodného zákona

Ustanovenie	Povinnosť	Sankcia
§ 33 zákona o rybárstve	povinnosť žiadať o povolenie na podnikanie na ostatných vodných plochách v osobitnom režime	1 000 do 7 000 eur / od 3 000 do 15 000 eur
§ 34 zákona o rybárstve	povinnosť žiadať o povolenie na hospodárenie na malých vodných nádržiach	od 500 do 3 000 eur
§ 21 ods. 1 písm. e) vodného zákona	povinnosť žiadať o povolenie na osobitné užívanie vôd za účelom ich využívania na hospodársky chov rýb atď.	od 700 eur do 6 600 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rybárstve“) upravil vo svojom ustanovení § 33 právo podnikateľov podnikáť na ostatných vodných plochách, a to v osobitnom režime. V predmetnom prípade podnikatelia vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť spočívajúcu v chove rýb, ako aj love rýb podľa ich rybolovného poriadku. V zmysle dôvodovej správy k predmetnému zákonu ide o tzv. komerčný rybolov najmä v rámci agroturistiky. Predmetnú podnikateľskú činnosť môže podnikateľ vykonávať až po získaní príslušného oprávnenia, pričom v tomto prípade nepostačuje živnostenské oprávnenie v podobe viazanej živnosti, ale popri uvedenom sa vyžaduje získanie oprávnenia od MŽP SR. Získanie oprávnenia na podnikanie na ostatných vodných plochách v osobitnom režime je samostatné správne konanie vedené MŽP SR, pričom podnikateľ musí predložiť žiadosť spolu so zákonom vymedzenými prílohami. Pokiaľ ide o predkladané dokumenty, niektoré z nich sa javia ako nadbytočné, a to napr. predkladanie geometrického plánu, prípadne kópie z katastrálnej mapy, ako aj informácie poskytované okresným úradom, ktoré sú definované v ustanovení § 33 ods. 3 písm. e) a f) zákona o rybárstve.

Ďalšou z vyžadovaných náležitostí žiadosti je dohoda o finančnom vyrovnaní, a to medzi podnikateľom a doterajším užívateľom danej vodnej plochy, pričom zväčša pôjde o Slovenský rybársky zväz. Hoci je predmetná požiadavka pomerne logická, v praxi sa ukázalo, že dosiahnutie dohody podnikateľa so Slovenským rybárskym zväzom je často nemožné a časovo náročné (viac ako jeden rok). Z tohto pohľadu by mala byť upravená akási povinnosť Slovenského rybárskeho zväzu uzavrieť dohodu s podnikateľom, ktorý preukáže právny vzťah k pozemkom, na ktorých sa nachádza vodná plocha.

Zákon o rybárstve od podnikania podľa ustanovenia § 33 rozlišuje aj „*hospodárenie na malých vodných nádržiach osobitne vhodných na chov rýb*“ podľa ustanovenia § 34 zákona o rybárstve. Predmetná činnosť podlieha taktiež schvaľovaciemu procesu zo strany MŽP SR a jej predmetom je zabezpečovanie chovu násadových rýb a generačných rýb.

Naproti predmetným oprávneniam k podnikateľskej činnosti stojí ustanovenie § 21 ods. 1 písm. e) vodného zákona, podľa ktorého „Povolenie na osobitné užívanie vôd je potrebné, ak nejde o používanie vôd podľa § 18 až 20 na využívanie povrchových vôd alebo podzemných vôd na hospodársky chov rýb alebo na chov vodnej hydiny, prípadne iných vodných živočíchov na účely podnikania“. Pokiaľ ide o hospodársky chov rýb, možno konštatovať, že dochádza k akejsi konkurencii ustanovenia § 21 ods. 1 písm. e) vodného zákona a ustanovenia § 34 zákona o rybárstve, prípadne ustanovenia § 33 zákona o rybárstve. Z predmetných zákonných ustanovení nie je jasné, aký majú vzájomný vzťah a či je tu reálna potreba získania dvoch povolení na vykonávanie tej istej činnosti. Dôvodová správa k vodnému zákonu je v tomto smere pomerne strohá a nevysvetľuje, kedy je potrebné získanie oprávnenia podľa ustanovenia § 21 ods. 1 písm. e) vodného zákona, pokiaľ ide o chov rýb.

Navyše sa javí ako vhodné uviesť, že kontrolnú činnosť dodržiavania ustanovení zákona o rybárstve vykonáva MŽP SR a kontrolnú činnosť vo vzťahu k vodnému zákonu vykonáva orgán štátnej vodnej správy, a to SIŽP alebo okresné úrady, pričom ani jeden z predmetných orgánov nie je oprávnený vykonať kontrolu jemu neprislúchajúcemu zákonu. V praxi sa teda stáva, že pri výkone kontroly zo strany SIŽP sa SIŽP zameria na kontrolu ustanovenia § 21 vodného zákona, pričom skutočnosť, že podnikateľ disponuje oprávnením podľa zákona o rybárstve, nie je pre nich smerodajná. Navyše ani pojem „hospodársky chov rýb“ nie je zákonom definovaný, a teda dochádza k pomerne ľubovoľnému výkladu predmetného pojmu zo strany SIŽP.

Navrhované riešenie vo vzťahu ku konkurencii zákona o rybárstve a vodného zákona:

Za účelom zabezpečenia právnej istoty podnikateľských subjektov sa navrhuje zosúladiť ustanovenia zákona o rybárstve upravujúcich podnikateľskú činnosť na vodných plochách a ustanovenie vodného zákona upravujúceho taktiež podnikateľskú činnosť v podobe hospodárskeho chovu rýb. Súčasne nastavený systém predmetných právnych predpisov je duplicitný a vyžaduje získanie dvoch oprávnení na vykonávanie tej istej činnosti, pričom chýbajú v tomto smere jasne definované pojmy a pravidlá.

Vybrané povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov

Tabuľka 13: Vybrané povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov v spojení s vyhláškou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení neskorších predpisov

Ustanovenie	Znenie povinnosti	Sankcia
§ 17a ods. 2 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z.	Dodávateľ pitnej vody je povinný zabezpečiť pravidelné monitorovanie kvality pitnej vody podľa všeobecne záväzného právneho predpisu vydaného podľa § 62 písm. aa)	od 150 eur do 20 000 eur
§ 2 ods. 2 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z.	Rozsah analýz a početnosť odberov vzoriek pitnej vody na kontrolu kvality pitnej vody sa v miestach podľa § 3 ods. 1 určuje v programe monitorovania podľa prílohy č. 2.	od 150 eur do 20 000 eur

príloha č. 2 k vyhláške Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z.	Povinnosť vykonať minimálnu analýzu najmenej 2-krát za rok	od 150 eur do 20 000 eur
---	--	--------------------------

Zdroj: vlastné spracovanie

Podľa ustanovenia § 17a ods. 2 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) je stanovená povinnosť dodávateľom pitnej vody, aby zabezpečili pravidelný monitoring kvality pitnej vody. V zmysle predmetného zákona č. 355/2007 Z. z. je takýmto dodávateľom pitnej vody prevádzkovateľ verejného vodovodu, ako aj podnikateľ dodávajúci pitnú vodu alebo používajúci pitnú vodu za účelom verejného záujmu, pričom on sám nie je jej odberateľom z verejného vodovodu. Povinnosť vykonávať monitorovanie pitnej vody je stanovená európskou legislatívou, konkrétne smernicou Rady 98/83/ES z 3. novembra 1998 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, pričom slovenská právna úprava predmetnú povinnosť implementovala do vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 247/2017 Z. z.“). Vyhláška č. 247/2017 Z. z. rozlišuje z hľadiska rozsahu monitorovania na tzv. minimálnu analýzu a úplnú analýzu. Minimálna analýza sa vykonáva v priebehu roka viackrát v závislosti od počtu zásobovaných obyvateľov či objemu dodávanej pitnej vody alebo používanej pitnej vody, pričom jej cieľom je kontrola a zber pravidelných informácií o

- a) otázke stability pitnej vody;
- b) otázke účinnosti úpravy pitnej vody, najmä vo vzťahu k jej dezinfekcii;
- c) otázke mikrobiologickej kvality pitnej vody;
- d) otázke senzorických vlastností pitnej vody.

Naproti tomu sa úplná analýza vykoná menej často a jej cieľom je získať komplexné informácie o dodržiavaní požiadaviek na zdravotnú nezávadnosť a bezpečnosť pitnej vody. Vo vzťahu k frekvencii vykonávaného monitorovania vyhláška č. 247/2017 Z. z. stanovuje kritéria na počet zásobovaných obyvateľov, ako aj vo vzťahu k objemu dodávanej pitnej vody, resp. používanej pitnej vody, pričom pokiaľ ide o zásobovanie obyvateľov v počte menej ako 50 a v počte viac ako 50, ale menej ako 100 zásobovaných obyvateľov s dodávkou pitnej vody alebo používanej pitnej vody menej ako 10 m³ za deň, resp. menej ako 20 m³ za deň je stanovené kritérium pre minimálnu analýzu v rozsahu 2-krát za rok. Naproti tomu však európska legislatíva stanovila, že v prípade dodávky pitnej vody, resp. používanej pitnej vody v objeme menej ako 100 m³ za deň je postačujúce vykonanie monitorovania v rozsahu aspoň 1-krát za rok.

Tabuľka 14: Porovnanie frekvencie monitorovania kvality pitnej vody podľa vnútroštátnej a európskej legislatívy

	Slovenská právna úprava		Európska právna úprava
	minimálna analýza	úplná analýza	
objem dodávanej alebo používanej pitnej vody < 10 m ³ /deň na menej ako 50 obyvateľov	2x ročne	1x za 10 rokov	frekvencia je ponechaná na členské štáty, tzn., že EÚ vyžaduje aspoň 1x ročne
objem dodávanej alebo používanej	2x ročne	1x za 5 rokov	frekvencia je ponechaná na

pitnej vody $\geq 10 \leq 20$ na viac ako 50 obyvateľov a menej ako 100 obyvateľov			členské štáty, tzn., že EÚ vyžaduje aspoň 1x ročne
objem dodávanej alebo používanej pitnej vody $> 20 \leq$ 100 na viac ako 100 obyvateľov a menej ako 500 obyvateľov	3x ročne	1x za 2 roky	frekvencia je ponechaná na členské štáty, tzn., že EÚ vyžaduje aspoň 1x ročne

Zdroj: vlastné spracovanie

V zmysle vyššie zobrazenej tabuľky je zřejmé preukázanie neodôvodnenej administratívnej záťaže nad rámec stanovenej európskou smernicou, nakoľko v prípade objemu dodávanej pitnej vody alebo používanej pitnej vody je postačujúce vykonať jej analýzu jedenkrát ročne, naproti slovenskej právnej úprave, ktorá stavuje povinnosť monitorovania vo frekvenciách aspoň 2x ročne a v prípade objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $> 20 \leq 100$ na viac ako 100 obyvateľov a menej ako 500 obyvateľov je to dokonca aspoň 3x ročne.

Pokiaľ ide o otázku vyčíslenia ceny jednotlivých meraní nie je možné paušálne určiť sumu vo všeobecnej rovine.

Navrhované riešenie vo vzťahu k povinnosti monitorovania kvality pitnej vody

V nadväznosti na vyššie uvedené sa navrhuje odstránenie neodôvodneného goldplatingu a zníženie frekvencie vykonávania minimálnej analýzy kvality pitnej vody na jedenkrát ročne v prípadoch

- a) objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $< 10 \text{ m}^3/\text{deň}$ na menej ako 50 obyvateľov;
- b) objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $\geq 10 \leq 20$ na viac ako 50 obyvateľov a menej ako 100 obyvateľov;
- c) objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $> 20 \leq 100$ na viac ako 100 obyvateľov a menej ako 500 obyvateľov.

Hoci nie je možné určenie finančného zaťaženia podnikateľov vo vzťahu k predmetnej povinnosti, je zrejmé, že zmenou právnej úpravy a odstránením goldplatingu by náklady podnikateľa klesli na polovicu a v prípade objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $> 20 \leq 100$ na viac ako 100 obyvateľov a menej ako 500 obyvateľov by sa náklady znížili o dve tretiny.

3.2.3 Zhrnutie návrhov v oblasti vodného hospodárstva

Ochrana vôd je nepochybne dôležitá a nespochybniteľná, avšak spôsob ako naplniť predmetný cieľ je možno v určitých prípadoch dosiahnuť aj jednoduchším spôsobom. V rámci analýzy právnej úpravy na úseku ochrany vôd došlo k identifikovaniu niekoľkých povinností na strane podnikateľa, ktoré je možné považovať za nadbytočné, resp. za neefektívne.

Tabuľka 15: Zhrnutie problematickej úpravy a návrhov na jej riešenie v oblasti vodného hospodárstva

Aktuálna úprava	Navrhované riešenie
<p>povinnosť duálnej evidencie a oznamovacej povinnosti podľa vyhlášky č. 418/2010 Z. z. a nariadenia vlády č. 755/2004 Z. z., pričom v oboch prípadoch poľnohospodár oznamuje v zásade zhodné informácie dvom subjektom, v dvoch rôznych termínoch a na dvoch rôznych tlačivách</p>	<p>zjednotenie oznamovacej povinnosti, pričom tlačivo, na ktorom majú byť údaje poskytnuté by malo byť súčasťou právneho predpisu; taktiež sa navrhuje vytvorenie elektronického systému, do ktorého by mali prístup orgány, ktoré príslušné informácie potrebujú, a teda poľnohospodár už nebude povinný zasielať tie isté informácie rôznym subjektom</p>
<p>povinnosť vytvorenia havarijného plánu, ktorý musí byť vopred predložiť správcovi vodného toku a až následne SIŽP na schválenie</p>	<p>zmena procesu schvaľovania, kedy podnikateľ vypracovaný havarijný plán predloží priamo SIŽP, ktorý si príslušné stanoviská získa od správcu vodného toku sám a podnikateľ touto povinnosťou nebude zaťažovaný</p>

<p>povinnosť platenia úhrad za odber vody za účelom zavlažovania</p>	<p>navrhuje sa stanoviť výnimku z poplatkovej povinnosti v prípade odberu vody za účelom zavlažovania, nakoľko ide o symbolický poplatok, na ktorý nadväzuje byrokratická povinnosť, v podobe evidencie a ohlasovania</p>
<p>podnikateľ je sankcionovaný za nesplnenie povinnosti mať bezpečnostnú správu v zmysle zákona o prevencii priemyselných havarií aj v prípade, keď objektívne nemôže ovplyvniť rozhodovaciu činnosť príslušného orgánu</p>	<p>navrhuje sa zavedenie liberačného dôvodu pri ukladaní sankcie podľa ustanovenia § 25 ods. 3 písm. b) zákona o prevencii priemyselných havarií v prípade, kedy nie vlastným pričinením nemá podnikateľ schválenú bezpečnostnú správu</p>
<p>povinnosť získania duplicitného povolenia podľa zákona o rybárstve a vodného zákona na vykonávanie tej istej činnosti</p>	<p>navrhuje sa zosúladiť ustanovenia zákona o rybárstve upravujúcich podnikateľskú činnosť na vodných plochách a ustanovenie vodného zákona upravujúceho taktiež podnikateľskú činnosť v podobe hospodárskeho chovu rýb tak, aby podnikatelia nemuseli žiadať o povolenie dva orgány na výkon tej istej činnosti</p>
<p>povinnosť pravidelného monitorovania kvality pitnej vody, v rozsahu stanovenom vyhláškou č. 247/2017 Z. z.</p>	<p>navrhuje sa odstránenie nedôvodného goldplatingu, pokiaľ ide o frekvenciu vykonávania minimálnej analýzy kvality pitnej vody na jedenkrát ročne v prípadoch</p>

	<p>objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody < 10 m³/deň na menej ako 50 obyvateľov;</p> <p>objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $\geq 10 \leq 20$ na viac ako 50 obyvateľov a menej ako 100 obyvateľov;</p> <p>objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody > 20 ≤ 100 na viac ako 100 obyvateľov a menej ako 500 obyvateľov.</p>
--	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Z predmetnej tabuľky vyplýva, že podnikatelia sú zaťažovaní pomerne nezmyselnou byrokraciou, kedy musia uskutočňovať dve evidencie, a to tak podľa § 6 ods. 5 vodného zákona v spojení s ustanovením § 6 ods. 5 vyhlášky č. 418/2010 Z. z., ako aj podľa ustanovenia § 1a ods. 2 nariadenia vlády č. 755/2004 Z. z., pričom obsahom evidencií sú v zásade rovnaké informácie, ktoré sa však odosielajú dvom subjektom, SHMÚ a správcovi vodného toku, v dvoch rozličných termínoch. Predmetná duálna úprava v zásade tej istej povinnosti je zaťažujúca a v rozpore so zásadou „jedenkrát a dosť“. Na napravenie tohto stavu sa navrhuje odstránenie duálneho režimu týchto povinností, kedy by podnikateľ túto povinnosť oznamoval len jednému subjektu, ideálne v elektronickej podobe, na formulári vopred určenom právnym predpisom.

Vo vzťahu k vypracovaniu havarijného plánu sa navrhuje zmena postupu v jeho schvaľovacom procese, kedy ho po jeho vypracovaní podnikateľ odovzdá priamo SIŽP, ktorý si sám z úradnej činnosti vyžiada príslušné stanoviská, a teda podnikateľ by bol odbremený od tejto činnosti.

Pokiaľ ide o poplatkovú povinnosť, bola zistená neprímeraná povinnosť vo vzťahu k plateniu poplatkov za odber vôd za účelom zavlažovania poľnohospodárskej pôdy, keďže v predmetnom prípade nedochádza k spotrebovaniu vody, ale k jej návratu prirodzeným spôsobom do prostredia. Z tohto dôvodu sa javí neúčelné vyžadovať platenie poplatku za jej odber, nakoľko na túto povinnosť nadväzuje aj byrokratická povinnosť v podobe evidencie.

Analýzou právnych predpisov na úseku vodného hospodárstva bola zistená konkurencia zákona o rybárstve a vodného zákona, pričom bolo zistené vyžadovanie získania dvoch oprávnení podľa dvoch právnych predpisov od dvoch orgánov štátnej vodnej správy na vykonávanie tej istej činnosti.

Analýza identifikovala aj goldplating, a to konkrétne v prípade vyhlášky č. 247/2017 Z. z., ktorá stanovila povinnosť monitorovania kvality pitnej vody v častejších intervaloch, ako to vyžaduje právo Európskej únie. Za účelom odstránenia predmetného goldplatingu sa teda navrhuje úprava vyhlášky č. 247/2017 Z. z. tak, aby frekvencia monitorovania kvality pitnej vody bola v súlade s príslušnou smernicou a nie nad jej rámec.

3.3 Oblasť ochrany ovzdušia

Oblasť ochrany ovzdušia možno považovať popri ostatných oblastiach ochrany životného prostredia za kľúčovú politiku v rámci EÚ. Jej význam každoročne narastá, nakoľko v spoločnosti vzniká čoraz silnejšia požiadavka na znižovanie negatívnych vplyvov znečisteného ovzdušia na zdravie ľudí. Európsky parlament sa prostredníctvom smerníc snaží regulovať emisné limity tak, aby nedochádzalo k ďalším negatívnym vplyvom znečisteného ovzdušia na zdravie ľudí. Nakoľko je SR členom EÚ, viažu sa na ňu povinnosti, ktoré jej vyplývajú z európskych smerníc. Na čo najúčinnejšie presadzovanie jednotlivých cieľov v záujme ochrany ovzdušia je však potrebná koordinácia aj spolu s ostatnými odvetviami, a to najmä energetickým, dopravným, priemyselným či poľnohospodárskym. Hlavným cieľom v oblasti ochrany ovzdušia je teda dosiahnuť takú úroveň kvality ovzdušia, ktorá nebude výrazne nepriaznivo pôsobiť na zdravie ľudí, ako aj na životné prostredie. Na naplnenie predmetného

cieľa predložila SR Stratégiu environmentálnej politiky SR do roku 2030, ktorej snahou je okrem iného navrhnuť možné opatrenia na zlepšenie aktuálneho stavu kvality ovzdušia pri udržaní obehového hospodárstva.

3.3.1 EÚ legislatíva v oblasti ochrany ovzdušia a povinnosti z nej vyplývajúce

Medzinárodné dohovory a medzinárodné zmluvy tvoria akýsi súhrn pravidiel regulujúcich správanie jednotlivých štátov vo vzťahu k ochrane životného prostredia, pričom vznikajú medzi dvomi alebo viacerými štátmi. Pokiaľ ide o ochranu ovzdušia jej regulácia na medzinárodnej úrovni vzniká najmä na základe iniciatívy OSN, pričom medzi najzásadnejšie dokumenty v tejto oblasti možno zaradiť Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov, na ktorý nadväzuje rad protokolov.

Vo vzťahu k EÚ možno ako základné právne predpisy na úseku ochrany ovzdušia spomenúť, najmä

- a) Nariadenie (ES) č. 2037/2000 Európskeho parlamentu a Rady z 29. júna 2000 o látkach, ktoré poškodzujú ozónovú vrstvu,
- b) Rozhodnutie RADY z 27. januára 1997,
- c) Rozhodnutie KOMISIE zo 17. októbra 2001,
- d) Rozhodnutie KOMISIE z 8. novembra 2001,
- e) Smernicu Rady 96/62/ES z 27. septembra 1996 o posudzovaní a riadení kvality okolitého ovzdušia,
- f) Smernicu 2000/69/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 16. novembra 2000 týkajúcu sa limitných hodnôt pre benzén a oxid uhoľnatý v okolitom ovzduší,
- g) Smernicu Európskeho Parlamentu a Rady 2004/107/ES z 15. decembra 2004, ktorá sa týka arzénu, kadmia, ortuti, niklu a polycyklických aromatických uhľovodíkov v okolitom ovzduší,

h) Smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2193 z 25. novembra 2015 o obmedzení emisií určitých znečisťujúcich látok do ovzdušia zo stredne veľkých spaľovacích zariadení

i) Smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 zo 14. decembra 2016 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES a množstvo ďalších.

EÚ si stanovila za cieľ dosiahnuť úroveň kvality ovzdušia, ktorá nevedie k nežiaducim vplyvom, či už na ľudské zdravie, ale aj na samotné životné prostredie. Dôležité je poznamenať, že cieľom je vytvoriť také prostredie, ktoré ich ani len neohrozuje. EÚ sa dlhodobo snaží znižovať emisie stanovením limitov, čím dochádza aj k znižovaniu miery vystavovania ovzdušia znečisťujúcim vplyvom. Povinnosti, ktoré sú v jednotlivých predpisoch upravené sú zväčša vo všeobecnej rovine, pričom je na jednotlivých členských štátoch, ako predmetné ciele naplnia. Z tohto dôvodu sa predmetná časť analýzy nebude venovať jednotlivým povinnostiam vyplývajúcim členským štátom z európskej legislatívy.

3.3.2 Povinnosti podnikateľov na úseku ochrany ovzdušia vyplývajúce z vnútroštátnej právnej úpravy

Predmetná časť analýzy je zameraná na vybrané povinnosti podnikateľov na úseku ochrany ovzdušia, pričom jednotlivé povinnosti je možné nájsť vo viacerých právnych predpisoch. Analýza si nekladie za cieľ identifikovať všetky právne povinnosti na národnej úrovni, nakoľko vzhľadom na rozsah práce sa to javí ako neúčelné. Účelom tejto časti práce je identifikácia zrejme nadbytočných povinností s poukázaním na vhodnejšiu, resp. účelnejšiu úpravu.

Vybrané povinnosti podnikateľa zo zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov

Tabuľka 16: Duplicitné povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov týkajúce sa nahlasovania tých istých údajov o nameraných emisiách

Ustanovenie	Povinnosť	Sankcia
§ 15 ods. 1 písm. ah)	povinnosť podnikateľa zasiať elektronickými prostriedkami „výsledky z kontinuálneho merania emisií a informácie o výsledku oprávneného merania údajov o dodržaní emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania do Národného emisného informačného systému na účel informovania verejnosti“	od 160 eur do 33 000 eur
§ 15 ods. 1 písm. e)	povinnosť podnikateľa „oznamovať elektronicky okresnému úradu každoročne do 15. februára	od 160 eur do 33 000 eur

	<p><i>ustanovené údaje o stacionárnom zdroji, emisiách, dodržiavaní emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania a emisných kvót za uplynulý kalendárny rok do Národného emisného informačného systému ustanoveným spôsobom a na požiadanie poskytovať orgánom ochrany ovzdušia aj ďalšie údaje o stacionárnom zdroji a o jeho prevádzke”</i></p>	
<p>§ 15 ods. 1 písm. q)</p>	<p><i>povinnosť podnikateľa „plniť požiadavky na automatizované meracie systémy emisií a na monitorovanie kvality ovzdušia ustanoveným spôsobom, v ustanovených lehotách a v súlade s dokumentáciou a s podmienkami určenými</i></p>	<p>od 160 eur do 33 000 eur</p>

	<i>okresným úradom podľa tohto zákona alebo s podmienkami určenými správnym orgánom v integrovanom povolení</i>	
§ 15 ods. 1 písm. t)	povinnosť podnikateľa poskytnúť „poverenej organizácii reprezentatívne údaje z automatizovaných meracích systémov kvality ovzdušia“	od 160 eur do 33 000 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka vyššie zobrazuje štyri administratívne povinnosti podnikateľov, ktorí prevádzkujú veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania ovzdušia, pričom je zjavné, že predmetné povinnosti vykazujú znaky duplicitných administratívnych povinností.

Vo všetkých štyroch prípadoch má podnikateľ povinnosť oznamovať údaje z meraní emisií, pričom odchýlky v daných povinnostiach sú pomerne zanedbateľné.

V zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 písm. ah) zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ovzduší“) podnikatelia prevádzkujúci veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania ovzdušia sú povinní „zaslať elektronicky výsledky z kontinuálneho merania emisií a informácie o výsledku oprávneného merania údajov o dodržaní emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania do Národného emisného informačného systému na účel informovania verejnosti v lehote podľa osobitného predpisu v rozsahu a forme ustanovenej vykonávacím

predpisom podľa § 33 písm. i) alebo oznámiť prevádzkovateľovi informačného systému adresu webovej stránky, kde sú protokoly a informácie v ustanovenom čase, rozsahu a forme sprístupňované pre informačný systém a verejnosť.”

Predmetné ustanovenie v sebe zahŕňa viacero povinností, ktoré možno rozdeliť nasledovne:

1. povinnosť zasielania výsledkov z kontinuálneho merania emisií elektronickými prostriedkami do NEIS v stanovenej lehote;
2. povinnosť zasielania informácií do NEIS o výsledkoch z
 - a) oprávneného merania údajov o tom, či boli dodržané emisné limity;
 - b) oprávneného merania údajov o tom, či boli dodržané technické požiadavky;
 - c) oprávneného merania údajov o tom, či boli dodržané podmienky prevádzkovania.

Zároveň je však v tejto súvislosti potrebné upriamiť pozornosť na ustanovenie § 15 ods. 1 písm.

e) zákona o ovzduší, ktorý už taktiež stanovil povinnosť oznamovania

- a) údajov o stacionárnom zdroji;
- b) údajov o emisiách a dodržaní emisných limitov;
- c) údajov o technických požiadavkách;
- d) údajov o podmienkach prevádzkovania.

Z analyzovaných ustanovení je evidentné, že dochádza k duplicitě povinností podľa § 15 ods.

1 písm. ah) zákona o ovzduší a ustanovenia § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší.

Napriek tejto evidentnej duplicitě vyššie vymedzených ustanovení dochádza k duplicitě povinností ustanovených v ustanovení § 15 ods. 1 písm. ah) zákona o ovzduší aj s ustanovením § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší. V ustanovení § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší je stanovená povinnosť podnikateľov

- a) monitorovania dodržiavania emisných limitov;

- b) preukazovania dodržiavania emisných limitov;
- c) preukazovania dodržiavania technických požiadaviek;
- d) preukazovania dodržiavania podmienok prevádzkovania stacionárneho zdroja;
- e) plniť požiadavky kladené na automatizované meracie systémy na meranie emisií;
- f) plniť požiadavky na sledovanie dodržiavania kvality ovzdušia;
- g) atď.

Z vyššie uvedeného je opätovne viditeľné, že dochádza k duplicitne upraveným povinnostiam, pričom jednotlivé ustanovenia popri sebe kladú rovnaké požiadavky na podnikateľa. Rozdiel v predmetnom prípade spočíva v tom, že ustanovenie § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší kladie dôraz na samotnú činnosť vykonávania jednotlivých sledovaní a nie na administratívnu povinnosť hlásiť predmetné zistenia jednotlivým orgánom. Táto povinnosť vzniká podnikateľom v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší, až keď sa meraniami zistí nedodržanie emisných limitov či iných požiadaviek zo zákona alebo rozhodnutí.

Na potvrdenie absurdnej právnej úpravy možno spomenúť aj ustanovenie § 15 ods. 1 písm. t) zákona o ovzduší, ktoré opätovne okrem iného stanovuje, že podnikateľ je povinný poskytovať príslušnému okresnému úradu, ako aj SIŽP údaje z automatizovaných meracích systémov emisií.

Z vyššie uvedeného je teda možné jednoznačne tvrdiť, že právna úprava ustanovenia § 15 zákona o ovzduší je pomerne chaotická a nesúrodá, pričom porušením jednej povinnosti podnikateľ poruší štyri zákonné ustanovenia a v konečnom dôsledku štyrikrát naplní znaky správneho deliktu.

Popri právnej úprave zákona o ovzduší stanovuje zákon č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s vyhláškou MŽP SR, ktorou sa vykonáva zákon č.205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o

zmeny a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, povinnosť SHMÚ zasielať údaje do Národného registra znečistenia, pričom medzi jednotlivými údajmi, ktoré sú zasielané je aj tlačivo 9 tvoriace prílohu k predmetnej vyhláške. V rámci tlačiva sa opätovne uvádzajú údaje o emisných limitoch, o množstve znečisťujúcich látok atď.

Rovnako možno spomenúť aj zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov, kde je v ustanovení § 33a opätovne upravená povinnosť podnikateľov zverejňovania výsledkov meraní, resp. sledovaní, pričom zákon v tomto smere stanovil aj konkrétne lehoty na vykonanie povinností.

Navrhované riešenie vo vzťahu k povinnostiam oznamovať údaje z meraní

Nakoľko analýzou bolo zistené duplicitné zasielanie tých istých informácií v zásade rovnakým subjektom, navrhuje sa minimálne odstránenie administratívnej povinnosti upravenej v ustanovení § 15 ods. 1 písm. ah) zákona o ovzduší, a to bez náhrady. Vypustením predmetného ustanovenia však nedôjde k upusteniu od vykonávania jednotlivých meraní, nakoľko tieto povinnosti už upravujú iné ustanovenia toho istého predpisu. Navyše ako vhodné sa javí aj zosúladenie ostatných povinností upravených v ustanovení § 15 zákona o ovzduší, nakoľko mnohé povinnosti sa aspoň čiastkovo nachádzajú v rôznej podobe v rozličných ustanoveniach.

Tabuľka 17: Povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona o ovzduší

Ustanovenie	Povinnosť	Sankcia
§ 15 ods. 1 písm. r)	povinnosť podnikateľa oznámiť okresnému úradu, ako aj SIŽP deň, v ktorý je plánovaná oprávnená technická činnosť podľa	od 160 eur do 33 000 eur

	ustanovení § 15 ods. 1 písm. b),d) h) l); v prípade činnosti podľa písm. i) okresnému úradu, ako aj poverenej organizácii v lehote nie kratšej ako 5 pracovných dní pred začatím tejto činnosti	
príloha č. 3 bod 4. k zákonu o ovzduší	povinnosť oprávnenej osoby dodržiavať vymedzené zásady, o. i. dodržiavať ustanovenie § 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší	
§ 15 ods. 1 písm. q), posledná časť ustanovenia	povinnosť podnikateľa predkladať v lehote 60 dní odo dňa vykonania posledného odberu vzorky, prípadne inej obdobnej technickej činnosti na predmetnom monitorovacom mieste údaj o výsledkoch	od 160 eur do 33 000 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Ustanovenie § 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší stanovuje povinnosť podnikateľov prevádzkujúcich veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania

ovzdušia, aby nahlasovali dvom orgánom skutočnosť, že dôjde k oprávnenej technickej činnosti, pričom takéto oznámenie musia urobiť aspoň päť pracovných dní vopred, ako k tejto činnosti má dôjsť. Samotná povinnosť je výlučne administratívneho charakteru, pričom nemá vplyv na životné prostredie, na jeho kvalitu a nemá možnosť ho akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť. Navyše možnosť uložiť pokutu za takéto porušenie povinnosti sa javí aj ako nevhodné, nakoľko v danom prípade nemožno hovoriť ani o ohrozovacom správnom delikte. Napriek značnej nadbytočnosti predmetnej právnej úpravy, bola uvedená povinnosť svojím spôsobom zakotvená aj pre samotnú oprávnenú osobu, keď v prílohe č. 3 k zákonu o ovzduší boli upravené zásady výkonu oprávnenej technickej činnosti. Okrem iných zásad bola v danom prípade upravená aj povinnosť oprávnenej osoby „*Oznamovať identifikačné údaje objektu oprávnenej technickej činnosti, účel oprávnenej technickej činnosti, zisťované údaje alebo vykonávané technické činnosti, metodiky oprávnenej technickej činnosti, predpokladané neistoty výsledkov oprávnenej technickej činnosti a riešenie osobitných podmienok oprávnenej technickej činnosti, ak boli určené najmenej päť pracovných dní pred plánovaným termínom jej vykonania inšpekcií alebo poverenej organizácii podľa § 15 ods. 1 písm. r).*“

V predmetnom prípade dochádza k duplicitnému oznamovaniu tej istej skutočnosti aj podnikateľom a aj oprávnenou osobou, navyše je opätovne nutné zdôrazniť, že ide o pomerne zbytočnú povinnosť. Ako riešenie v danom prípade prichádzajú do úvahy dve riešenia, a to úplné odstránenie predmetnej povinnosti pre obidva subjekty alebo ponechanie povinnosti iba oprávnenej osobe. Zároveň stanovená lehota piatich pracovných dní je neadekvátna a v podmienkach podnikateľského prostredia, kde môže dôjsť k zmenám po nahlásení termínu, je aj pomerne kontraproduktívna.

Pokiaľ ide o ustanovenie § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší, posledná časť predmetného ustanovenia nemá žiaden vplyv na kvalitu životného prostredia a jej prípadné nesplnenie nemá potenciál čo i len ohroziť kvalitu ovzdušia. Vo všeobecnosti však možno konštatovať, že predmetné ustanovenie je pomerne komplikované a zbytočne dlhé, pričom obsahuje v sebe viacero povinností, čo je v predmetnom prípade nevhodné, nakoľko smerodajná povinnosť

podnikateľa je v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší vykonávanie monitoringu. Ak aj podnikateľ prevádzkujúci veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania ovzdušia splní povinnosť monitorovania, stále sa môže dopustiť správneho deliktu porušením predmetného ustanovenia, nakoľko v sebe zahŕňa ďalšie povinnosti administratívneho charakteru.

Navrhované riešenie vo vzťahu k povinnosti podľa ustanovenia § 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší

V prípade ustanovenia § 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší sa navrhuje jeho vypustenie, a to bez náhrady. Taktiež sa navrhuje odstránenie odkazu na predmetné ustanovenie v rámci prílohy č. 3, bod 4 k zákonu o ovzduší. Prípadne ako kompromisné riešenie sa javí ako možné ponechanie predmetnej povinnosti len pre oprávnené osoby, a teda podnikatelia prevádzkujúci veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania by predmetnú administratívnu povinnosť viac nemali. Zachovanie oznamovacej povinnosti sa však navrhuje sflexibilniť, a preto je potrebné skrátiť oznámenie oprávnenej technickej činnosti v lehote piatich pracovných dní pred jej uskutočnením.

Navrhované riešenie vo vzťahu k povinnosti podľa ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší

Ustanovenie § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší obsahuje v sebe viacero povinností, ktoré možno rozdeliť na povinnosti, ktoré majú reálne opodstatnenie a ktoré majú vplyv na životné prostredie, a potom na povinnosti administratívneho charakteru, ktoré nemajú žiadnu pridanú hodnotu. Práve časť „*a v ostatných prípadoch doklad o výsledku diskontinuálnej oprávnenej technickej činnosti predkladať najneskôr do 60 dní od vykonania posledného odberu vzorky alebo inej zodpovedajúcej technickej činnosti na príslušnom monitorovacom mieste,*“ ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší predstavuje jednu z takýchto nadbytočných administratívnych povinností, ktorá nemá potenciál ovplyvniť životné prostredie, a z tohto

dôvodu sa navrhuje citovaná časť ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší bez náhrady vypustiť.

Tabuľka 18: Duplicitné povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona o ovzduší a zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov

Ustanovenie	Povinnosť	Sankcia
§ 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší	<p>povinnosť podnikateľa „oznamovať elektronicky okresnému úradu každoročne do 15. februára ustanovené údaje o stacionárnom zdroji, emisiách, dodržiavaní emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania a emisných kvót za uplynulý kalendárny rok do Národného emisného informačného systému ustanoveným spôsobom a na požiadanie poskytovať orgánom ochrany ovzdušia aj ďalšie údaje o stacionárnom zdroji a o jeho prevádzke“</p>	od 160 eur do 33 000 eur

<p>§ 4 ods. 1 zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov</p>	<p>povinnosť podnikateľa prevádzkujúceho veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania ovzdušia v lehote do 15. februára oznamovať okresnému úradu údaje o množstvách vypustených znečisťujúcich látok, ako aj o ich druhoch za každý zdroj znečisťovania ovzdušia, taktiež je povinný oznámiť za predchádzajúci rok výšku poplatku za zdroje znečisťovania ovzdušia (veľké aj stredné)</p>	<p>pre prevádzkovateľa stredného zdroja znečisťovania ovzdušia od 33,19 eur do 6 638,78 eur; pre prevádzkovateľa veľkého zdroja znečisťovania ovzdušia od 165,96 eur do 33 193,91 eur</p>
--	--	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Analyzovaním jednotlivých ustanovení zákona o ovzduší, ako aj ustanovení zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poplatkoch za znečisťovanie“) bolo zistené opätovne duplicitné ukladanie povinností podnikateľským subjektom prevádzkujúcim veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania ovzdušia. Ako už bolo vyššie uvedené, ustanovenie § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší predstavuje duplicitnú úpravu aj s ustanovením § 15 ods. 1 písm. ah) zákona o ovzduší, avšak predmetnú povinnosť možno nájsť aj v zákone o poplatkoch za znečisťovanie. V zásade možno tvrdiť, že zákon o poplatkoch a zákon o ovzduší upravujú rovnakú povinnosť,

pričom rozdiel možno badať jedine vo forme poskytovaných informácií, keďže zákon o ovzduší vyžaduje splnenie povinností elektronickými prostriedkami, a zákon o poplatkoch za znečisťovanie nekladie takúto požiadavku.

Kým kontrolu dodržiavania ustanovení zákona o ovzduší vykonáva tak SIŽP, ako aj jednotlivé okresné úrady, v prípade zákona o poplatkoch za znečisťovanie vykonáva kontrolu a ukladá pokutu výlučne okresný úrad. V praxi sa teda môže stať, že podnikateľ bude pokutovaný za nesplnenie predmetnej administratívnej povinnosti, resp. povinností obidvomi orgánmi, nakoľko každý z nich bude vykonávať kontrolu podľa iného zákona, a teda jedno právoplatné rozhodnutie nebude predstavovať res iudicata vo vzťahu k tomu druhému.

Takto nastavený právny poriadok je jednoznačne zaťažujúci a neefektívny, a to nielen pre podnikateľov, ale jednoznačne aj pre štátnu správu, keďže tou istou povinnosťou sa zaoberajú rovno dva orgány ochrany ovzdušia.

Navrhované riešenie vo vzťahu k povinnosti podľa ustanovenia § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší

Vzhľadom k tomu, že ustanovenie § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší predstavuje duplicitnú právnu úpravu k ustanoveniu § 4 ods. 1 zákona o poplatkoch za znečisťovanie, navrhuje sa za účelom zefektívnenia právnej úpravy a odbremenenia podnikateľov od vykonávania tých istých administratívnych povinností úplné vypustenie ustanovenia § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší, a to bez náhrady. Vypustením predmetného ustanovenia sa pre orgány ochrany ovzdušia nič nezmení, nakoľko požadovanými informáciami budú disponovať podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o poplatkoch za znečisťovanie a podnikateľský sektor sa odbremení od jednej administratívnej povinnosti. Po ponechaní výlučne ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o poplatkoch za znečisťovanie sa navrhuje prehodnotenie lehoty vykonať predmetný úkon do 15. februára, nakoľko k danému dátumu sa viažu aj iné právne povinnosti súvisiace často s účtovníctvom atď. Z podnikateľskej obce tak vyplynula požiadavka o presun pôvodného termínu 15. február na 31. marec.

Vybrané povinnosti podnikateľa zo zákona č. 286/2009 Z. z. o fluórovaných skleníkových plynoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Tabuľka 19: Povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona č. 286/2009 Z. z. o fluórovaných skleníkových plynoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Ustanovenie	Povinnosť	Sankcia
§ 5 ods. 1	povinnosť evidencie o fluórovaných skleníkových plynoch; fluórovaných skleníkových výrobkoch, ako aj zariadeniach	od 300 eur do 7 000 eur
§ 5 ods. 2	oznamovacia povinnosť o fluórovaných skleníkových plynoch; fluórovaných skleníkových výrobkoch, ako aj zariadeniach okresnému úradu do 31. 03. nasledujúceho roka	od 300 eur do 34 000 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon č. 286/2009 Z. z. o fluórovaných skleníkových plynoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o skleníkových plynoch“) stanovil evidenčnú, ako aj oznamovaciu povinnosť tých podnikateľov, ktorí vlastnia zariadenia obsahujúce fluórované skleníkové plyny v minimálnom množstve päť ton ekvivalentu CO²,

pričom je v inej ako penovej forme. Zároveň je stanovená požiadavka, aby predmetné fluórované skleníkové plyny boli kontrolované na prípadný únik.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 314/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o fluórovaných skleníkových plynoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška o skleníkových plynoch“) nadväzujúca na zákon o skleníkových plynoch, určila následnú povinnosť oznamovať vyššie uvedené informácie na tlačive, ktoré je uvedené v jej prílohe č. 1. Zo znenia právnych predpisov vyplýva, že oznamovacia povinnosť musí byť splnená do 31. marca roka, ktorý nasleduje po roku, za ktorý sa evidencia vedie, pričom údaje z evidencie sa zasielajú príslušnému okresnému úradu. V tejto súvislosti sa javí ako vhodné uviesť, že od pojmov vlastník či prevádzkovateľ je nutné odlišiť pojem „osoba oprávnená nakladať s fluórovanými skleníkovými plynmi“. Takouto osobou môže byť tak fyzická osoba, ako aj právnická osoba, avšak táto osoba musí spĺňať kvalifikačné predpoklady, ako aj vlastniť certifikát o odbornej spôsobilosti. Predmetné je dôležité z toho dôvodu, že samotný podnikateľ, ktorý je vlastníkom, ako aj prevádzkovateľom vyššie uvedeného zariadenia, nemôže nakladať s fluórovanými skleníkovými plynmi, a preto nemá vedomosti o údajoch, ktoré sú vyhláškou o skleníkových plynch vyžadované. Na to, aby podnikateľ vedel splniť evidenčnú, ako aj oznamovaciu povinnosť, musí mu najprv požadované informácie oznámiť osoba oprávnená na nakladanie s fluórovanými skleníkovými plynmi.

V praxi teda nastáva situácia, kedy v zásade vykonávajú evidenciu, ako aj oznamovaciu povinnosť dva subjekty, kedy najprv certifikovaná osoba oprávnená na nakladanie so zvlášť nebezpečnými plynmi oznámi vyžadované údaje podnikateľovi, ktorý bez toho, aby ich nejakým spôsobom menil alebo do nich zasiahol, ich len skopíruje a zašle príslušnému okresnému úradu. Nakoľko osoba oprávnená na nakladanie so zvlášť nebezpečnými plynmi je do predmetného byrokratického procesu za každých okolností zapojená, javí sa ako vhodné nevyžadovať údaje priamo od vlastníka zariadenia. Zároveň je nesplnenie predmetných povinností považované za správny delikt, a teda za porušenie evidenčnej povinnosti je

prevádzkovateľ pokutovaný sumou vo výške od 300 eur do 7 000 eur a v prípade nesplnenia oznamovacej povinnosti je výška pokuty od 300 eur do 34 000 eur. Je však na zvážení ukladať túto pokutu priamo pre vlastníka zariadenia, keďže môžu nastať prípady, kedy mu vyžadované informácie nebudú poskytnuté, a teda objektívne nebude môcť splniť evidenčnú či oznamovaciu povinnosť.

Navrhované riešenie vo vzťahu k evidenčnej, ako aj oznamovacej povinnosti podľa zákona o skleníkových plynoch

Navrhuje sa za účelom odbremenia podnikateľov od byrokratickej záťaže preniesť povinnosti podľa ustanovenia § 5 zákona o skleníkových plynoch z prevádzkovateľa zariadenia priamo na osoby oprávnené na nakladanie s nebezpečnými plynmi. Predmetný návrh odbremení podnikateľa - vlastníka zariadenia od byrokracie, nakoľko jeho úlohou v procese evidencie a oznamovacej povinnosti je v zásade len kopírovanie údajov poskytnutých osobou oprávnenou na nakladanie s nebezpečnými plynmi. Pokiaľ ide o tieto osoby, teda o osoby oprávnené na nakladanie s nebezpečnými plynmi, tak pre nich nedôjde k zvýšeniu povinností, keďže tieto údaje tak či tak musia zasielať vlastníkom zariadení. Navyše sa javí ako vhodnejšie preniesť zodpovednosť aj za prípadné sankcie za porušenie evidenčnej povinnosti, ako aj oznamovacej povinnosti priamo na tieto osoby. Zmena v povinnej osobe prinesie odbremenenie u približne 500 podnikateľov, ktorí vykonávajú povinnosti stanovené v ustanovení § 5 zákona o skleníkových plynoch.

Tabuľka 20: Finančné zaťaženie vo vzťahu k administratívnym povinnostiam podľa predpisov na úseku ochrany ovzdušia

Povinnosť	Spôsob výpočtu	Náklad v eur
§ 15 ods. 1 písm. ah) zákona o ovzduší	$0,5 \text{ h} * 6,44 \text{ eur/h} =$ 3,22 eur	3,22 eur

§ 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší	0,5 h * 6,44 eur/h = 3,22 eur	3,22 eur
§ 15 ods. 1 písm. t) zákona o ovzduší	0,5 h * 6,44 eur/h = 3,22 eur	3,22 eur
§ 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší	0,5 h * 6,44 eur/h = 3,22 eur	3,22 eur
§ 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší, posledná časť ustanovenia	0,5 h * 6,44 eur/h = 3,22 eur	3,22 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Navrhovaným vypustením duplicitných povinností, a teda vypustením ustanovení § 15 ods. 1 písm. ah) zákona o ovzduší, § 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší, časti ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší a ustanovenia § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší dôjde k odbremeneniu podnikateľov od byrokratických duplicitných povinností, ako aj k uvoľneniu pracovných síl podnikateľov, ktorí môžu predmetný čas využiť iným spôsobom. V nadväznosti na navrhované vypustenie ustanovení je dôležité taktiež spomenúť, že finančný prospech z vypustenia ustanovení spočíva aj v sankciách, ktoré môžu byť za predmetné povinnosti ukladané.

3.3.3 Zhrnutie návrhov v oblasti ochrany ovzdušia

Ochrana ovzdušia je nepochybne dôležitá a nepochybniteľná, avšak spôsob ako naplniť predmetný cieľ je možno v určitých prípadoch dosiahnuť aj jednoduchším spôsobom. V rámci

analýzy právnej úpravy na úseku ochrany ovzdušia došlo k identifikovaniu niekoľkých povinností na strane podnikateľa, ktoré je možné považovať za nadbytočné, resp. za neefektívne.

Tabuľka 21: Zhrnutie problematickej úpravy a návrhov na jej riešenie v oblasti ochrany ovzdušia

Aktuálna úprava	Navrhované riešenie
<p>v súčasnosti upravuje zákon o ovzduší duplicitne v zásade tie isté povinnosti v ustanovení § 15 ods. 1 písm. e), q), t) a ah), pričom predmetné povinnosti možno badať aj v iných právnych predpisoch nielen v zákone o ovzduší</p>	<p>navrhuje sa vypustenie ustanovenia § 15 ods. 1 písm. ah) zákona o ovzduší, nakoľko v ostatných ustanoveniach zákona o ovzduší (§ 15 ods. 1 písm. e), q) a t)) sa tam uvedené povinnosti nachádzajú taktiež</p>
<p>v súčasnosti má podnikateľ (prevádzkujúci veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania ovzdušia) povinnosť oznamovať deň, v ktorý je plánovaná oprávnená technická činnosť, pričom predmetnú povinnosť má aj oprávnená osoba (§ 15 ods. 1 písm. r) a príloha č. 3 bod 4. k zákonu o ovzduší)</p>	<p>navrhuje sa úplné vypustenie ustanovenia § 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší, a teda povinnosti oznamovať deň, v ktorý je plánovaná oprávnená technická činnosť, v tejto súvislosti sa javí vhodné odstránenie odkazu na predmetné ustanovenie z prílohy č. 3 bod 4. k zákonu o ovzduší, čím dôjde k odstráneniu povinnosti nielen pre podnikateľa prevádzkujúceho veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania ovzdušia, ale aj pre oprávnenú osobu</p>

<p>v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší má podnikateľ povinnosť hlásiť výsledky z diskontinuálnej oprávnenej technickej činnosti v zákonom stanovenej lehote</p>	<p>za účelom zefektívnenia a odstránenia zbytočnej byrokracie sa navrhuje vypustenie časti ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší, ktorá prikazuje podnikateľovi hlásiť výsledky z diskontinuálnej oprávnenej technickej činnosti v zákonom stanovenej lehote</p>
<p>v súčasnosti upravuje ustanovenie § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší a ustanovenie § 4 ods. 1 zákona o poplatkoch za znečisťovanie duplicitnú právnu úpravu, kde obidve ustanovenia určujú rovnaké povinnosti pre podnikateľské subjekty</p>	<p>navrhuje sa odstránenie duálnej právnej úpravy zákona o ovzduší a zákona o poplatkoch, a to vypustením ustanovenia § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší bez náhrady; nedôjde pre orgány ochrany ovzdušia k žiadnej zásadnej zmene, avšak podnikateľský sektor bude odbremený od zbytočnej byrokracie</p>
<p>v ustanovení § 4 ods. 1 zákona o poplatkoch za znečisťovanie (ako aj v ustanovení § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší, keďže ide o duplicitné povinnosti) je upravená povinnosť vykonať oznamovaciu povinnosť do 15. februára</p>	<p>navrhuje sa presun pôvodného termínu 15. február na 31. marec, nakoľko vo februárový termín majú podnikatelia mnoho iných administratívnych povinností, pričom posunutím termínu by došlo k vytvoreniu väčšieho priestoru na splnenie predmetnej povinnosti</p>
<p>aktuálna právna úprava (§ 5 ods. 1 a 2 zákona o skleníkových plynach) stanovuje</p>	<p>navrhuje sa za účelom odbremenia podnikateľov od byrokratickej záťaže</p>

<p>podnikateľom povinnosť evidencie a oznamovania údajov o fluórovaných skleníkových plynch; fluórovaných skleníkových výrobkoch, ako aj zariadeniach, pričom tieto informácie podnikateľ získava od osôb oprávnených na nakladanie s nebezpečnými plynmi, nakoľko on sám nimi nedisponuje</p>	<p>preniesť povinnosti podľa ustanovenia § 5 zákona o skleníkových plynch z prevádzkovateľa zariadenia priamo na osoby oprávnené na nakladanie s nebezpečnými plynmi</p>
--	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Z tabuľky vyššie vyplýva, že na úseku ochrany ovzdušia boli identifikované najmä duplicitné povinnosti podnikateľov, a z tohto dôvodu sa navrhuje vypustenie viacerých ustanovení zákona, konkrétne ide o ustanovenie § 15 ods. 1 písm. ah) zákona o ovzduší; ustanovenie § 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší, časť ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší a o ustanovenie § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší. Vypustením predmetných povinností však bude naďalej zachovaná ochrana ovzdušia, nakoľko činnosti uvedené v daných ustanoveniach sú upravené už v rámci iných ustanovení zákona o ovzduší, prípadne v iných právnych predpisoch. Prínosom pre podnikateľskú obec bude odbremenenie od administratívnej záťaže, ako aj od sledovania lehôt, v ktorých sa tá-ktorá povinnosť má splniť. Z pohľadu možnej sankcie za nesplnenie administratívnej povinnosti je určite prínosom, že podnikateľ nebude pokutovaný za dva správne delikty v prípade nesplnenia oznamovacej povinnosti (keďže v aktuálne nastavenom právnom poriadku môže byť podnikateľ pokutovaný za nesplnenie oboch povinností, hoci sú v zásade rovnaké).

V prípade ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o poplatkoch za znečisťovanie sa navrhuje presun pôvodného termínu splnenia povinnosť - 15. február na 31. marec, nakoľko vo februárový termín majú podnikatelia mnoho iných administratívnych povinností, pričom posunutím termínu by došlo k vytvoreniu väčšieho priestoru na splnenie predmetnej povinnosti.

Predmetný presun termínu nebude mať žiaden vplyv na ochranu životného prostredia, práve naopak, predpokladá sa menej omeškaní vo vzťahu k splneniu danej povinnosti.

Pokiaľ ide o úpravu zákona o skleníkových plynch, tá vo svojom ustanovení § 5 ods. 1 a 2, stanovuje podnikateľom administratívnu povinnosť, pričom informáciami, ktoré má poskytnúť, nedisponuje a musí ich získavať od osôb oprávnených na nakladanie s nebezpečnými plynmi. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje presun predmetnej povinnosti priamo na osoby oprávnené na nakladanie s nebezpečnými plynmi.

3.4 Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania

Pod pojmom „integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania“ sa vo všeobecnosti rozumie komplex opatrení, ktoré sú zamerané na prevenciu, ako aj následnú kontrolu znečisťovania zložiek životného prostredia, ktoré pochádza z rôznych zdrojov. Jej cieľom je znižovanie emisií vnikajúcich do pôdy, vody či ovzdušia, pričom sa taktiež zameriava na obmedzovanie vzniku odpadu. Určitou snahou integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania je aj regulovanie určitých priemyselných, ako aj poľnohospodárskych činností prijímaním rôznych opatrení na tomto úseku za účelom ochrany zložiek životného prostredia.

Na území SR je základným právnym predpisom upravujúcim integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania zákon o IPKZ, na ktorý nadväzujú podzákonné právne predpisy. Problematické z hľadiska orientácie je však to, že podnikateľ spadajúci pod režim integrovanej prevencie je povinný popri zákone o IPKZ hľadiť na zákon o ovzduší, vodný zákon či zákon o odpadoch a na ne nadväzujúce podzákonné právne predpisy. Pokiaľ ide o konkrétne podnikateľské aktivity, ktoré podliehajú procesu integrovanej prevencie, tie je možné nájsť v prílohe č. 1 k zákonu o IPKZ.

Integrovaná prevencia je zameraná na podnikateľov podnikajúcich najmä v oblasti priemyselnej činnosti, pričom sa zameriava na ochranu zložiek životného prostredia komplexne, a nie oddelene, teda podnikateľ nezískava jednotlivé povolenia na svoju činnosť

osobitne, ale získa jedno komplexné integrované povolenie, ktoré v sebe obsahuje povolenia na úseku ochrany vôd, ochrany ovzdušia či odpadového hospodárstva.

3.4.1 EÚ legislatíva v oblasti integrovanej prevencie

Úprava integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania na európskej úrovni je sústredená do smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ z 24. novembra 2010 o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) (ďalej len „smernica o IPKZ“), pričom na ňu nadväzuje:

1. Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/1135 z 10. augusta 2018, ktorým sa stanovuje typ, formát a frekvencia informácií, ktoré majú členské štáty sprístupňovať na účely podávania správ o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách;
2. Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 21. septembra 2011, ktorým sa ustanovuje dotazník, ktorý sa má používať na podávanie správ o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/1/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a ďalšie vykonávacie rozhodnutia;
3. Najlepšie dostupné techniky;
4. Referenčné dokumenty k najlepším dostupným technikám a iné.

Primárnym cieľom smernice o IPKZ je okrem iného dosiahnuť rovnaké podmienky pre povoľovacie konania, a teda pre prevádzkovanie činností, ktoré negatívne ovplyvňujú životné prostredie. Smernica o IPKZ zaviedla nový typ konania, a to konanie o integrovanom povoľovaní, jeho zmene a pravidelnom prehodnocovaní, pričom umožnila účasť verejnosti na prebiehajúcim správnom konaní. Zavedenie takejto regulácie na úseku znečisťovania životného prostredia tak núti jednotlivých podnikateľov zavádzať v rámci svojej činnosti čisté technológie s čo najmenším dopadom na zložky životného prostredia.

Smernica o IPKZ zaviedla povinnosť členských štátov, aby vo vzťahu k znečisťovateľom zložiek životného prostredia uplatňovala

- a) integrovaný prístup, čo znamená, že podnikateľovi bude vydávané jedno rozhodnutie zohľadňujúce všetky aspekty ochrany životného prostredia;
- b) najlepšie dostupné techniky, známe aj ako BAT;
- c) možnosť výnimky pre konkrétne zariadenia po zohľadnení individuálnych vlastností;
- d) kontrolu dodržiavania integrovaného povolenia a podmienok v nej upravených;
- e) možnosť verejnosti zúčastniť sa na schvaľovacom procese.

V zmysle smernice o IPKZ majú členské štáty povinnosť zabezpečiť, aby zariadenia spadajúce pod režim integrovaného povolenia vykonávali svoju činnosť výlučne na základe integrovaného povolenia. Zároveň však priznáva možnosť, aby jeden podnikateľ mohol získať spoločné integrované povolenia pre viac zariadení, a teda nevyžaduje sa, aby získaval integrované povolenie pre každé zariadenie, ktoré je zdrojom znečisťovania, ale môže získať jedno integrované povolenie pre všetky zariadenia v jeho prevádzke.

Vo vzťahu k nadnárodnej právnej úprave je nutné spomenúť pojem „najlepšie dostupné techniky“ (známy aj ako BAT), ktorý je zákonom definovaný ako *„najúčinnjší a najpokrokovejší stav rozvoja činností, technológií a spôsob ich prevádzkovania, ktorý preukazuje praktickú vhodnosť určitej techniky, najmä z hľadiska určovania emisných limitov sledujúcich predchádzanie vzniku emisií v prevádzke a iných podmienok integrovaného povolenia určených s cieľom prevencie, a ak to nie je možné, aspoň zníženie emisií a vplyvu na životné prostredie, pričom*

1. *technika je použitá technológia v prevádzke, spôsob, akým je prevádzka navrhnutá, postavená, udržiavaná, prevádzkovaná a akým je ukončená činnosť v nej,*
2. *dostupná technika je technika vyvinutá do takej miery, ktorá dovoľuje jej použitie v príslušnom priemyselnom odvetví za ekonomicky a technicky únosných podmienok, pričom sa*

berú do úvahy náklady a prínosy, bez ohľadu na to, kde sa uvedená technika používa alebo vyrába, pokiaľ je za primeraných podmienok dostupná prevádzkovateľovi,

3. najlepšia technika je najúčinnšia technika na dosiahnutie všeobecne vysokého stupňa ochrany životného prostredia ako celku,”¹⁶.

Nadväzujúc na pojem „najlepšia dostupná technika“ je dôležité poznať referenčný dokument o najlepších dostupných technikách (taktiež známy ako referenčný dokument o BAT alebo BREF), ktorý vznikol ako dôsledok výmeny relevantných informácií o najlepších dostupných technikách medzi jednotlivými členskými štátmi, pričom sa vypracováva vždy pre vymedzený druh činnosti a nie vo všeobecnej rovine pre všetky odvetvia. Jeho cieľom je opísanie najlepšej dostupnej techniky, jej uplatňovanie, emisie, ako aj úroveň spotreby a techniky, pričom je ich potrebné brať na zreteľ pri určovaní a rozhodovaní o najlepšej dostupnej technike vždy na konkrétny prípad. Aktuálne je vyhotovených 32 referenčných dokumentov o najlepších dostupných technikách (pre jednotlivé priemyselné činnosti), pričom svojou povahou sú záväzné tak pre správne orgány, ako aj pre samotného podnikateľa.

¹⁶ § 2 písm. n) zákona o IPKZ

3.4.2 Povinnosti podnikateľov na úseku integrovanej prevencie

Tabuľka 22: Povinnosti podnikateľa vyplývajúce zo zákona o IPKZ

Ustanovenie	Povinnosť	Sankcia
§ 26 ods. 1 písm. a)	povinnosť podnikateľa dodržiavať integrované povolenie; zabezpečiť, aby výkon činnosti v prevádzke bol pod neustálym dohľadom	od 1000 eur do 333 000 eur
§ 26 ods. 1 písm. b)	povinnosť podnikateľa vykonávať svoju činnosť v prevádzke v súlade s vydaným integrovaným povolením	od 1000 eur do 333 000 eur
§ 26 ods. 1 písm. c)	povinnosť podnikateľa oznámiť SIŽP každú naplánovanú zmenu, ktorá mení charakter prevádzky alebo činnosť v prevádzke, taktiež aj plánované rozšírenie prevádzky, ktoré potenciálne môže mať vplyv na zložky životného prostredia	100 eur do 33 000 eur
§ 26 ods. 1 písm. d)	povinnosť podnikateľa oznámiť údaje do národného registra znečisťovania	100 eur do 33 000 eur
§ 26 ods. 1 písm. e)	povinnosť ohlasovať SIŽP každú zmenu činnosti uskutočňovanú v	od 100 eur do 33 000 eur

	prevádzke, ktorá nie je podstatnou zmenou	
§ 26 ods. 1 písm. f)	povinnosť podnikateľa splniť opatrenia na nápravu, ak boli uložené	
§ 26 ods. 2	povinnosť podnikateľa ukončiť prevádzku alebo prevádzku obmedziť, ak porušil podmienky vydaného integrovaného povolenia a ak toto porušenie podmienok spôsobuje ohrozenie závažného poškodenia zdravia ľudí alebo zložiek životného prostredia	od 1000 eur do 333 000 eur
§ 26 ods. 3	povinnosť podnikateľa po ukončení svojej činnosti v danej prevádzke posúdiť stav kontaminácie pôdy, ako aj podzemných vôd; ak sa zistí významné znečistenie pôdy či podzemných vôd, tak je podnikateľ povinný uskutočniť opatrenia na nápravu takéhoto stavu	od 1000 eur do 333 000 eur
§ 33 ods. 4 písm. a)	povinnosť podnikateľa poskytnúť aktívnu súčinnosť pri výkone kontroly	od 1000 eur do 333 000 eur

§ 33 ods. 4 písm. b)	povinnosť podnikateľa oznámiť SIŽP všetky plánované zmeny v charaktere prevádzky	
§ 33 ods. 4 písm. c)	povinnosť podnikateľa informovať SIŽP o porušení podmienok vydaného integrovaného povolenia	od 100 eur do 33 000 eur
§ 33 ods. 4 písm. d)	povinnosť podnikateľa informovať SIŽP o vzniku havárie, resp. informovať o vzniku inej mimoriadnej situácie, o nadmernom úniku emisií alebo iných látok z prevádzky	od 1000 eur do 333 000 eur
§ 33 ods. 4 písm. e)	povinnosť v prípade porušenia podmienok integrovaného povolenia prijať opatrenia na ukončenie protiprávnej činnosti	od 1000 eur do 333 000 eur
§ 33 ods. 4 písm. f)	povinnosť prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov z kontroly	od 1000 eur do 333 000 eur
§ 33 ods. 4 písm. h)	povinnosť vedenia evidencie o podstatných ukazovateľoch v prevádzke, pričom povinná doba úschovy je 5 rokov	od 100 eur do 33 000 eur

§ 33 ods. 4 písm. i)	povinnosť podnikateľa oznamovať SIŽP výsledky z monitorovania emisií; ak dochádza k uplatňovaniu § 24 ods. 3 písm. b) zákona o SIŽP, tak povinnosť viesť evidenciu spôsobom umožňujúcim porovnanie výsledkov s najlepšími dostupnými technikami	od 100 eur do 33 000 eur
§ 8	povinnosť vypracovania východiskovej správy	od 1000 eur do 333 000 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

Vyššie zobrazená tabuľa obsahuje jednotlivé povinnosti podnikateľa, ktorý prevádzkuje podnik spadajúci pod režim integrovaného povolenia. Je nutné však ozrejmiť, že takýto podnikateľ je povinný dodržiavať aj ostatné zložkové zákony, a teda zákon o odpadoch, zákon o ovzduší či zákon o vodách a, samozrejme, na ne nadväzujúce podzákonné právne predpisy.

Vo vzťahu k predmetným povinnostiam vyplývajúcim zo zákona o IPKZ je potrebné povedať, že ide o povinnosti častokrát duplicitné, všeobecné a bez výpovednej hodnoty. Ako príklad možno uviesť ustanovenie § 26 ods. 1 písm. a) zákona o IPKZ, ako aj ustanovenie § 26 ods. 1 písm. b) zákona o IPKZ, ktoré stanovujú povinnosť dodržiavať podmienky vydaného integrovaného povolenia. Predmetnú povinnosť má podnikateľ aj bez výslovnej úpravy v zákone, nakoľko rozhodnutie o integrovanom povolení je individuálny správny akt, ktorý je pre jeho adresáta záväzný. Ak sa už aj zákonodarca v záujme jednoznačnosti rozhodol upraviť predmetnú povinnosť, je zbytočné ju upraviť dvakrát aj v ustanovení § 26 ods. 1 písm. a), ako aj v písm. b) zákona o IPKZ. Ďalším príkladom takejto duplicity je ustanovenie § 26 ods. 1 písm. c) zákona o IPKZ a § 33 ods. 4 písm. b) zákona o IPKZ, ktoré upravujú duplicitne povinnosť

podnikateľa ohlasovať zmeny v prevádzke, navyše aj ustanovenie § 26 ods. 1 písm. e) zákona o IPKZ pojednáva v zásade o tom istom.

Celkové usporiadanie ustanovení a jednotlivých povinností podnikateľa zo zákona o IPKZ je zmätočné a chaotické. Taktiež je nutné uviesť, že podnikateľ má v zmysle zákona o IPKZ, celkom absurdnú povinnosť sebausvedčovania zo spáchaného správneho deliktu, nakoľko podľa ustanovenia § 33 ods. 4 písm. c) zákona o IPKZ je podnikateľ povinný po tom, čo poruší svoje povinnosti, oznámiť to SIŽP.

Vo vzťahu k integrovanej prevencii však platí, že podnikatelia majú v zásade dodržiavať povinnosti upravené v integrovanom povolení, ako aj povinnosti zo zákonov, ak nie sú upravené priamo v integrovanom povolení. Problémom vydaných integrovaných povolení je však aj skutočnosť, že SIŽP pri vydávaní integrovaného povolenia mnohokrát stanoví podmienky integrovaného povolenia prísnejšie, ako to určuje samotný zákon či podzákonný právny predpis. Podnikateľovi potom neostáva nič iné, ako podať odvolanie či správnu žalobu alebo jednoducho vykonávať svoju činnosť za prísnejších podmienok, ako to ustanovuje zákon. Takýmto spôsobom potom dochádza neodôvodnene k prísnejšiemu posudzovaniu niektorých podnikateľov, ktorým boli stanovené prísnejšie podmienky.

V súvislosti s úpravou povinností zo zákona o IPKZ sa navrhuje celková zmena zákona o IPKZ, prehodnotenie jeho chronologického usporiadania, ako aj úprava a zmena jednotlivých povinností, aby nedochádzalo k ich duplicitnej úprave, a teda možnému duplicitnému ukladaniu sankcií za porušenie tej istej povinnosti.

Pokiaľ ide o samotný proces vydávania integrovaného povolenia, ten spôsobuje v praxi najväčšie problémy, nakoľko zákon o IPKZ neupravuje podrobný postup správneho orgánu, teda SIŽP, upravuje iba určité oblasti, avšak zároveň stanovuje, že v určitých postupoch je vylúčený správny poriadok, ktorý slúži ako základ pre správne konanie.

Takto nastavený systém poskytuje potom svojvôľu správneho orgánu, ktorý častokrát koná zmätočne, nakoľko nejestvuje žiadna právna úprava, ktorá by mu poskytla návod, ako v určitých veciach postupovať. V tejto súvislosti sa preto navrhuje, aby došlo k celkovej úprave zákona o IPKZ, ktorý bude štrukturovaný ako návod pre správny orgán, čo bude jednak v prospech samotného správneho orgánu, ale aj v prospech podnikateľa, ktorý bude vedieť čo očakávať v tom-ktorom štádiu konania a nebude dochádzať k rôznym rozhodovacím procesom na rôznych inšpektorátoch.

Proces integrovaného povoľovania na území SR podlieha určitej zvláštnosti, a to skutočnosti, že súčasťou konania o rozhodnutí o integrovanom povolení je aj stavebné konanie, avšak kolaudačné rozhodnutie je z procesu integrovaného povolenia vyňaté. Uvedené teda znamená, že rozhodnutie o integrovanom povolení obsahuje jednak podmienky na ochranu životného prostredia podľa jednotlivých zákonov o ochrane životného prostredia, ako aj rozhodnutie o stavebnom povolení a podmienky realizácie stavby.

V praxi sa potom nie ojedinele môže stať, že dôjde k odstráneniu stavby, jej rozšíreniu alebo nedôjde ku kolaudácii stavby, ktorá prebieha v samostatnom konaní. Ak dôjde k zrušeniu integrovaného povolenia v súdnom prieskume správnych rozhodnutí, môže nastať situácia, že na už jestvujúcu stavbu nebude vydané žiadne stavebné povolenie, nakoľko to, na podklade ktorého bola stavba povolená, bolo zrušené, keďže rozhodnutie o integrovanom povolení tvorí jeden celok.

Navyše predmetná právna úprava, kedy je stavebné konanie súčasťou integrovaného konania, je špecifikom SR a iné krajiny nemajú stavebné konanie ako súčasť integrovaného povolenia. Takto konštruované konanie je nad rámec smernice o IPKZ.

Za účelom zefektívnenia integrovaného konania sa preto navrhuje vyňatie stavebného konania z konania o vydanie integrovaného povolenia. Základným cieľom integrovaného povolenia je regulácia priemyselných činností so zreteľom na ochranu životného prostredia a za žiadnych okolností nie stavebné povolenie či povolenie na skúšobnú prevádzku, povolenie

zmien stavieb pred ich dokončením atď. Ako už bolo uvedené, v slovenskej legislatíve bolo umelo vložené do konania o integrovanom povolení stavebné konanie, pričom samotná stavba alebo zmena stavby nemá žiaden dopad na zložky životného prostredia. Pokiaľ ide o zamestnancov SIŽP, je nutné ozrejmiť, že vykonávajú svoju činnosť na základe odbornej spôsobilosti, ktorej súčasťou však nie je stavebné konanie, a teda zrejme pôjde o osoby, ktoré nemajú dostatočnú kvalifikáciu na rozhodovanie vo vzťahu k stavbám. Stavebné konania má prebiehať aj v takomto prípade štandardným spôsobom, a teda na riadnych stavebných úradoch a nie na špeciálnom stavebnom úrade. Integrované povolenie by v procese stavebného konania slúžilo len ako jeden z podkadov na vydanie stavebného povolenia. Hoci takouto zmenou dôjde k rozdeleniu konania medzi dva orgány, napriek tomu by to znamenalo veľký posun v rýchlosti a hospodárnosti konania, a navyše by sa proces aj sprehladnil, nakoľko aktuálne nastavený systém spôsobuje chaos.

Zákon o IPKZ používa pojem „významné znečistenie“ napr. v ustanovení § 21 ods. 2 písm. c), v ustanovení § 24 ods. 5, ako aj v ustanovení § 26 ods. 3, pričom predmetný pojem nie je zákonom definovaný. Na predmetný pojem nadväzujú viaceré ustanovenia, ako aj za nesplnenie povinnosti podľa ustanovenia § 26 ods.3 zákona o IPKZ je podnikateľ následne sankcionovaný, avšak pojem významné znečistenie je pojmom abstraktným a môže dochádzať k jeho rôznemu výkladu tak na strane SIŽP, ako aj na strane podnikateľa. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje presné vymedzenie pojmov v zákone o IPKZ, ktoré majú vplyv na rozhodovaciu činnosť SIŽP a konanie podnikateľa.

Ďalšou problematickou úpravou, ktorá si vyžaduje úpravu je ustanovenie § 21 ods. 2 písm. f) zákona o IPKZ, v zmysle ktorého SIŽP v rámci integrovaného povolenia určuje opatrenia na zabezpečenie monitorovania a nakladania s odpadmi, ktoré sú v prevádzke vyprodukované. Pokiaľ ide o predmetnú povinnosť SIŽP, ide opätovane o pomerne abstraktné ustanovenie, pričom ako vhodné sa javí presné zadefinovanie konkrétnych opatrení, ktoré môžu, resp. majú byť ukladané podnikateľovi. Presným a jednoznačným zadefinovaním opatrení nebude

dochádzať k duplicitnému ukladaniu opatrení zo strany SIŽP a zo strany okresného úradu, ktorý ukladá opatrenia v rámci súhlasu na zhromažďovanie odpadov u pôvodcu odpadov.

Za účelom zefektívnenia konania o vydanie integrovaného povolenia sa navrhuje skrátenie lehôt zadefinovaných v ustanovení § 19 ods. 3 zákona o IPKZ, nakoľko aktuálne nastavené lehoty sú neprimerane dlhé. SIŽP má povinnosť rozhodnúť v lehote 5 mesiacov od začatia konania, pričom uvedená lehota sa javí ako neadekvátne, neprimerane dlhá a spôsobujúca zábrany v podnikateľskej činnosti podnikateľa.

Konaním o integrovanom povolení sa rozumie aj konanie o zmene integrovaného povolenia, pričom na konanie o zmene integrovaného povolenia sa aplikujú ustanovenia o konaní. Nakoľko nie je definované, ako má rozhodnutie o zmene integrovaného povolenia vyzeráť, SIŽP vydáva pri zmene integrovaného povolenia vždy čiastkové rozhodnutia, ktoré rušia, menia či nahrádzajú vždy konkrétnu časť pôvodného rozhodnutia. Nakoľko v praxi sa pomerne často stáva, že podnikatelia podliehajúci režimu integrovaného povolenia majú desiatky zmien svojho integrovaného povolenia, stávajú sa potom podmienky v nich upravené neprehľadnými a chaotickými. Za účelom uľahčenia orientácie tak na strane podnikateľa, ako aj na strane správneho orgánu sa javí ako efektívne zavedenie povinnosti SIŽP pri každej zmene integrovaného povolenia vydať úplné znenie rozhodnutia o integrovanom povolení, a to so zapracovanými zmenami.

S konaním o integrovanej prevencii je úzko spätý aj Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, ktorý upravil práva osôb zúčastniť sa na konaniach väčšinou priemyselnej povahy. V zmysle predmetného dohovoru sa pod pojmom „zainteresovaná verejnosť“ rozumie *„verejnosť, ktorá je alebo by mohla byť ovplyvnená rozhodovacím procesom týkajúcim sa životného prostredia alebo sa o tento proces zaujíma; pre potreby tejto definície sa mimovládne organizácie podporujúce ochranu životného prostredia a spĺňajúce všetky požiadavky vnútroštátneho práva považujú za zaujímavé sa o rozhodovací proces.“*

Úprava účasti verejnosti na integrovanom konaní bola prevzatá aj do zákona o IPKZ, ktorý priznal dotknutej verejnosti (zainteresovanej verejnosti) právo účastníka konania. V zmysle ustanovenia § 10 zákona o IPKZ sa dotknutou verejnosťou rozumie

„a) osoba alebo viacero osôb, ich združenia alebo skupiny, ktorá je alebo môže byť dotknutá konaním pri vydávaní povolenia pre novú prevádzku alebo konaním pri vydávaní povolenia podstatnej zmeny v činnosti prevádzky alebo konaním pri prehodnocovaní a aktualizácii podmienok povolenia uskutočňovanej podľa § 33 alebo ktorá má alebo môže mať na takomto konaní záujem,

b) osoba, ktorá tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutá, a to až do času, kým sa preukáže opak,

c) právnická osoba podporujúca ochranu životného prostredia založená podľa osobitných predpisov; táto organizácia sa považuje za osobu, ktorej právo na priaznivé životné prostredie môže byť rozhodnutím dotknuté, ak zároveň vznikla najmenej dva roky pred prihlásením sa za účastníka konania podľa § 11 ods. 5 písm. d).” Na základe porovnania predmetných definícií sa javí, že SR považuje za dotknutú verejnosť širší okruh osôb, nakoľko postavenie dotknutej verejnosti v zmysle slovenského právneho poriadku má aj osoba, ktorá tvrdí, že by mohla byť na jej právach dotknutá. V zásade takouto osobou teda môže byť ktokoľvek, pričom sa otvára príležitosť pre rôzne špekulatívne konania rôznych subjektov, ktoré chcú účelovo konanie o integrovanom povolení predlžovať rôznymi obštrukciami. V predmetnom prípade je rozdiel medzi osobou, ktorá môže byť dotknutá vydaným rozhodnutím a osobou, ktorá predmetné

„iba“ tvrdí. V praxi sa pomerne často stáva, že ustanovenie § 10 zákona o IPKZ, ako aj samotný dohovor je využívaný na konkurenčné boje jednotlivých subjektov, ktoré umelo predlžujú konanie, vznášajú pripomienky či podávajú odvolania len za účelom oddialenia právoplatnosti rozhodnutia. Na základe uvedeného sa navrhuje prehodnotenie znenia ustanovenia § 10 zákona o IPKZ a prevzatie doslovného znenia čl. 2 bod 5. Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.

3.4.3 Zhrnutie návrhov v oblasti integrovanej prevencie

Problematika integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania je pomerne náročná, pričom samotná právna úprava zákona o IPKZ nenapomáha podnikateľom v lepšej orientácii ako ani uľahčeniu dodržiavania pravidiel na úseku ochrany životného prostredia. Za účelom zefektívnenia celkového procesu spadajúceho pod integrované povolenie sa navrhuje kompletná úprava zákona o IPKZ s jednoznačnou štruktúrou, ktorá bude pre podnikateľa jednoduchšia na orientáciu.

Taktiež sa navrhuje odstránenie duplicitných povinností podnikateľa, ktoré spôsobujú zmätočnosť, pričom ich odstránením dôjde zároveň k odstráneniu aj duplicitných správnych deliktov, ktorých sa podnikateľ môže dopustiť.

Rovnako je nutné presné a jednoznačné zadefinovanie pojmov, ktoré sa opakovane nachádzajú v rámci textu zákona a ktoré môžu byť vykladané rôzne rozličnými subjektmi, ako príklad možno uviesť pojem „významné znečistenie“, ktoré je v praxi SIŽP vykladané prísnejšie ako samotným podnikateľom.

Za účelom rýchleho a hospodárneho konania sa navrhuje skrátenie zákonných lehôt na strane SIŽP, ktoré sú nepomerne dlhé a spôsobujú na strane podnikateľa zbytočné oddiaľovanie podnikateľskej činnosti.

Z pohľadu samotného rozhodnutia o integrovanom povolení sa javí ako účelné vyňatie stavebného povolenia z jeho znenia, pričom prichádzajú do úvahy dve riešenia, a to

- a) úplné odčlenenie stavebného konania z integrovaného konania, a teda stavebné konanie by sa uskutočňovalo na inom orgáne ako integrované konanie;
- b) alternatívne sa ponúka možnosť ponechať stavebné konanie SIŽP, avšak SIŽP by vydávala samostatné stavebné povolenie, ktoré by nebolo súčasťou integrovaného povolenia. Predmetným by sa zachovalo nastavené integrované konanie, avšak došlo by prinajmenšom k sprehľadneniu a lepšej orientácii v texte jednotlivých rozhodnutí.

S lepšou, resp. jednoduchšou orientáciou v texte rozhodnutia o integrovanom povolení súvisí aj ďalšia požiadavka, a to zavedenie jednoznačnej povinnosti SIŽP vyhotoviť pri zmene integrovaného povolenia vždy kompletne znenie rozhodnutia o integrovanom povolení v znení jeho všetkých zmien, a teda sa zabezpečiť prehľadnosť aktuálne platných povinností podnikateľa.

Ako ďalšie s navrhovaných zmien v zákone o IPKZ sa navrhuje zúženie definície dotknutej verejnosti, čím sa zabráni rôznym šikanóznym správaniam zo strany rôznych subjektov, ktorých cieľom je uškodiť podnikateľovi.

3.5 Posudzovanie navrhovaných činností (EIA)

Jedným z hlavných nástrojov environmentálnej politiky je práve posudzovanie navrhovaných činností na oblasť životného prostredia. Cieľom politiky EIA je prostredníctvom preventívnych opatrení zabrániť negatívnemu vplyvu rôznych priemyselných činností na zložky životného prostredia, pričom proces na úrovni EIA sa teda odohráva ešte skôr, ako k samotnej ľudskej činnosti bude dochádzať. Proces EIA spočíva v popisovaní a následnom vyhodnocovaní vplyvov na životné prostredie, ktoré môže mať navrhovaná činnosť alebo stavba. Od procesu EIA je možné odlíšiť proces SEA, v predmetnom prípade ide o posudzovanie vplyvov strategických dokumentov na zložky životného prostredia. Rozdiel spočíva v tom, že v prípade procesu SEA sa negatívne vplyvy predpokladajú už od začiatku, pričom pri EIA sa predkladá zámer navrhovanej činnosti a v prípade SEA dochádza k predkladaniu oznámenia o strategickom dokumente.

Účelom posudzovania vplyvov na životné prostredie je vytvorenie osobitného postupu na posúdenie a vyhodnotenie možných očakávaných vplyvov plánovaných činností alebo strategických dokumentov na zložky životného prostredia, prostredníctvom odborných zložiek, ale aj verejnosti. Ide o akýsi nástroj, ktorý má prostredníctvom prevencie zabrániť činnostiam predstavujúcim zvýšený negatívny vplyv na životné prostredie. Cieľom EIA nie je

zabraňovať podnikateľským priemyselným činnostiam, ale nastavenie podmienok činnosti tak, aby došlo čo najviac k minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie.

3.5.1 EÚ legislatíva v oblasti EIA

Základným právnym predpisom na úrovni EÚ v oblasti EIA je smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (ďalej len „smernica EIA“).

Primárnym cieľom smernice EIA je dosiahnutie vysokej úrovne ochrany životného prostredia, ako aj zohľadnenie jeho ochrany v štádiu rozhodovania o udelení súhlasu pre podnikateľské aktivity. Tento cieľ sa dosahuje tým, že sa vykoná posúdenie určitých plánovaných projektov, ktoré sú definované priamo v prílohe I. a II. smernice EIA, a ich dopad na životné prostredie. Smernica EIA určila procesné požiadavky, pričom určité kvalitatívne normy vo vzťahu k posudzovaniu prenechala na rozhodnutí jednotlivých členských štátov.

3.5.2 Identifikácia problematickej právnej úpravy EIA

Základný právny rámec vnútroštátnej právnej úpravy v oblasti EIA predstavuje zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o EIA“).

V zmysle ustanovenia § 64 zákona o EIA sa na celý zákon vzťahuje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) okrem taxatívne vymedzených konaní alebo úkonov. Nakoľko sa medzi týmito taxatívnymi výnimkami nenachádza konanie - posudzovanie navrhovaných činností, možno konštatovať, že tento proces sa bude riadiť osobitosťami určenými správnym poriadkom. Z definície pojmu „posudzovanie vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny“ vyplýva, že ide o postup, *„v priebehu ktorého sa hodnotia pravdepodobné vplyvy navrhovanej činnosti alebo jej zmeny na životné prostredie vrátane vplyvov na zdravie ľudí; tento postup zahŕňa vypracovanie zámeru, určenie rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti alebo jej zmeny,*

vypracovanie správy o hodnotení vplyvov navrhovanej činnosti alebo zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie (ďalej len "správa o hodnotení činnosti") alebo jej zmeny a záverečného stanoviska z posúdenia navrhovanej činnosti alebo jej zmeny (ďalej len "záverečné stanovisko"), pričom pri všetkých fázach postupu je zabezpečená účasť verejnosti a konzultovanie s verejnosťou a dotknutými orgánmi, a ak ide o posudzovanie vplyvov presahujúcich štátne hranice, aj s dotknutou stranou"¹⁷.

Vo vzťahu k citovanej definícii a skutočnosti, že predmetné konanie podlieha pravidlám správneho konania, je potrebné uviesť, že základným cieľom úpravy správneho poriadku, a teda celého správneho konania je rozhodovanie správnych orgánov predovšetkým „o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb“¹⁸.

Porovnaním jednotlivých citovaných definícií možno dôjsť k záveru, že konanie o posudzovaní vplyvov nenesie znaky správneho konania, nakoľko sa nerozhoduje o právach a povinnostiach fyzických osôb či právnických osôb, v procese posudzovania sa posudzuje vplyv plánovanej činnosti na zložky životného prostredia. Nakoľko ide o očividne dve rozličné konania, na ktoré by sa nemali aplikovať zhodné pravidlá, javí sa ako účelné upraviť celý proces posudzovania vplyvov priamo v zákone o EIA, a teda subsidiárne použitie správneho konania by bolo úplne vylúčené. V prípade uplatnenia osobitného režimu bez aplikácie správneho poriadku by bolo možné zaviesť osobitné pravidlá v prípade námietok zo strany dotknutej verejnosti, kedy by v prípade zjavne nedôvodných námietok alebo opakujúcich sa námietok nebolo potrebné sa s nimi vysporiadať, ale bolo by posudzujúcemu orgánu umožnené na ne neprihliadať.

Obdobne ako v prípade konania o integrovanom povolení, tak aj v prípade konania o posudzovaní vplyvov na životné prostredie zohráva mnohokrát nežiaducu úlohu účasť verejnosti v predmetnom konaní. V zmysle ustanovenia § 3 písm. s) zákona o EIA sa dotknutou verejnosťou rozumie verejnosť, ktorá je dotknutá konaním alebo aj verejnosť, ktorá je

¹⁷ § 3 písm. c) zákona o EIA

¹⁸ § 1 ods. 1 správneho poriadku

pravdepodobne dotknutá, taktiež môže ísť o osobu, ktorá má záujem na takomto konaní. Pokiaľ ide o reálne „dotknutú“ verejnosť, samozrejme, nemožno mať námietky vo vzťahu k jej účasti na danom konaní. Avšak pokiaľ ide o verejnosť, ktorá je pravdepodobne dotknutá alebo ktorá má záujem na danom konaní, ide o pomerne problematickú právnu úpravu, nakoľko správny orgán nepreveruje „dotknutosť“ subjektu ani záujem na konaní. V dôsledku takejto právnej úpravy potom dochádza v praxi k absurdným situáciám, kedy vznikajú rôzne účelové občianske združenia, ktoré vstupujú do konania za účelom predĺženia konania alebo požadujú od podnikateľa rôzne finančné plnenia za to, aby konanie ďalej nepredlžovali. V praxi sa pomerne často stáva, že dochádza zo strany takýchto združení k uplatňovaniu pripomienok, ktoré zjavne ani nesúvisia s prebiehajúcim konaním, pričom v ich dôsledku sa konanie neúmerne predlžuje. Účasť takejto dotknutej verejnosti nielenže predĺži proces posudzovania, ale aj samotný proces povoľovania, nakoľko dotknutá verejnosť sa stáva účastníkom aj tohto konania. V tejto súvislosti za účelom urýchlenia konania, resp. z dôvodu, aby nedochádzalo k neúmernému a zjavne zbytočnému predlžovaniu správneho konania, je dôležité, aby došlo k jednoznačnému zadefinovaniu povinnosti preukázať, že daná osoba je naozaj konaním dotknutá. Ako možnosť sa javí v prípade fyzickej osoby preukázať, že má na danom území, na ktorej sa navrhovaná činnosť má realizovať trvalý alebo aspoň prechodný pobyt. Pokiaľ ide o právnické osoby, bolo by vhodné preverovať ich základnú činnosť alebo dôvod ich založenia, pričom ako účelné sa javí preverovanie činnosti v rozsahu záujmu o životné prostredie, a teda či napr. z ich stanov vyplýva, že ich primárnym cieľom alebo aspoň jedným z cieľov je aj ochrana životného prostredia.

V zmysle zákona o EIA je výsledkom konania o posudzovaní vplyvov záverečné stanovisko, ktoré je základným predpokladom na postup podnikateľa do povoľovacieho konania. Pokiaľ ide o povoľovacie konanie, ide o osobitné konanie, ktoré sa spravuje už osobitnými právnymi predpismi, napr. stavebným zákonom či zákonom o IPKZ. Je však nutné povedať, že zákon o EIA neobsahuje definíciu „následného povoľovacieho konania“, čo v praxi spôsobuje problémy. V tejto súvislosti sa navrhuje jednoznačné zadefinovanie pojmu „následné

povoľovacie konanie” v texte zákona o EIA. Príklad je možné badať napr. v českej právnej úprave, podľa ktorej „navazujícím řízením řízení vedené k záměru nebo jeho změně, které podléhají posouzení vlivů záměru na životní prostředí, jde-li o

1. územní řízení,
2. stavební řízení,
3. společné územní a stavební řízení,
4. opakované stavební řízení,
5. řízení o dodatečném povolení stavby,
6. řízení o povolení hornické činnosti,
7. řízení o stanovení dobývacího prostoru,
8. řízení o povolení činnosti prováděné hornickým způsobem,
9. řízení o povolení k nakládání s povrchovými a podzemními vodami,
10. řízení o vydání integrovaného povolení,
11. řízení o vydání povolení provozu stacionárního zdroje,
12. řízení o vydání souhlasu k provozování zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů,
13. řízení, v němž se vydává rozhodnutí nezbytné pro uskutečnění záměru, není-li vedeno žádné z řízení podle bodů 1 až 12, a

14. řízení o změně rozhodnutí vydaného v řízeních podle bodů 1 až 13 k dosud nepovolenému záměru nebo jeho části či etapě, má-li dojít ke změně podmínek rozhodnutí, které byly převzaty ze stanoviska,”¹⁹.

V tejto súvislosti sa javí vhodné aj spojenie procesu posudzovania a procesu povoľovania, aspoň v určitých konkrétnych typoch povoľovacích konaní, napr. v prípade konania o integrovanom povolení je žiaduce spojenie predmetných konaní do jedného. Spojené posudzovacie konanie a povoľovacie konanie možno vidieť aj v iných členských štátoch, a to konkrétne v Rakúsku či v Nemecku.

Analýzou zákona o EIA a smernice EIA bol identifikovaný goldplating, nakoľko slovenská právna úprava požaduje povinné posudzovanie činností nad rámec smernice EIA, napr. nad rámec smernice EIA je posudzovanie činnosti zariadenia na zhodnocovanie odpadov či zariadenia na posudzovanie stavebných odpadov. Takýto goldplating potom znevýhodňuje slovenské podnikateľské prostredie, keďže na území SR sú podnikatelia povinní absolvovať posudzovanie vplyvov na životné prostredie aj pri činnostiach, pri ktorých to nie je smernicou EIA vyžadované. Za účelom dosiahnutia spravodlivého stavu a odstránenia nedôvodnej záťaže pre podnikateľské subjekty sa navrhuje doslovné prebratie prílohy 1 a 2 smernice EIA do prílohy č. 8 zákona EIA.

Ako problematické sa ukázalo nedostatočné zadefinovanie pojmov, používaných v texte zákona o EIA. Medzi tieto pojmy patrí pojem „priamy vplyv“, „nepriamy vplyv“, „významný vplyv“, „synergické vplyvy“, „kumulatívne vplyvy“ či „významný nepriaznivý vplyv“. Napr. v prípade pojmu „významný nepriaznivý vplyv“, ktorý je použitý v ustanovení § 18 ods. 1 písm. e), f) a g) zákona o EIA práve obsah pojmu „významný nepriaznivý vplyv“ má dopad na to, či určitá činnosť má podliehať posudzovaniu. V prípade ustanovenia § 18 ods. 1 písm. e) zákona o EIA, podľa ktorého „Predmetom posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny

¹⁹ § 3 písm. g) zákona č. 100/2001 Sb. o posudzovaní vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posudzovaní vlivů na životní prostředí)

musí byť každá zmena navrhovanej činnosti uvedenej v prílohe č. 8 časti A, ktorá nie je zmenou podľa písmena d) a ide o zmenu, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie, ak to vyplýva z rozhodnutia, ktoré je výsledkom zisťovacieho konania o posudzovaní jej vplyvov," je zrejmé, že práve jednoznačné definovanie uvedeného pojmu má výrazný dopad na činnosť podnikateľa. Pokiaľ predmetný pojem nie je jasne definovaný, bude dochádzať k jeho rozličnému výkladu tak na strane správneho orgánu, ako aj na strane podnikateľa. Rovnako je vidieť konkurenciu pojmu „výrazný nepriaznivý vplyv“ s pojmami upravenými v zákone o IPKZ, ktorý používa pojmy „podstatná zmena“ a „nepodstatná zmena“. V tejto súvislosti by sa javilo ako vhodné riešenie stanovenie orgánu štátnej správy, ktorého úlohou bude posúdenie „výrazného nepriaznivého vplyvu“ na životné prostredie, tak ako je tomu napr. v ustanovení § 18 ods. 1 písm. g) zákona o EIA (v tomto ustanovení sa kladie dôraz na odborné stanovisko štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny).

Ďalším problematickým miestom identifikovaným v zákone o EIA je otázka výberu odborne spôsobilej osoby. V zmysle ustanovenia § 59 zákona o EIA je dané, že náklady, ktoré vzniknú v súvislosti s posudzovaním vplyvu na životné prostredie, znáša navrhovateľ. Jedným z takýchto nákladov je aj náklad za odborný posudok vypracovaný podľa ustanovenia § 36 zákona o EIA. Zároveň však ustanovenie § 36 zákona o EIA stanovilo, že výber odborne spôsobilej osoby, ktorá má vypracovať odborný posudok je v kompetencii príslušného orgánu. Uvedené znamená, že navrhovateľ, teda podnikateľ nemá vplyv a dosah na výber odborne spôsobilej osoby, ktorej činnosť sám platí. V tejto súvislosti sa preto navrhuje umožniť podnikateľovi výber odborne spôsobilej osoby, napr. z vopred schváleného zoznamu odborne spôsobilých osôb.

V praxi bol identifikovaný problém, kedy je od podnikateľa vyžadované predbežné posúdenie zo strany povoľujúceho orgánu aj napriek tomu, že predmetná činnosť nepodlieha predbežnému posudzovaniu. Od podnikateľa je potom vyžadované niečo, čo sám nevie predložiť a podnikateľ vyžaduje od orgánu posudzovania vplyvov stanovisko, že predbežné

posúdenie nie je potrebné, avšak samotný orgán nemá kompetenciu v zmysle zákona o EIA vydať takéto stanovisko. Na základe uvedeného sa preto navrhuje doplnenie ustanovenia do zákona o EIA, ktoré by oprávňovalo podnikateľa požiadať o stanovisko, že daná činnosť nepodlieha predbežnému posudzovaniu vplyvov na životné prostredie.

3.5.3 Zhrnutie návrhov v oblasti EIA

Obdobne ako v prípade konania o integrovanom povoľovaní, tak aj v prípade konania o posudzovaní vplyvov na životné prostredie je nutné konštatovať komplikovanosť konania, či už z hľadiska odborného, ale aj z hľadiska štruktúry zákona. Konanie o posudzovaní vplyvov je zdĺhavý proces, ktorý v praxi trvá častokrát až 270 dní, v zmysle zákonných lehôt. V tejto súvislosti je preto dôležité pre podnikateľskú obec skrátenie jednotlivých lehôt v procese posudzovania tak, aby bolo konanie rýchlejšie a menej zaťažujúce.

Za účelom hospodárnosti konania sa taktiež navrhuje úprava celého procesu posudzovania priamo do zákona o EIA, a teda vylúčenie aplikácie správneho poriadku, čo prinesie väčšiu pružnosť konania, a možnosť úpravy osobitných pravidiel bez nutnosti aplikovať správny poriadok.

V súvislosti s pružnosťou a efektívnosťou konania súvisí aj ďalší návrh v podobe obmedzenia účasti dotknutej verejnosti ako účastníka konania, nakoľko práve tieto subjekty spôsobujú predlžovanie konania, avšak ich cieľom nie je ochrana životného prostredia, ale mnohokrát konkurenčný boj.

Z dôvodu odstránenia rôznosti výkladu jednotlivých pojmov používaných v zákone o EIA sa navrhuje zadefinovanie pojmov, ktoré zákon používa a ktoré majú vplyv na posudzovanú činnosť. Takýmito pojmami sú napr. „následné povoľovacie konanie“ či „významný nepriaznivý vplyv“ atď.

Nakoľko náklady spojené s odborným posudkom znáša podnikateľ, navrhuje sa, aby mal podnikateľ možnosť výberu odborne spôsobilej osoby, ktorá má odborný posudok vypracovať.

Na uľahčenie povoľovacieho konania sa navrhuje v zákone o EIA upraviť možnosť podnikateľa vyžadovať od orgánu posudzovania stanovisko o tom, že jeho činnosť nepodlieha zákonu o EIA.

3.6 Oblasť ochrany prírody a krajiny

V zmysle ustanovenia § 2 ods. 1 zákona o ochrane prírody a krajiny sa ochranou prírody a krajiny „rozumie starostlivosť štátu, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o charakteristický vzhľad a využívanie krajiny.“²⁰ Starostlivosť o životné prostredie a všetky jeho zložky sú základom zachovania ľudského života, zdravia a rozvoja spoločnosti a v neposlednom rade sú podstatným faktorom, ktorý ovplyvňuje životnú úroveň obyvateľstva. Ochranou prírody sa v podstate rozumie obmedzovanie zásahov, ktoré ohrozujú, poškodzujú alebo ničia podmienky a formy života, vzhľad krajiny, znižujú jej ekologickú stabilitu, starostlivosť o ekosystémy, ale tiež odstraňovanie následkov týchto zásahov. Ustanovenie § 3 zákona o ochrane prírody a krajiny ustanovuje základné práva a povinnosti týkajúce sa všeobecnej ochrany prírody a krajiny. V tomto ustanovení sa uvádza, že každý (t. j. FO aj PO bez rozdielu) „je povinný chrániť prírodu a krajinu pred ohrozovaním, poškodzovaním a ničením a starať sa podľa svojich možností o jej zložky a prvky na účel ich zachovania a ochrany, zlepšovania stavu životného prostredia, vytvárania a udržiavania územného systému ekologickej stability“²¹. Podnikatelia, ktorí svojou činnosťou akýmkoľvek spôsobom zasahujú do ekosystémov, ich zložiek, resp. prvkov, sú povinní vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu poškodzovania a ničenia na vlastné náklady.

²⁰ § 2 ods. 1 zákona o ochrane prírody a krajiny

²¹ § 3 zákona o ochrane prírody a krajiny

3.6.1. EÚ legislatíva

Celosvetovým základom pre ochranu voľne žijúcich živočíchov a rastlín je Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES), ktorý nadobudol účinnosť 01. 07. 1975 a ku ktorému do dnešného dňa pristúpilo už 176 štátov sveta. Predmetom dohovoru je zabezpečenie spoločnej kontroly medzinárodného obchodu s voľne žijúcimi živočíchmi a voľne rastúcimi rastlinami s cieľom zabezpečenia ochrany ohrozených druhov pred vyhynutím. Dohovor CITES obmedzuje najmä obchod s ohrozenými druhmi získanými z voľnej prírody a kontroluje tiež obchodovanie so živočíchmi chovanými v zajatí, pričom cieľom zamedzovania obchodu je postupne znižovať dopyt po exemplároch.

Predmetom ochrany CITES je viac ako 5 800 druhov živočíchov a 35 000 druhov rastlín. Jednotlivé druhy sú začlenené do príloh dohovoru podľa stupňa ich ohrozenosti.

- V prílohe I sa nachádzajú druhy, ktoré sú bezprostredne ohrozené vyhynutím vo voľnej prírode.
- V prílohe II sú uvedené druhy, ktoré by mohli byť eventuálne ohrozené vyhynutím v prípade, keby obchod s nimi nebol regulovaný.
- V prílohe III sú zaradené druhy, ktoré sú ohrozené na území jednotlivých štátov a tieto štáty ich zaradenie do prílohy III navrhujú.

Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) je na úrovni EÚ legislatívne upravený niekoľkými nariadeniami, ktoré sú záväzné pre všetky členské štáty EÚ. Jedným z najdôležitejších dokumentov týkajúcich sa ochrany živočíchov a rastlín na európskej úrovni je nariadenie (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi (ďalej len „nariadenie č. 338/97“), ktoré bolo prijaté na zabezpečenie plnenia cieľov Dohovoru CITES.

Členské štáty EÚ ako členovia Dohovoru CITES prijali v súlade s jeho čl. 14 prísnejšiu právnu úpravu, aká je ustanovená v dohovore. Jednotlivé druhy zaradené vo vyššie uvedených

prílohách zaradila EÚ do príloh A,B,C a D v nariadení č. 338/97. Hlavným dôvodom na prijatie nariadenia č. 338/97 bol fakt, že vzhľadom na absenciu hraničných kontrol v rámci Schengenského priestoru je potrebné ciele Dohovoru CITES plniť jednotne vo všetkých krajinách EÚ. To sa týka kontroly obchodu pri dovoze a vývoze exemplárov z EÚ a jeho zamedzovaní v prípade, že na takúto činnosť nebolo vydané orgánom ochrany prírody povolenie. V podmienkach SR je orgánom oprávneným vydávať povolenie na dovoz, resp. vývoz exemplárov MŽP SR. Okrem dovozu a vývozu je pod podrobnou kontrolou aj držba takýchto exemplárov. A v súvislosti s držbou takýchto exemplárov sa na fyzické osoby alebo právnické osoby vzťahujú viaceré povinnosti (najmä evidenčná a ohlasovacia povinnosť).

Pod pojmom exemplár sa okrem živých exemplárov (živočíchov a rastlín) rozumie tiež akákoľvek ich časť, ale aj akýkoľvek tovar, o ktorom je zrejme, že obsahuje časti živočíchov alebo rastlín tých druhov, ktoré sú zaradené v prílohách A až D nariadenia č. 338/97. Môže ísť o poľovnícke trofeje, lebky, kožušiny, surovú alebo spracovanú kožu, slonovinu, lastúry, korále, ale aj výživové doplnky, kozmetiku či suveníry a dekoratívne predmety.

3.6.2. Legislatíva SR v oblasti ochrany prírody a krajiny

Základným dokumentom, ktorý zdôrazňuje a vytvára priestor na realizáciu ústavného práva na ochranu životného prostredia a jeho zložiek je Ústava SR. V jej čl. 44 sú zakotvené všeobecné práva a povinnosti vo vzťahu k životnému prostrediu (právo na priaznivé životné prostredie, povinnosť chrániť a zveľaďovať životné prostredie). Čl. 20 ods. 3 už otvára novú kapitolu, s ktorou ochrana prírody a krajiny z pohľadu podnikateľov úzko súvisí. Tento článok hovorí o vlastníctve a povinnostiach spojených s ním. Konkrétne hovorí o povinnosti nepoškodzovať medzi inými aj životné prostredie pri výkone vlastníckeho práva.

Nosným zákonom, ktorý upravuje oblasť ochrany prírody a krajiny je zákon o ochrane prírody a krajiny. V zmysle § 1 ods. 1 tohto zákona: „*Tento zákon upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, ako aj práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri ochrane prírody a krajiny s cieľom dlhodobo zabezpečiť zachovanie prírodnej rovnováhy a ochranu rozmanitosti*

podmienok a foriem života, prírodných hodnôt a krás a utvárať podmienky na trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a na poskytovanie ekosystémových služieb, berúc do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne potreby, ako aj regionálne a miestne pomery.”²²

Už v jeho ustanoveniach § 3 sú uvedené všeobecné povinnosti, v zmysle ktorých je každý povinný prírodu a krajinu chrániť a starať sa jej zložky za účelom zachovania, ochrany a zlepšovania životného prostredia. V zmysle tohto ustanovenia majú podnikatelia, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosti, ktorými môžu ohroziť, resp. narušiť územný ekosystém, povinnosť navrhnuť opatrenia, ktoré k jeho vytváraniu a udržaniu prispievajú a tiež sú povinní na svoje vlastné náklady vykonať opatrenia, ktoré smerujú k zamedzeniu jeho poškodenia. Vyššie uvedené opatrenia sú podnikatelia povinní zapracovať do dokumentácie vypracovanej podľa osobitných predpisov. Nakoľko je orgán ochrany prírody dotknutým orgánom vo veľkom množstve konaní (napr. pri schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie, vydávaní územného rozhodnutia, stavebného povolenia, povolenia na terénne úpravy alebo práce, rozhodnutia o odstránení stavby, rozhodnutí týkajúcich sa dobývacieho priestoru či povolenia na výrub drevín), vo všetkých týchto konaniach musí podnikateľ myslieť aj na vyššie uvedené povinnosti ustanovené v § 3 zákona o ochrane prírody a krajiny.

Navyše zákon o ochrane prírody a krajiny obsahuje veľmi veľké množstvo konkrétnych zákazov a príkazov v závislosti od stupňov ochrany jednotlivých území, ktoré sa týkajú tak FO, ako aj PO, a teda aj podnikateľov.

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce porušenia zo strany podnikateľov môžeme zaradiť povinnosti týkajúce sa ich ako vlastníkov pozemkov. A to najmä povinnosť starostlivosti o dreviny nachádzajúce sa na týchto pozemkoch. Každý má totiž povinnosť starať sa o dreviny na svojom pozemku. V zmysle ustanovenia § 47 ods. 2: „*Vlastník, správca alebo nájomca pozemku, na ktorom sa nachádza drevina, je povinný sa o ňu starať, najmä ju ošetrovať a udržiavať. Pri poškodení alebo výskyte nákazy dreviny chorobami môže orgán ochrany prírody*

²²§ 1 ods. 1 zákona o ochrane prírody a krajiny

uložiť vlastníkovi, správcovi alebo nájomcovi pozemku vykonať nevyhnutné opatrenia na jej ozdravenie alebo rozhodnúť o jej vyrúbaní.”²³

A tak v prípade kontrolou zisteného porušenia tejto povinnosti môže byť podnikateľovi uložená pokuta až do výšky 9 958,17 eur. Týmto spôsobom môže zákon o ochrane prírody a krajiny porušiť a nemať o tom žiadnu vedomosť.

Povinnosti vzťahujúce sa na výrub dreviny

Vo vzťahu k drevinám, resp. k ich výrubu sa viaže povinnosť vlastníka pozemku, na ktorom sa takáto drevina nachádza, požiadať o vydanie súhlasu s jej výrubom. Súhlas na výrub však nie je potrebný pri každej drevine. Zákon o ochrane prírody a krajiny rozlišuje dreviny podľa obvodu kmeňa a stupňa ochrany územia, v ktorom sa nachádzajú, a tiež podľa toho, či sa jedná o stromy alebo krovité porasty. Ak podnikateľ plánuje vyrúbať strom nachádzajúci sa v I. stupni ochrany, je povinný si vyžiadať súhlas iba pri strome, ktorý má vo výške 130 cm obvod kmeňa viac ako 40 cm. Ak sa jedná o stromy v II. a III. stupni ochrany, tento súhlas je potrebné mať pri každom strome bez ohľadu na obvod kmeňa. To platí aj pre stromy nachádzajúce sa v I. stupni ochrany, ktoré tvoria verejnú zeleň, nachádzajú sa na cintoríne alebo ornej pôde, sú súčasťou stromoradia alebo skupiny stromov. V prípade stromov v IV. a V. stupni ochrany je takýto výrub úplne zakázaný a nie je možné na neho dostať súhlas. Súhlas na výrub krovitých porastov je potrebný v I. stupni ochrany a v zastavanom území obce, ak sa jedná o porast väčší ako 10m² a mimo zastavaného územia obce väčší ako 20 m². To platí aj pre krovité porasty tvoriace verejnú zeleň alebo porasty nachádzajúce sa na cintoríne bez ohľadu na ich veľkosť. Veľkosť krovitých porastov tiež nehrá rolu v prípade, že sa nachádzajú v II. a III. stupni ochrany. Výrub porastov v IV. a V. stupni ochrany je zakázaný úplne.

Výrub možno uskutočniť až po vydaní súhlasu príslušným orgánom a tiež po vyznačení dreviny priamo v teréne. Orgánom oprávneným vydávať súhlas na výrub dreviny je v zmysle ustanovenia § 47 ods. 3 obec, na ktorej území sa pozemok, a teda drevina nachádza. Tá musí

²³ § 47 ods. 2 zákona o ochrane prírody a krajiny

v rámci rozhodovania o vydaní súhlasu posúdiť ekologickú funkciu, estetickú funkciu a jej vplyv na zdravie človeka. V rámci toho posúdiť druh a zdravotný stav dreviny, funkciu a jej význam pre životné prostredie a tiež vziať do úvahy chránenú časť prírody a krajiny, v ktorej sa nachádza. Navyše v prípade, že pozemok, na ktorom sa drešina nachádza, je vo vlastníctve viacerých osôb, pri žiadosti o vydanie takéhoto súhlasu je potrebné predložiť písomný súhlas týchto všetkých spoluvlastníkov.

V praxi to teda znamená, že ak sa podnikateľ rozhodne vyrúbať na svojom pozemku čo i len jeden väčší strom, musí si preštudovať právnu úpravu ochrany drevín obsiahnutú v zákone o ochrane prírody a krajiny, zistiť, či sa náhodou nejedná o chránený strom a zmerať obvod jeho kmeňa. Následne požiadať o vydanie súhlasu na výrub obec, ktorá pri rozhodovaní musí posúdiť drešinu z viacerých hľadísk a v lehote 30, resp. v obzvlášť zložitých prípadoch do 60 dní rozhodnúť, či súhlas udolí alebo nie. V zmysle ust. § 48 ods. 1 zákona o ochrane prírody a krajiny je orgán ochrany prírody oprávnený v súhlase uložiť žiadateľovi o výrub aj povinnosť uskutočnenia náhradnej výsadby. Navyše výrub sa môže uskutočniť len v období od 1. októbra do konca februára, čo je obdobie vegetačného pokoja. V praxi to znamená, že ak sa podnikateľ rozhodne vyrúbať drešinu na svojom pozemku, nie je isté, či súhlas naozaj dostane a navyše môže od zámeru až po uskutočnenie výrubu ubehnúť aj niekoľko mesiacov. Takáto byrokratická a finančná (v prípade nutnosti uskutočnenia náhradnej výsadby) záťaž je z pohľadu podnikateľov neprimeraná, a to najmä v prípadoch, že sa jedná o výrub 1 stromu, resp. nevelkého krovitého porastu. Pre prípad, že by podnikateľ nebol znalý uvedenej právnej úpravy ochrany drevín, môže mu byť v prípade zistenia výrubu bez súhlasu uložená pokuta až do výšky 23 235,74 eur.

Riešenie vo vzťahu k výrubu drevín

Riešením by bolo v tomto prípade najmä zakotvenie osobitnej (kratšej) lehoty na vydanie súhlasu s výrubom, ako aj uloženie náhradnej výsadby len v odôvodnených prípadoch (napr. pri väčšom počte drevín, resp. pri drevinách nachádzajúcich sa mimo zastavaného územia obce). Zníženie byrokracie by prinieslo zrušenie povinnosti predložiť súhlas všetkých spoluvlastníkov pozemku so žiadosťou o výrub a celkovo zrušenie povinnosti vyžiadať si súhlas na výrub, ak sa jedná o jednu drevinu, resp. malé množstvo drevín alebo krovité porasty malej veľkosti.

K povinnostiam podnikateľa viažúcim sa na pozemky v jeho vlastníctve patrí aj povinnosť ustanovená v § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019“). V zmysle tohto ustanovenia má vlastník pozemku povinnosť odstraňovať z neho invázne druhy a starať sa o pozemok takým spôsobom, aby zamedzil ich opätovnému šíreniu. Invázne druhy, resp. ich zoznam je uvedený v nariadení vlády SR č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky. V prípade, že si podnikateľ túto povinnosť neplní, môže mu byť uložená pokuta až do výšky 15 000 eur. V tomto prípade si teda musí podnikateľ naštudovať zoznam invázných druhov a priebežne všetky pozemky v jeho vlastníctve kontrolovať a uskutočňovať kroky k zamedzeniu ich šírenia (t. j. napr. aj vyrubovať dreviny, samozrejme, so súhlasom v zmysle vyššie uvedenej povinnosti).

S vlastníctvom pozemku sa spája tiež ďalšia povinnosť. Ak podnikateľ vlastní (spravuje alebo si prenajíma) pozemok s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny, v navrhovanom území európskeho významu alebo území medzinárodného významu, je v zmysle § 5 ods. 5 zákona o prírode a krajiny povinný pri jeho obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav tejto časti krajiny. V zmysle § 5 ods. 2 zákona (2) sa „stav prírodného biotopu sa považuje za priaznivý, keď

- a) jeho prirodzený areál a územie, ktoré v tomto areáli pokrýva, sú stabilné alebo sa zväčšujú,
- b) špecifická štruktúra a funkcie, ktoré sú potrebné na jeho dlhodobé udržanie, existujú a pravdepodobne budú existovať aj v dohľadnej budúcnosti,
- c) stav jeho typických druhov je priaznivý.“

Evidenčné povinnosti podnikateľov ako držiteľov chránených druhov rastlín a živočíchov

Medzi evidenčné povinnosti podnikateľov patria najmä tie, ktoré sa na nich vzťahujú v súvislosti s držbou chránených rastlín a živočíchov. Evidenčnú povinnosť možno rozdeliť podľa rastlinných a živočíšnych druhov, na ktoré sa vzťahujú, resp. právneho predpisu, ktorý túto povinnosť osobám ukladá. V podmienkach SR popri sebe existuje ochrana exemplárov druhov, ktoré sú zaradené do:

- A) príloh I. - III. Dohovoru CITES
- B) príloh A - D nariadenia č. 338/97 a
- C) vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška MŽP SR č. 170/2021 Z. z.“)

V prípade, že sa jedná o druhy zaradené do niektorej z príloh A až C nariadenia č. 338/97 alebo o druhy zaradené do príloh I. až III. Dohovoru CITES, vyplývajú podnikateľovi, ktorý má tieto druhy v držbe povinnosti v zmysle zákona č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi (ďalej len „zákon č. 15/2005 Z. z.“). V prípade druhov zaradených do prílohy č. 4 a 5 povinnosti vyplývajú zo zákona o ochrane prírody a krajiny. Nižšie v tabuľke sú uvedené povinnosti vyplývajúce držiteľom exemplárov z jednotlivých právnych predpisov.

Tabuľka 23: Povinnosti vzťahujúce sa na podnikateľov v súvislosti s držbou exemplárov chránených rastlín a živočíchov v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny a zákona č.

15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi

Druh	Právny predpis ustanovujúci povinnosť	Ustanovenie	Povinnosť	Sankcia za nesplnenie povinnosti
chránené rastliny	zákon o ochrane prírody a krajiny	§ 41 ods. 1	Viesť evidenciu chránených rastlín.	do 9 958,17 eura a prepadnutie veci
		§ 41 ods. 3	Predkladať evidenciu o živých jedincoch chránených rastlín každoročne do 31. januára okresnému úradu (<i>vzťahuje sa na exempláre uvedené vo vyhláske MŽP SR č. 170/2021 Z. z.</i>)	do 9 958,17 eura a prepadnutie veci
	15/2005	§ 4 ods. 2	Zverejniť na vhodnom a trvale viditeľnom mieste a) prevádzkarne podmienky na chov a pestovanie ním predávaných živých exemplárov druhov uvedených v prílohách A až D	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára

			<p>osobitného predpisu nariadenia č. 338/97</p> <p>b) prevádzkarne informácie o povinnostiach vyplývajúcich zo zákona alebo osobitných predpisov pre kupujúceho, ktoré sa vzťahujú na držbu kupovaného exemplára,</p> <p>c) chovného zariadenia exemplára umiestneného v prevádzkarni vedecké meno druhu exemplára, jeho zaradenie do príloh A až D nariadenia č. 338/97 spolu s označením „Chránené podľa CITES“.</p>	
		§ 9 ods. 1	Viesť evidenciu o exemplároch rastlín.	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára
		§ 9 ods. 5	<p>a) na požiadanie orgánu štátnej správy</p> <p>1. preukázať svoju totožnosť dokladom totožnosti</p> <p>2. predložiť evidenciu o exemplároch</p>	od 1 500 eur do 33 000 eur alebo prepadnutie exemplára

			<p>3. umožniť mu vykonať podrobnú identifikáciu a označenie exemplára,</p> <p>4. preukázať spôsob nadobudnutia exemplára,</p> <p>b) uchovať evidenciu o exemplároch, ktoré mal v držbe po dobu desiatich rokov od vykonania posledného zápisu.</p>	
		§ 10 ods. 2	<p>Predkladať evidenčný zoznam exemplárov každoročne do 31. januára okresnému úradu (<i>vzťahuje sa na exempláre uvedené v prílohe I. Dohovoru CITES</i>).</p>	
		§ 10 ods. 4	<p>Zapísať exemplár do evidenčného zoznamu v deň nadobudnutia.</p>	<p>od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára</p>
		§ 10 ods. 5	<p>Vyradiť exemplár z evidenčného zoznamu v deň predaja, vývozu, úhynu alebo v deň, keď nastal iný dôvod jeho vyradenia.</p>	<p>od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára</p>

		§ 12 ods. 1	Na požiadanie orgánu ochrany prírody preukázať, že exemplár a) pochádza z voľnej prírody, d) je prepadnutý alebo zhabaný, e) je získaný zo zariadenia umelo pestujúceho rastliny na komerčné účely, ktoré je registrované, g) je umelo vypestovaný, h) bol nadobudnutý pred tým, ako sa naň začal vzťahovať Dohovor CITES, i) nebol chránený pred 1. júlom 2002 a držiteľ exemplára začal viesť evidenciu v zákonom stanovenej lehote.	
chránené živočíchy	zákon o ochrane prírody a krajiny	§ 41 ods. 1	Viesť evidenciu chránených jedincov.	do 9 958,17 eura a prepadnutie vecí
		§ 41 ods. 3, 8 a 9	Predkladať evidenciu o živých jedincoch chránených rastlín každoročne do 31. januára okresnému úradu.	do 9 958,17 eura a prepadnutie vecí

		§ 41 ods. 7	Označiť v evidencii druhové karty živočíchov (živé plazy, vtáky a cicavce) slovom "obchod", ak sú tieto predmetom kúpy alebo predaja.	do 9 958,17 eura a prepadnutie veci
		§ 42 ods. 1	Na požiadanie orgánu ochrany prírody preukázať, že jedinec a) pochádza z voľnej prírody alebo b) je z potomstva prvej generácie, alebo c) je z potomstva druhej generácie a potomstva ďalších generácií, alebo d) je zaisteným, prepadnutým, zhabaným alebo nájdeným jedincom.	do 33 193,91 a prepadnutie veci
		§ 42 ods. 4	Zabezpečiť a vyplniť preukaz o ich pôvode.	do 33 193,91 a prepadnutie veci
		§ 42 ods. 9	Bezodkladne odovzdať originál neplatného preukazu o pôvode na písomnú výzvu orgánu ochrany prírody.	do 33 193,91 a prepadnutie veci

		§ 43 ods. 1	Nezameniteľne označiť jedinca chráneného živočícha pod dohľadom zamestnanca okresného úradu alebo ním poverenej organizácie ochrany prírody.	do 33 193,91 eura a prepadnutie veci
		§ 43 ods. 2	Bezodkladne písomne informovať okresný úrad pri strate alebo znehodnotení nezameniteľného označenia.	do 33 193,91 eura a prepadnutie veci
	15/2005	§ 4 ods. 2	Zverejniť na vhodnom a trvale viditeľnom mieste a) prevádzkarne podmienky na chov a pestovanie ním predávaných živých exemplárov druhov uvedených v prílohách A až D osobitného predpisu nariadenia č. 338/97, b) prevádzkarne informácie o povinnostiach vyplývajúcich zo zákona alebo osobitných predpisov pre kupujúceho, ktoré sa vzťahujú na držbu kupovaného exemplára, c) chovného zariadenia exemplára umiestneného v prevádzkarni	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára

			vedecké meno druhu exemplára, jeho zaradenie do príloh A až D nariadenia č. 338/97 spolu s označením „Chránené podľa CITES“.	
		§ 9 ds. 1	Viesť evidenciu o exemplároch rastlín.	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára
		§ 9 ods. 5	<p>a) na požiadanie orgánu štátnej správy</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. preukázať svoju totožnosť dokladom totožnosti 2. predložiť evidenciu o exemplároch 3. umožniť mu vykonať podrobnú identifikáciu a označenie exemplára, 4. preukázať spôsob nadobudnutia exemplára, <p>b) uchovať evidenciu o exemplároch, ktoré mal v držbe po dobu desiatich rokov od vykonania posledného zápisu.</p>	od 1 500 eur do 33 000 eur alebo prepadnutie exemplára

		§ 11 ods. 2	Oznámiť každú zmenu údajov v druhovej karte vedeckému orgánu (Štátna ochrana prírody SR) o 30 dní odo dňa zápisu zmeny. <i>(týka sa iba jedincov zaradených v Prílohe A nariadenia č. 338/97)</i>	
		§ 11 ods. 2	Oznámiť každú zmenu údajov v druhovej karte vedeckému orgánu (Štátna ochrana prírody SR) do 14 dní odo dňa zápisu zmeny. <i>(týka sa iba jedincov zaradených v Prílohe B nariadenia č. 338/97)</i>	
		§ 11 ods. 3	Zapísať exemplár v deň jeho narodenia, vyliahnutia alebo iného nadobudnutia.	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára
		§ 11 ods. 4	Vyradiť z druhovej karty exemplár v deň jeho predaja, vývozu, úhynu alebo v deň, keď nastal iný dôvod jeho vyradenia.	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára
		§ 11 ods. 5	Označiť v evidencii druhové karty živočíchov (živé plazy, vtáky a cicavce) slovom „obchod“, ak sú	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára

			tieto predmetom kúpy alebo predaja.	
		§ 12 ds. 1	<p>Na požiadanie orgánu štátnej správy preukázať, že exemplár</p> <p>a) pochádza z voľnej prírody,</p> <p>b) je z potomstva prvej generácie,</p> <p>c) je z potomstva druhej generácie alebo z potomstva ďalších generácií,</p> <p>d) je prepadnutý alebo zhabaný,</p> <p>e) je získaný zo zariadenia odchovávajúceho živočíchov v zajatí, ktoré je registrované,</p> <p>f) je získaný z farmového zariadenia, ktoré bolo schválené konferenciou členských štátov dohovoru,</p> <p>h) bol nadobudnutý pred tým, ako sa naň začal vzťahovať dohovor,</p> <p>i) nebol chránený pred 1. júlom 2002 a držiteľ exemplára začal viesť evidenciu v zákonom ustanovenej lehote.</p>	

		§ 12 ods. 5	Písomne požiadať okresný úrad o vydanie preukazu o pôvode.	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára
		§ 12 ods. 10	Bezodkladne odovzdať originál neplatného preukazu o pôvode na písomnú výzvu orgánu ochrany prírody.	od 80 do 16 600 eur alebo prepadnutie exemplára
		§ 13 ods. 2	Nezameniteľne označiť jedinca chráneného živočícha pod dohľadom zamestnanca okresného úradu alebo ním poverenej organizácie ochrany prírody.	
		§ 13 ods. 3	Bezodkladne písomne informovať okresný úrad pri strate alebo znehodnotení nezameniteľného označenia.	

Zdroj: vlastné spracovanie

Vyššie uvedené zakotvenie povinností v dvoch odlišných právnych predpisoch spôsobuje v praxi chaos a neplnenie povinností zo strany podnikateľov. Nakoľko je ochrana ohrozených druhov v zmysle Dohovoru CITES, nariadenia č. 338/97 a vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z. na úrovni EÚ, ale aj na úrovni SR dôsledne vyžadovaná a kladie sa ňu z pohľadu plnenia záväzkov z Dohovoru CITES veľký dôraz, je aj výkon kontrol zo strany štátnych orgánov frekventovaný. Navyše rozpätie sankcií, ktoré je možné podnikateľom za porušenie jednotlivých povinností

uložiť, je veľké, a tak sa v praxi stáva, že za porušenie administratívnej povinnosti môže dôjsť k uloženiu sankcie vo výške niekoľko tisíc eur.

Riešenie vo vzťahu k paralelnej ochrane ohrozených druhov

Začlenenie právnej úpravy týkajúcej sa exemplárov chránených druhov v zmysle zákona č. 15/2005 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov pod zákon o ochrane prírody a krajiny.

Povinnosti vedenia evidencie o ohrozených druhoch

Z pohľadu podnikateľov sa javí ako neprijateľná právna úprava týkajúca sa vedenia evidencie. V ustanovení § 41 ods. 13 zákona o ochrane prírody a krajiny je uvedené nasledujúce: „*Vedenie evidencie o chránených druhoch sa považuje za jej vedenie podľa tohto zákona, len ak sú v nej uvedené úplné a pravdivé údaje;”.....“Odo dňa prvého uvedenia neúplného alebo nepravdivého údaje v evidencii, sa táto nepovažuje za evidenciu vedenú podľa tohto zákona.”* V praxi to znamená, že ak sa podnikateľ dopustí aj malej chyby vo vedení evidencie, považuje sa jeho konanie za protiprávne v celom rozsahu a zákon na neho hľadí tak, ako keby žiadnu evidenciu nevedol. To podporuje aj ustanovenie o inom správnom delikte v § 90 ods. 1 písm. i), resp. neexistencii iného správneho deliktu, ktorého podstatou by bolo takéto administratívne pochybenia možné považovať za samostatné delikty s nižšou hornou hranicou uložiteľnej sankcie.

Riešenie vo vzťahu k vedeniu evidencie

Riešením by bolo zavedenie novej formy správneho deliktu, ktorou by bolo možné miernejšie postihnúť konanie podnikateľov, ktorí neúmyselne uvedú v evidencii o exemplároch neúplné alebo nepravdivé údaje. Podobne by bolo potrebné upraviť aj povinnosť zaznamenať v evidencii zmenu v ten istý deň, kedy ku zmene došlo. V takomto prípade by bola povinnosť zaznamenať zmeny napr. do 3 dní odo dňa, kedy ku zmene došlo.

Povinnosť uchovávať evidenciu

Za zbytočnú byrokratickú záťaž je tiež možné považovať povinnosť podnikateľov uchovávať evidenciu exemplárov, ktoré mal v držbe až 10 rokov po tom, ako sa táto držba skončila²⁴, ako aj povinnosť uchovávať vyhlásenie o spôsobe nadobudnutia exemplárov až 10 rokov po uskutočnení prevodu exempláru.²⁵

Riešenie vo vzťahu k uchovávaniu evidencie:

Skrátiť, resp. zrušiť lehotu, počas ktorej má podnikateľ povinnosť uchovávať dokumenty v zmysle zákona č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Táto povinnosť nie je nijak opodstatnená, nakoľko pri prevode exempláru je držiteľ povinný odovzdať novému držiteľovi potvrdenie o prevode a následne ho nový držiteľ eviduje vo svojej druhovej karte. Pri úhynе, resp. inej strate exemplára sa vydáva potvrdenie, a tak uchovávanie evidencie aj po skončení držby nemá žiadne opodstatnenie.

Tabuľka 24: Finančné zaťaženie vo vzťahu k administratívnym povinnostiam podľa predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny

Povinnosť	Spôsob výpočtu	Náklad v eur
§ 47 ods. 3 zákona o ochrane prírody a krajiny	0,5 h * 6,44 eur/h = 3,22 eur	3,22 eur

Zdroj: vlastné spracovanie

²⁴§ 9 ods. 5 písm. b)

²⁵§ 12a ods. 2, § 12a ods. 4 a § 12b ods. 4

3.6.3 Zhrnutie návrhov v oblasti ochrany prírody a krajiny

Tabuľka 25: Zhrnutie problematickej úpravy a návrhov na jej riešenie v oblasti ochrany prírody a krajiny

Aktuálna úprava	Navrhované riešenie
<p>V súčasnosti upravuje zákon o ochrane prírody a krajiny v ustanoveniach § 47 povinnosti vzťahujúce sa na výrub dreviny s poukazom na povinnosť vyžiadať si súhlasom s výrubom.</p>	<p>Navrhuje sa zaviesť osobitná (kratšia) lehota odlišná od lehoty na rozhodnutie správneho orgánu podľa zákona o správnom konaní, čo by malo za následok zrýchlenie a zefektívnenie konania o vydaní súhlasu s výrubom dreviny.</p>
<p>V zmysle ustanovenia § 47 ods. 3 je pri žiadosti o súhlas s výrubom žiadateľ povinný doložiť aj súhlas vlastníka pozemku. V prípade, že je vlastníkov (spoluvlastníkov) pozemku viacero spôsobuje to administratívnu záťaž.</p>	<p>Navrhuje sa v odôvodnených prípadoch upustiť od povinnosti žiadateľa o vydanie súhlasu s výrubom doložiť súhlas všetkých vlastníkov pozemku, resp. doložiť súhlas len vlastníkov nadpolovičnej väčšiny podielov.</p>
<p>V zmysle kogentného ustanovenia § 48 ods. 1 zákona o ochrane prírody je orgán ochrany prírody povinný v rámci každého súhlasu s výrubom dreviny určiť aj povinnosť vykonať náhradnú výstavbu.</p>	<p>Navrhuje sa zaviesť osobitné prípady, kedy by bol žiadateľ o vydanie súhlasu s výrubom oslobodený od uskutočnenia náhradnej výstavby v prípadoch, kedy sa jedná o výrub malého množstva drevín, resp. krovitých porastov malej veľkosti.</p>

<p>V súčasnosti je právna úprava povinností súvisiacich s držbou ohrozených druhov rozptýlená do Dohovoru CITES, nariadenia č. 338/97 a vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z.</p>	<p>Navrhuje sa zjednotiť právnu úpravu do zákona o ochrane prírody, čím by sa stala prehľadnejšou.</p>
<p>V zmysle ustanovenia § 41 ods. 13 zákona o ochrane prírody a krajiny sa povinnosť vedenia evidencie o ohrozených druhoch považuje za splnenú, iba ak je evidencia bezchybná. Aj v dôsledku malej chyby v zápise sa tak dopustí správneho deliktu „nevedenia evidencie“, za ktorý mu hrozí sankcia až vo výške 9 958,17 eur a prepadnutie veci.</p>	<p>Navrhuje sa zaviesť nový správny delikt, ktorý by reflektoval situácie, kedy podnikateľ svedomite evidenciu vedie, má v nej však iba malé formálne nedostatky.</p>
<p>Administratívnu záťaž spôsobuje povinnosť uchovávať evidenciu o ohrozených druhoch aj 10 rokov po tom, ako sa táto držba skončila (§ 9 ods. ods. 5 písm. b) zákona č. 15/2005).</p>	<p>Navrhuje sa skrátiť, resp. zrušiť lehotu, počas ktorej má podnikateľ povinnosť uchovávať dokumenty týkajúce sa držby ohrozených druhov v zmysle zákona č. 15/2005.</p>

Zdroj: vlastné spracovanie

V súvislosti s problematikou výrubov drevín sa navrhuje prijať opatrenia, ktoré zabezpečia zrýchlenie konania o vydanie súhlasu s výrubom, najmä skrátenie lehoty na vydanie rozhodnutia v konaní o vydaní súhlasu a odstránenie povinnosti doložiť ku žiadosti o vydanie súhlasu s výrubom súhlas všetkých spoluvlastníkov pozemku, na ktorom sa drevina nachádza. V súvislosti s povinnosťou uskutočňovať náhradnú výsadbu drevín pri každej jednej vyrúbanej dreviny, resp. krovine, by bolo možné zvážiť zakotvenie možnosti orgánu ochrany prírody,

ktorý tento súhlas vydáva, v odôvodnených prípadoch od uloženia povinnosti uskutočniť náhradnú výsadbu upustiť.

V súvislosti s držbou ohrozených exemplárov by bolo možné sprehľadniť a zjednodušiť v súčasnosti rozptýlenú právnu úpravu povinností spojených s exemplármi zaradených do rôznych stupňov ochrany pod jeden právny predpis, ktorým by bol zákon o ochrane prírody a krajiny. Takáto úprava by mala za následok sprehľadnenie a jednoduchšiu orientáciu v povinnostiach podnikateľov, ktorí s týmito exemplármi prichádzajú v rámci svojej podnikateľskej činnosti do kontaktu. V prípade problematiky vedenia/nevedenia evidencie podľa zákona č. 15/2005 by definovanie nového správneho deliktu (ktorý by subsumoval prípady, kedy podnikateľ vedie potrebnú evidenciu, avšak v prípade kontroly sa zistí, že v nej má formálne nedostatky) malo za následok menej prísnejšie postihy zo strany orgánu ochrany prírody. Pozitívny vplyv na zníženie administratívnej záťaže by prinieslo odstránenie povinnosti uchovávať evidenciu o držaných exemplároch ohrozených druhov 10 rokov po ukončení držby.

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

Jednou z najaktuálnejších tém spoločnosti je v posledných rokoch nepochybne ochrana životného prostredia. Problémy, akými sú globálne otepľovanie, znečistenie svetového oceánu, zhoršujúca sa kvalita a zásoby pitnej vody, zhoršujúce sa znečistenie ovzdušia emisiami a pod. podnietili zákonodarcov na štátnej, ale aj európskej úrovni postupne sprísňovať legislatívu na úseku ochrany životného prostredia. V rámci týchto zmien sa členské štáty EÚ snažia presadiť postupné znižovanie znečisťujúcich zložiek životného prostredia a navýšovanie využívania tzv. obnoviteľných zdrojov zavádzaním obmedzení a povinností, ktoré sa týkajú tak fyzických osôb, ako aj právnických osôb. Tieto zmeny vytvárajú mnohé problémy, ktorým musia podnikatelia čeliť už aj vo fáze plánovania podnikania. Viacero povinností možno označiť za kontroverzné a prinášajú pre podnikateľov množstvo otázok. Legislatíva ochrany životného prostredia je rozsiahla a legislatívne požiadavky komplexné. Cieľom tejto analýzy nie je spochybňovať dôležitosť ochrany životného prostredia ani jej úroveň, ale poukázať na dôležitosť určenia hranice, resp. úmery medzi zmysluplnými povinnosťami, ktoré reálne prispievajú k ochrane a zveľadovaniu životného prostredia, a na druhej strane identifikovať povinnosti, ktoré sa v zložitej spleti legislatívy stávajú len byrokratickou záťažou, ktorá na životné prostredie v konečnom dôsledku vplyv nemá. Analýzou právnych predpisov upravujúcich ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia boli identifikované príležitosti, ktorými je možné podnikateľov od existujúcej administratívnej záťaže odbremeniť, čo by viedlo k zjednodušeniu mnohých procesov a k úspore času a v neposlednom rade aj nákladov, ktoré podnikatelia v súvislosti s plnením zákonných povinností vynakladajú. Táto úspora by viedla k produktívnejšej investícii energie a času podnikateľov do ich vlastnej činnosti a na strane orgánov verejnej správy by viedla k odbremeneniu v súvislosti s výkonom kontrolnej činnosti, ktoré by mohlo vyústiť k zrýchleniu a zefektívneniu konaní.

Zhrnutie návrhov na úseku odpadového hospodárstva

- navrhuje sa zmena ustanovenia § 2 vyhlášky MŽP SR č. 366/2015 Z. z. a to tak, že sa určí hranica množstva vzniknutého odpadu za rok na 500 kg, čím by sa na malých podnikateľov nevzťahovali evidenčné a ohlasovacie povinnosti;
- navrhuje sa zvýšenie spodnej hranice objemu nebezpečného odpadu v ustanovení § 3 ods. 1 odpadu vyhlášky MŽP SR č. 366/2015 o evidencnej povinnosti a ohlasovacej povinnosti, nad ktorú sa povinnosť podávať Ohlásenie o vzniku a nakladaním s odpadom vzťahuje na konkrétneho podnikateľa, čo by malo za následok vyňatie veľkého množstva malých a stredných podnikateľov spod ohlasovacej povinnosti;
- navrhuje sa zmena ustanovenia § 52 ods. 11 zákona o odpadoch tak, aby sa za výrobcu obalov nepovažoval podnikateľ, ktorý obal uvádza na trh, ale reálny výrobca obalov;
- navrhuje sa odstránenie povinnosti ustanovenej v § 14 ods. 5 zákona o odpadoch, v zmysle ktorého je podnikateľ povinný vyžiadať si súhlas okresného úradu na odovzdanie odpadov vhodných na využitie v domácnosti;
- navrhuje sa vyňať spod definície výrobcu vyhradeného výrobku podnikateľov, ktorí ročne odovzdajú obaly konečnému používateľovi na bezprostredné zabalenie tovaru v množstve menšom ako 100 kg;

Zhrnutie návrhov na úseku ochrany vôd

- navrhuje sa zjednotenie oznamovacej povinnosti podľa vyhlášky č. 418/2010 Z. z. a nariadenia vlády č. 755/2004 Z. z., nakoľko v oboch prípadoch poľnohospodár oznamuje v zásade zhodné informácie dvom subjektom, v dvoch rôznych termínoch a na dvoch rôznych tlačivách;

- navrhuje sa vytvorenie elektronického systému, do ktorého by mali prístup orgány, ktoré príslušné informácie potrebujú, a teda poľnohospodár už nebude povinný zasielať tie isté informácie rôznym subjektom;
- navrhuje sa zmena procesu schvaľovania havarijného plánu, kedy podnikateľ vypracovaný havarijný plán predloží priamo SIŽP, ktorý si príslušné stanoviská získa od správcu vodného toku sám a podnikateľ touto povinnosťou nebude zaťažovaný;
- navrhuje sa stanoviť výnimku z poplatkovej povinnosti v prípade odberu vody za účelom zavlažovania, nakoľko ide o symbolický poplatok, na ktorý nadväzuje byrokratická povinnosť v podobe evidencie a ohlasovania;
- navrhuje sa zavedenie liberačného dôvodu pri ukladaní sankcie podľa ustanovenia § 25 ods. 3 písm. b) zákona o prevencii priemyselných havárií v prípade, kedy nie vlastným pričinením nemá podnikateľ schválenú bezpečnostnú správu;
- navrhuje sa zosúladiť ustanovenia zákona o rybárstve upravujúce podnikateľskú činnosť na vodných plochách a ustanovenie vodného zákona upravujúce taktiež podnikateľskú činnosť v podobe hospodárskeho chovu rýb tak, aby podnikatelia nemuseli žiadať o povolenie dva orgány na výkon tej istej činnosti;
- navrhuje sa odstránenie nedôvodného goldplatingu, pokiaľ ide o frekvenciu vykonávania minimálnej analýzy kvality pitnej vody na jedenkrát ročne v prípadoch objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $< 10 \text{ m}^3/\text{deň}$ na menej ako 50 obyvateľov; objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $\geq 10 \leq 20$ na viac ako 50 obyvateľov a menej ako 100 obyvateľov; objemu dodávanej alebo používanej pitnej vody $> 20 \leq 100$ na viac ako 100 obyvateľov a menej ako 500 obyvateľov.

Zhrnutie návrhov na úseku ochrany ovzdušia

- navrhuje sa vypustenie ustanovenia § 15 ods. 1 písm. ah) zákona o ovzduší, nakoľko v súčasnosti upravuje zákon o ovzduší duplicitne v zásade tie isté povinnosti v ustanovení

§ 15 ods. 1 písm. e), q), t) a ah), pričom predmetné povinnosti možno badať aj v iných právnych predpisoch nielen v zákone o ovzduší;

- navrhuje sa úplné vypustenie ustanovenia § 15 ods. 1 písm. r) zákona o ovzduší, a teda povinnosti oznamovať deň, v ktorý je plánovaná oprávnená technická činnosť, v tejto súvislosti sa javí vhodné odstránenie odkazu na predmetné ustanovenie z prílohy č. 3 bod 4. k zákonu o ovzduší, čím dôjde k odstráneniu povinnosti nielen pre podnikateľa prevádzkujúceho veľké zdroje znečisťovania ovzdušia alebo stredné zdroje znečisťovania ovzdušia, ale aj pre oprávnenú osobu;
- navrhuje sa vypustenie časti ustanovenia § 15 ods. 1 písm. q) zákona o ovzduší, ktorá prikazuje podnikateľovi hlásiť výsledky z diskontinuálnej oprávnenej technickej činnosti v zákonom stanovenej lehote;
- navrhuje sa odstránenie duálnej právnej úpravy zákona o ovzduší a zákona o poplatkoch vypustením ustanovenia § 15 ods. 1 písm. e) zákona o ovzduší, bez náhrady;
- navrhuje sa presun pôvodného termínu vykonať oznamovaciu povinnosť podľa § 4 ods. 1 zákona o poplatkoch za znečisťovanie z pôvodného termínu 15. február na 31. marec, nakoľko vo februárový termín majú podnikatelia mnoho iných administratívnych povinností, pričom posunutím termínu by došlo k vytvoreniu väčšieho priestoru na splnenie predmetnej povinnosti;
- navrhuje sa za účelom odbremenia podnikateľov od byrokratickej záťaže preniesť povinnosti podľa ustanovenia § 5 zákona o skleníkových plynch z prevádzkovateľa zariadenia priamo na osoby oprávnené na nakladanie s nebezpečnými plynmi.

Zhrnutie návrhov na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania

- navrhuje sa celková zmena systematického usporiadania zákona o IPKZ;

- navrhuje sa odstránenie duplicitných povinností podnikateľa;
- navrhuje sa jednoznačné zedefinovanie pojmov používaných v zákone o IPKZ, ktoré majú vplyv na rozhodovaciu činnosť;
- navrhuje sa skrátenie zákonných lehôt;
- navrhuje sa vyňatie stavebného konania z procesu integrovaného povoľovania alebo aspoň vyňatie stavebného povolenia z integrovaného povolenia;
- navrhuje sa upravenie povinnosti správneho orgánu pri zmene integrovaného povolenia vydávať vždy úplné znenie integrovaného povolenia;
- navrhuje sa zúženie pojmu „dotknutá verejnosť“ tak, aby nedochádzalo k zneužívaniu možnosti vstupovať do povoľovacieho konania.

Zhrnutie návrhov v oblasti EIA

- navrhuje sa skrátenie lehôt v celom procese posudzovania;
- navrhuje sa upraviť proces EIA v rámci zákona o EIA, a teda vylúčiť aplikáciu správneho poriadku;
- navrhuje sa zúženie pojmu “dotknutá verejnosť” tak, aby nedochádzalo k zneužívaniu možnosti vstupovať do posudzovacieho konania;
- navrhuje sa jednoznačné zedefinovanie pojmov používaných v zákone o EIA, ktoré majú vplyv na posudzovanie vplyvov;
- navrhuje sa upraviť možnosť podnikateľa výberu odbornej osoby, ktorá má vypracovať odborný posudok;
- navrhuje sa upraviť možnosť podnikateľa žiadať orgán posudzovania o stanovisko, že jeho činnosť nepodlieha zákonu o EIA.

Zhrnutie návrhov na úseku ochrany prírody a krajiny

- navrhuje sa zaviesť osobitná (kratšia) lehota odlišná od lehoty na rozhodnutie správneho orgánu podľa zákona o správnom konaní, čo by malo za následok zrýchlenie a zefektívnenie konania o vydaní súhlasu s výrubom dreviny;
- navrhuje sa v odôvodnených prípadoch upustiť od povinnosti žiadateľa o vydanie súhlasu s výrubom doložiť súhlas všetkých vlastníkov pozemku, resp. doložiť súhlas len vlastníkov nadpolovičnej väčšiny podielov;
- navrhuje sa zaviesť osobitné prípady, kedy by bol žiadateľ o vydanie súhlasu s výrubom oslobodený od uskutočnenia náhradnej výstavby v prípadoch, kedy sa jedná o výrub malého množstva drevín, resp. krovitých porastov malej veľkosti;
- navrhuje sa zjednotiť právnu úpravu do zákona o ochrane prírody, čím by sa stala prehľadnejšou;
- navrhuje sa zaviesť nový správny delikt v zákone o ochrane prírody a krajiny, ktorý by reflektoval situácie, kedy podnikateľ svedomite evidenciu vedie, má v nej však iba malé formálne nedostatky;
- navrhuje sa skrátiť, resp. zrušiť lehotu (10 rokov), počas ktorej má podnikateľ povinnosť uchovávať dokumenty týkajúce sa držby ohrozených druhov v zmysle zákona č. 15/2005 Z. z.

ZÁVER

Analýza regulačného zaťaženia podnikania v spojení s ochranou životného prostredia preukázala, že primárnym problémom legislatívy v oblasti ochrany životného prostredia je predovšetkým jej roztrieštenosť v mnohých právnych predpisoch. Subjektom, ktoré sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti musia oboznamovať s reguláciou z oblasti ochrany životného prostredia, čo je v praxi takmer každý podnikateľ, tak vzniká enormná záťaž predovšetkým z pohľadu času vynaloženého na štúdium a pochopenie komplikovaného obsahu predmetnej regulácie.

Pretrvávajúcim problémom mimo roztrieštenosti právnej úpravy týkajúcej sa životného prostredia je nedostatočné reflektovanie potrieb podnikateľskej verejnosti a ponechanie v platnosti ustanovenia zákonov či podzákoných právnych predpisov, ktoré podnikateľské subjekty zaťažujú nad mieru v porovnaní s účelnosťou a dôvodom existencie predmetných ustanovení. Na uvedené ustanovenia pritom podnikatelia dlhodobo poukazujú so zámerom o ich úpravu, prípadne úplne vypustenie z právneho poriadku Slovenskej republiky. Pre ilustráciu možno spomenúť ohlasovacie povinnosti na úseku odpadov a evidencie s tým spojenej, kde sa aj napriek úprave hranice vzniku povinnosti (z 50 kg vyprodukovaného odpadu na 100 kg vyprodukovaného odpadu) daná administratívna povinnosť týka veľkého počtu podnikateľov, pričom viacerí z nich si nie sú vzhľadom na charakter ich predmetu podnikania (napr. v prípade podnikov vykonávajúcich činnosti v kancelárskych priestoroch) vedomí existencie tejto povinnosti. Táto a mnohé ďalšie povinnosti tak zotrávajú bez zásadnejších zmien v platnosti niekoľko rokov, pritom možné riešenia často spočívajú v pomerne jednoduchých legislatívnych zmenách rešpektujúcich tak účel, ktorým je ochrana životného prostredia, ako aj potreby a primeranú záťaž podnikateľov.

S vyššie uvedeným súvisí aj veľké množstvo povinností priamo na strane podnikateľských subjektov. Výsledkom analýzy povinností a rôznych obmedzení na úseku životného prostredia bolo preto vytýčenie takých, ktoré sa nemusia týkať všetkých, ale podstatne nižšieho okruhu, alebo ustanovenie výnimiek za súčasného zachovania účelu, ktorým je ochrana životného

prostredia. Často pritom ide o logické návrhy, ako napr. návrh na zmenu ustanovenia zákona o odpadoch tak, aby sa za výrobcu obalov nepovažoval podnikateľ, ktorý obal uvádza na trh, ale reálny výrobca obalov či návrh, aby sa povinnosti podľa ustanovenia zákona o skleníkových plynch preniesli z prevádzkovateľa zariadenia priamo na osoby oprávnené na nakladanie s nebezpečnými plynmi.

Cieľom práce bolo okrem samotnej identifikácie priamej alebo nepriamej administratívnej záťaže súvisiacej s ochranou životného prostredia zabezpečovanej zo strany štátu súčasne aj predstavenie konkrétnych návrhov, ktoré by mali za následok jednoduchšiu činnosť podnikateľov a zvýšenie motivácie na pokračovanie a rozširovanie jej výkonu - účelom regulácie by totiž nemalo byť stavanie prekážok, ale úprava pomerov v štáte tak, aby prinášala prospech oboch stranám. V konečnom dôsledku by totiž dané riešenia priniesli prospech aj štátu, najmä z pohľadu efektívneho a účelného fungovania správnych orgánov na danom úseku.

Súčasťou analýzy bol aj sumár návrhov a odporúčaní na realizáciu zmien, a to v každej oblasti ochrany životného prostredia – na úseku odpadového hospodárstva, na úseku ochrany ovzdušia, vôd, na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania, v oblasti EIA a na úseku ochrany prírody a krajiny. Každá oblasť je špecifická cieľom ochrany a prostriedkami, ktorými túto ochranu zabezpečuje. V každej z týchto oblastí sa však po štúdiu príslušnej legislatívy ponúkajú možné riešenia za účelom dosiahnutia komplexného cieľa, a to zníženia regulačného zaťaženia podnikania za súčasného zachovania priaznivých podmienok pre životné prostredie a zabezpečenia jeho efektívnej ochrany, čo by malo byť primárnym záujmom každej zdravo fungujúcej spoločnosti.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

1. Elektronická zbierka zákonov:

<https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-pravnych-predpisov>

2. Internetové zdroje a iné príspevky:

Bezpečnosť v praxi. (<https://www.bezpecnostvpraxi.sk/prolog-v-praxi/ochrana-zivotneho-prostredia.htm>)

Centrum lepšej regulácie. (<http://lepsiezakony.sk/>)

FEAD. (<http://apoh.sk/fead/>)

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Kalkulačka nákladov regulácie. (<https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/lepsia-regulacia/regulacne-zatazenie/kalkulacka-nakladov-regulacie>,
<https://www.economy.gov.sk/uploads/files/y9OzL3jG.pdf>)

Ministerstvo životního prostředí České republiky. (<https://www.mzp.cz>)

Startup. <https://www.startitup.sk/local-absurdny-zakon-o-ktorom-nevie-90-slovenskych-podnikatelov-poriadne-ich-zatazuje/>

Ústredný portál verejnej správy (<https://www.slovensko.sk/sk/titulna-stranka>)

VDU. https://www.vdu.sk/33/zmeny-v-plneni-vyhradenych-povinnosti-organizacie-zodpovednosti-vyrobcov-s-ucinnostou-od-1-jula-2020-a-1-januara-2021-uniqueidmRRSbk196FPkyDaflfWAE2ir9T560uGS_o2TegyWvcseTVRU-4UEj2Gb4HwioMj/

Vláda Slovenskej republiky. (<https://rokovania.gov.sk/RVL/Negotiation>)

Združenie mladých podnikateľov Slovenska. (<https://www.byrokratickynezmysel.sk/historia-byrokratickeho-nezmyslu>)

3. Knižné publikácie

KOŠIČIAROVÁ, S. 1999. Verejná správa a životné prostredie. Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Bratislava

MASLEN, M. 2016.: Verejná správa a právo na priaznivé životné prostredie. Praha: Leges. Praha. [online]. 2016. Dostupné na internete: <https://www.truni.sk/sites/default/files/uk/f000131.pdf>

PIRČ, J. a kolektív. 2000. Právo a životné prostredie, Univerzita P.J. Šafárika, Košice

SLAVÍK, J. - MARŠÁK, J. 2008 Návrh smernice o priemyslových emisiách obsahujúcich revidované znení smernice IPPC. EIA-IPPC-SEA Roč. XIII.

WHITELAW, K. 2004 ISO 14001 Environmental System Handbook. Elsevier. 2004 ISBN 0-7506-4843-0